

Publicació anual de la Biblioteca Nacional

Abril del 2004

Coordinació:

Pilar Burgués Monserrat

Recopilació:

Mar Martínez Ramírez

Meritxell Merino Mudarra

Edició:

Govern d'Andorra

Ministeri d'Educació, Cultura,

Joventut i Esports

Maquetació:

A-Tracció-A

Impressió:

Impremta Solber

Dipòsit legal: AND. 23-1998

El nostre agraïment:

A Isabel de la Parte, Antoni López,

Pere Canturri, Àlvar Valls,

Pere-Miquel Fonolleda, Carme Oriol,

Pere Gifra i David Mas

Per a subscripcions dirigiu-vos a:

Biblioteca Nacional

Casa Bauró

Placeta Sant Esteve s/n

Andorra la Vella

Tel. +376 826 445

Fax +376 829 445

Adreça electrònica: bncultura.gov@andorra.ad

Lloc web: www.bibliotecanacional.ad

SUMARI

Descripció i abreviatures	2
Les golfes	3
<i>"Canso Nova de la Roseta de Tallaví..."</i>	
<i>La cançó popular com a expressió social</i>	
<i>d'una època</i>	
Isabel de la Parte Cano	
La sala de més amunt	9
<i>L'obra de Pallerola, un compendi d'Andorra</i>	
Antoni López Montanya	
El soler	12
Joaquim Mir a Andorra	
Pere Canturri Montanya	
El rebost	22
- <i>The Land of Right Up and Down</i>	
- <i>L'Andorre du IXe au XIVe siècle:</i>	
<i>montagne, féodalité et communautés</i>	
- <i>Laurèdia fa cent anys</i>	
- <i>Cinegeteries: recorts de montanya</i>	
- <i>Atles dels ocells nidificants d'Andorra</i>	
- <i>Espías, contrabando, maquis y evasión</i>	
- <i>The king of Andorra</i>	
Àlvar Valls Oliva	
Els hostes	
<i>L'editorial Casal i Vall</i>	27
Pere-Miquel Fonolleda Pérez	
<i>Ramon Violant i Simorra: una mirada al voltant</i>	
<i>de la cultura pirinenca catalana i andorrana</i>	32
Carme Oriol Carazo	
<i>De Lewis Gaston Leary al Dr. Frank Crane:</i>	
<i>impressions nord-americanes d'Andorra</i>	42
Pere Gifra Adroher	
Bibliografia d'Andorra	
Llibres	54
Articles i conferències	83
Publicacions periòdiques	98
Índex d'autors, títols i editors	99

DESCRIPCIÓ I ABREVIATURES

Els llibres i els articles porten una referència que ajuda a la indexació posterior. Consta de dos números: el de la publicació i el dels *Fulls*.

La fitxa descriptiva de cada publicació és la següent:

Referència

Títol : subtítol – edició. – Lloc d'edició : Editor, Any

ISBN o ISSN

Descripció física

Col·lecció ; núm.

Tipus de document

Signatura

Entrada principal(s)

Matèria alfabètica(s)

Entrada secundària(s)

Notes

Les abreviatures utilitzades són:

[] : informació no ressenyada a la publicació

cm : centímetres

col. : color

coord. : coordinador

dir. : director

DL : Dipòsit legal

ed. : edició

Ed. : editor

f. : folis

fot. : fotografies

gràf. : gràfics

il. : il·lustrat o il·lustrador

map. : mapes

p. : pàgines

pròl. : pròleg

Ref. : referència

s.l. : sense lloc

s.n. : sense nom

trad. : traductor

Vol. : volum

Tipus de documents:

50p : Document de 50 pàgines aproximadament
o menys

ART : Article extret d'una publicació periòdica

BUI : Article extret d'un recull de ponències
o conferències

CAT : Catàleg

CDR : CD Rom

DIC : Diccionari

MON : Monografia

PRO : Programa

REV : Publicació periòdica

CANSO NOVA DE LA ROSETA DE TALLAVÍ.. LA CANÇÓ POPULAR COM A EXPRESSIÓ SOCIAL D'UNA ÈPOCA

Canso Nova de la Roseta de Tallaví dita la Flo del Pesol, de la sua garvositat y festetx, com se veurá curiosament lo any 1844 és una cançó que s'estructura a partir d'un text narratiu. És la història d'un amor no correspost, d'un desengany amorós, tal vegada un succés real o tal vegada imaginat. El fadrí no correspost és un hereu de Canillo. Segons la narració, els fets van succeir l'any 1844 i possiblement va ser llavors quan va ser escrita. De fet, en sabem poques coses. Sabem que el text es *propiedad de Jaume Vernau* i que va ser imprès a Manresa, a la *Imprenta de Pau Roca*. I, com sovint passa amb molts dels fragments que componen el gènere popular, desconeixem si va ser escrita per ser explicada o si va ser escrita perquè s'explicava, l'oralitat expressada en el paper o el paper reflectit en l'oralitat.

La cançó, com d'altres històries narrades, s'alimenta d'esdeveniments propers, d'elements reconeixibles i identificables en el moment en què s'escriuen o es canten. Sovint, les cançons populars parlen de les relacions d'amor i d'interès entre un home i una dona, de desamors, de bandolers, de guerres, de festes, de venjança, de sentiments i de situacions que expressen la manera de viure i de sentir de cada època.

LA HISTÒRIA LA PROTAGONITZA UN FADRÍ
D'UNA CASA DE CAMP, CAN BATISTA DE LA
PLANA, DE CANILLO, QUE QUAN TRAGINAVA VA
CONÈIXER UNA DONA DE QUI S'ENAMORÀ,
LA ROSETA DE TALLAVÍ

Cançons com la de *la Roseta... dita la Flo del Pesol* no són només part d'un repertori popular, són una mena de mirall de temps passats que, més enllà de delectar i divertir, ens ajuden a desxifrar la vida en aquestes valls.

Al marge, però, de l'autoria o del perquè de la cançó, les pàgines que segueixen són una invitació a fixar la mirada en els fets que es narren que, suposadament, van

succeir fa més de cent cinquanta anys, a la serra del Masvell, a prop d'Agramunt.

EL TEMA DE LA CANÇÓ: QUÈ EXPLICA EL FADRÍ DE CANILLO I QUÈ LI CONTESTA LA ROSETA

La història la protagonitza un fadrí d'una *casa de camp*, *can Batista de la Plana*, de Canillo, que quan traginava va conèixer una dona de qui s'enamorà, *la Roseta de Tallaví*, a qui havien posat el sobrenom de *Flo de Pesol*. Sota la mirada desconfiada dels fadrins del lloc, van començar a festejar. Malauradament, en un altercat, el jove es va trencar una cama i va quedar coix, i aleshores ella no es volia casar. El jove pretendent, indignat, va encarregar una cançó perquè els fadrins que la pretenguessin desconfiessin d'una dona tan interessada.

He fet dictar la Cansó
Per donar experiència,
als fadrins del encontorn
que nos fien may mes della
y que si per cas ne fien
ne farán carbassa y seva.
A Deu Roseta galan
Flo del Pesol graciada.

A la cançó del fadrí en va seguir una altra, la rèplica de la Roseta: *Contestacio molt noble de la Flo del Pesol, en la que fa veurer que estos fadrins no la pogueren enganyar*. Es una cosa molt mala
Lo pendrer l'home tarat,
may so vist cap camp de rases
que si hage fet bon blat:
ay noyes aneu alerta
qui nou creu ó pagará, &c.

La cançó continua i adverteix sobre altres homes que l'han *rondat* i li han ofert regals. Parla amb desconfiança del sastre, el pagès, el ferrer, el manyà, el droguer, el sabater, l'argenter, el marxant, el barber, l'apotecari, el teixidor... I alerta les donzelles del perill de les promeses dels homes i de la duresa de la vida de casada.

CANSO de la Roseta la FLO DEL sua garvosi- com se veurá lo any

NOVA Tallaví dita PESOL, de la tat y festetx, curiosament 1844.

En lo any de dos cures
una cançó se ha dictada
de una noya que li
à Tallaví es creada;
es al síma del Masvell
y del bosc de la Siscara:
*A Deu Roseta galan
Flo del Pesol gratiada.*

Confronta à Calusa,
y à Tindó de part ubaga,
es una casa de camp
que te molta anomenada,
es al camí de la Sen
ullí á un tiro de bala, &c.

Quina gracia als ha fet Deu
à son pare y sa mare
de haberne pogut crear
una planta agraciada:
cuam passen los traginers
fan ronds per enconstraria &c.

Y si la senten canta
com fa ven de una Calandria
respon logo al traginé,
dins del cor te tinc posada,
á mi me haben garrocat
y no ab cadenas de plata, &c.

Son cadenas de altre fil
que me baixan per la cara,
y surtiria dels meus ulls
fin que vos hauré alcançada,
y si no me donau amor
la vida no la tinc llarga &c.

Jo lo amar vos donaré
pero ho vull dir al meu pare
perque se informe de vos
si sou home de bon tracte,
perque com jo nous coneix
podeu dir un y ser altre, &c.

Jous diré la veritat
lo mateix quem confessare,
de Andorra jo so fill
y à Canilló la avrada,
es una casa de camp
Can-Batista de la Plana, &c.

Es casa de alguns cabals
de molt bestia de llans
y una borda de mulats
y tambe una eugassada,

cuarenta jornals de pest
allí bolstant de la casa, &c.

Lo demes tot es per blat
per lo gust de la casa,
sinch matxo que meno jo
aquents tots van de carga;
posiem ell per amon
hasta la vera de França, &c.

A la casa hi trobaris
lo meu pare y la mare,
y dos jermans que cincu
que estudian per Nacarie,
los demes tots son llagas
tots serveixen ab soldada &c.

Aixó tot es veritat
sema firmarse jo cap acte
y si nom' volen creure à mi
informase ab un altre:
lo divendres estas rahons,
lo dissapte estas altres, &c.

Lo diemenge al demati
ja vete que anaba mudada,
non anam à Missa à Masvell,
jo tot lo camí ploraba
de veurer com feya amar
lo carrellet del anagua, &c.

Y la sabata ab taló
ella mol be repicaba,
ab la gen del rodadé
à tots feya la rialla;
dient Roseta com ha,
que feu à la vostra casa, &c.

Luego la varen volta
sadrins de la enconstrada,
jo vate quedá tot parat
y à tots daba la girada;
à la Iglesia noi entrám
à obir la Missa Santa, &c.

La Missa no baixó obí
al Sacerdot jo goytaba,
sins los ulls inclinats
dret allí abont ella estava,
los sadrins del enconstran
jam van coneix la maula &c.

Alegrement vam surti,
nos anarem dret la casa,
cuam som sota del Masvell
ja ni ha sis de parada,

que anaven enconstrats,
y los dos portaven arma, &c.

Cuant baixá veurer l'ocelló
salto una parel mol alta,
y al fer lo primer salt
ja se men trenta una cama,
jo que men posa à crida,
valgan la Verge del Carme &c.

Cuant ells van sentir aixó
ja van dar tots à la escapa,
la Roseta allí plorant
ja feu lo que portocaba
de fer venir molta gen
ab una lliera llarga, &c.

A casa seva m' va do,
¿que regalat estaba!
la Roseta, aquell amor
quant ella men gobernaba,
aquell lli agraciad
que allo sol á m'im curaba &c.

Providencia van donar
per lo que necessitava,
un Selargis mol bo
que Raudich se anomenaba,
lo dia sis de Febrer
embio una carta à casa, &c.

Cuan varen sentil' meu nom
y van llegir la substancia
la mare va reparar
que lo meu pare ploraba,
ay fill! que ha estat de tít
has tingut una desgracia! &c.

Un oncle meu fan vení
que sabia be esta casa,
y los dos men hem de aná,
quel men fill te una desgracia,
ja li varen conta l' fet
y en camí sen posaren, &c.

Ja van vani prontament,
la Roseta als esperaba,
y ella los va consoia,
lo pare agrahit quedaba
de veurer la humilitat
ab que la Rosa m' tractaba &c.

Li deixaren molts diners
per lo que necessitava,
Roseta aquí tens lo fill,
feu com has fet fins ara,

despres que serà curat
tú ja serás ben pagada, &c.

Aixo nos podem pagá
ab argens de or y plata,
ó pagarem ab los fruyts
y bens de la nostra casa,
tot te quedará per tu
acomodante ab lo Jaume &c.

Sen van tornar alegrement
à demes de la desgracia
y vas curá prontament
y que jo no mo pensaba,
y tot va ser per lo amor
que la Roseta m' tractaba &c.

Vam tractar del casament
ella va mudar la garba,
perque à mi m' va quedar
un poquet tota la cama,
vate quedá molt desmayat
de alló que jo confiaba, &c.

Ara me haben arripat
de donarme carabassa,
que la amanté ab lliat dols
y faré un pegamistre,
pera posar al meu cor
del espant que tinc jo ara &c.

En aixó vida molta anys
que jo men torno à casa,
y de noyes non faltarán
à qualsevol part que vagla,
aquí tens tres onzes de or
per los treballs de la casa &c.

He fet dictar la Cançó
per donar experiencia,
als sadrins del enconstron
que nos fan may mes della,
y que si per cas na fin
ne farán carabassa y sevà.

*A Deu Roseta galan,
Flo del Pesol gratiada.*
Aquesta qui la dictada
es un Home de catxassa,
vill mateix la cantará
pera fer la ganancia,
ell à de voltar pel mon
per no tenir res à casa.

*A Deu Roseta galan
Flo del Pesol gratiada.*

Es propietat de Jaume Vernau. — Manresa: Imprenta de Pau Roca.

CONTESTACIO MOLT NOBLE DE LA FLO DEL PESOL, EN la que fa veurer que estos fadrins no la pogueren enganyar.

Me diuen la Flo del Pesol
es va nom sobre pont,
dels que à mi me han festejada
vos vull dir la veritat,
de fadrins ni ha de locos
això ja poch explicà:
A Deu fadrinet de rumbo,
no me has pogut enganyar.

Ni há que porten torpesas,
això jo prou ho poch dir,
vull explicar moltes coses
del que me ha passat à mi,
si jo men poso à explicar-me
serà molt llarch lo conté, &c.

O noys que aneu de rumbo
totes las que festejau
de això ja poch respondre
de la manera que cau,
jo explicaré un ó altre
que darà bo lo escolrà, &c.

Començarem pel d'Andorra
que ha fet dictà la Canó,
de aquell no diré gran cosa
que prou es béa minyó,
no hagues estat la desgracia
de quedà tan sagraté, &c.

Es una cosa molt mala
lo pendrer l'home taras,
may jo vist esp camp de rates
que si hage fet bon blat:
ay noys aneu alerta
qui nos creu ó pagaré, &c.

Set setmanas va se à casa
per la cura del seu mal,
vatre fer lo quem pertocabe
pero agrañit va quedar,
tres onzas de or me repalla
sens lo demes que gasté, &c.

Ara parlaré dels altres
de tot los demes que hi ha
de regals y altres coses
cada hu en particulá,
los primers van ser dos Sotres
dos ximplis poden conté &c.

Aquells tots me regalaben
pedamos de tots colors,
de tot modo de badina
y bellut de totes flocs,
que será per fer gorretas,
casos non caldrá compraré &c.

Lo Pagés cop de formatges
dels que à casa seva fan,
altres moltes llengonies
y carretells de vi blanc;
això quis pagat los pares,
y jo men vas regalé, &c.

Lo Farre moltes trenalles
pera posar als gipons,
lo Fusté calçons de cadro
per recírra los repóns,
lo Manyá fa las frocades
y lo peny pera tancó, &c.

Lo Drogoé moltes dulces
y pastilles de valer,
Argenter algunas segallias
y anells de plata y or,
lo Sabat las xinelas
que prou las fa repicó, &c.

Las espadenyas que porto
no me costan cap diné,
y també son regaladas
de un fadrí Espardanyé,
las mitges dels Estamysres
que no men caldrá compraré &c.

Los Marxans moltes agalles
y també alguns mocadors,
estorras y la beina,
lo didal y passados,
de aquest no cal admirar
que à volta lo fa xialé, &c.

Lo Barbé y Apotecari
son una gen mol truin,
sempre donan medicina
al que no está malal,
à mi també m' buscaben
pero los vas encontá.

A Deu fadrinet de rumbo,
no me has pogut enganyar.

Lo Taldidó de bri y canem
allí me ha anat pobrament,
aquell no m' ha dat gran cosa
no m' ha dat sino torment,
sempre que veia à casa
no feya sino ploré, &c.

Ell ha passat purgatori
del sentiment que ha tingut,
ell ha estat aguanta la capa
del quals altres han volgut,
ell sempre ha estat sin queda
los penyas s'ha de rosegá &c.

Ara ne diré un altre
que es fill de un Menescal,
aquest es un breviarí
y home de poch cabal,
ab las rahons que gastave
prou se pensave alcaná, &c.

Me ha promes moltes coses
sim veia está ab ell,
que faria gran conducta
començant en lo Masvell,
en seguida altres pobles
que not pots aliguré, &c.

Agramunt será la entrada,
que regalats estaré!
y tota conveniencia
allí se troba ab argent,
si habem menester moneda
al encontre prou ni há, &c.

Es vilita de molts regals
y molta gent de comer,
hi ha gent de tots oficis
y pagesos mes que res,
transitan moltes galeras,
crech no'l podré abarjá, &c.

Hi há molta Senyoralla
los que van de dos en dos
dret al Pon de la Riera
y al Besat de la Soeda,
allí hi há gran arbotada
ditxó qui si pot está.

A Deu fadrinet de rumbo,
no me has pogut enganyar.

En ser fora de la vila
se poeen ha refreñá,
hi há una Aygua mol fresca
y à proposít que está,
allí trobaren un home
que rodant la fa pujé, &c.

Ara me ha determinada
de estarme en aquest estat,
perque veix que las casadas
se fan velles sense edas,
quím fa à mi teni quimera
per quim demanará pá, &c.

Ellas com están en clats
moltes pareixen del cor,
altres trencament de canes
y ab ningú gasten humor,
los homens fan mala cara
al sentirles gemegá, &c.

Cuant ells venen de fora
y lo sopá no esta apun,
à que tingan paciència
à pens trobaren un,
ells no volen ferse correch
de la manera que está, &c.

Ellas ja no senten ánimu
de fer cap día de illa,
ni poder matar cap puna,
sempre están ab lo gran cell,
això no pot aguantarse
nis pot dir lo que será, &c.

Aixís vualtres donzelles
agafeu lo que pegueu,
y prenen alló queus donian,
per això nous enfaden,
y faréus bona cara
que no ren pagueu burlá, &c.

Qui ha dictat esta historia
ja sap del modo que cau,
segons la carta coniete
está això sin reparó,
no à volgué mes allargáta
per haberi un tip de canó.

A Deu fadrinet de rumbo,
no me has pogut enganyar.

Es propietat de Jaume Vernau.—Manresa: Per Pau Roca.

Ara me he determinada
de estarme en aquest estat,
perque veïtx que las casades
se fan vellas sense edat, (...)
Ellas cuan están en cinta
moltes pateixen del cor,
altres trencament de cames
y ab ningú gasten humor,
los homens fan mala cara
al sentirles gremegá, &c.
A Deu fadrinet de rumbo,
No me has pogut enganyá.

Aquests fragments mostren el to de crítica i la intenció alliçonadora de la cançó, que expressa les relacions entre els homes i les dones, les seves desigualtats. I posa de relleu el matrimoni com a contracte on, més enllà dels sentiments i de les persones, entra en joc la família, la casa i la comunitat. Aquest tipus de cançó llarga era habitual a les comunitats rurals on la música era molt present a la vida relacional i on sovint els fadrins cantaven a les joves (cançons de ronda). Cantar a una noia, per exemple, tenia molts significats. La podia situar millor o pitjor en el si de la comunitat, on, especialment una dona, estava sotmesa a una vigilància més gran. De fet, hi ha moltes dites, refranys, cançons..., que parlen dels perills de la dona.

LA CANÇÓ DE RÈPLICA DE LA ROSETA ÉS UN
AL·LEGAT DAVANT LA SITUACIÓ DE LES DONES
CASADES QUE TREBALLEN PELS SEUS MARITS SENSE
QUE AQUESTS LES VALORIN I CONTRA LA DURESA
DE LA VIDA DE LA DONA A LA PAGESIA

Les estrofes transcrites són una mostra de la riquesa d'aquesta cançó, d'aquest fragment del nostre folklore, que ens ofereix moltes possibilitats de lectura quant al text, la textura, l'estil narratiu i el context. Ens quedarem, però, amb el text com a reflex d'una època, que parla de les relacions de gènere, del matrimoni, de la societat rural...

EL MATRIMONI A LA SOCIETAT PAGESA, UN AFER ENTRE L'AMOR I L'INTERÈS

de Andorra jo so fill
y à Canillo la avitada,
es una casa de camp
Can-Batista de la Plana, &c.
Es una casa de alguns cabals
de molt bestia de llana
y una borda de mulats
y tambe una eugassada,
cuaranta jornals de prat
alli boltant de la casa, &c.
Lo demes tot es per blat
per lo gasto de la casa,
sinch matxos que meno jo
aquestos tots van de carga;
portem oli per amun
hasta la vora de França, &c.
A la casa hi trobarás
lo meu pare y la mare,
y dos jermans que tinch
que estudian per Notaris,
los demes tots son llogats
tots serveixen ab soldada, &c.

La presentació del jove pretendent quan parla del seu patrimoni i la seva família mostra com les persones i els seus interessos estaven lligats als de la casa a la qual pertanyien. De fet, la cançó expressa com en el casament hi intervenien molts factors tant materials com emocionals, esdevenint així un afer que se situava entre els sentiments i els interessos de les persones i les famílies¹. Els capítols matrimonials, els dots... revelen el contracte econòmic que comportava el matrimoni. L'amor, però, també hi era present.

Quina gracia als ha fet Deu
à son pare y sa mare
de haberne pogut crear
una planta agraciada:
cuan pasan los trágines
fan ronda per encontrarla &c.
Son cadenas de altre fil
que me baixan per la cara,
y surtirán dels meus ulls
fins que vos hauré alcansada,

¹ Estrada, Roigé i Beltran (1993)

y si no me doneu amor
la vida no la tinch llarga &c.

Durant el segle XIX, el moviment romàntic va difondre la idea del matrimoni per amor. La importància de l'amor va anar penetrant progressivament en el medi rural. Les aliances matrimonials no eren només una qüestió estratègica entre famílies. La cançó de la Roseta és una expressió d'aquesta convergència d'interessos i de sentiments. I malgrat que sovint s'ha parlat del matrimoni "en el passat" com una aliança econòmica entre cases, no es pot negar l'existència d'una afectivitat entre els individus, de l'amor i la sexualitat. Així, quan es parla de les relacions de parella i matrimonials a la societat rural, s'ha d'interpretar entre les possibilitats i les necessitats, entre l'amor i la conveniència. D'aquesta manera, la llibertat per enamorar-se i triar la parella variava depenent de la posició de la persona, si es tractava d'un noi o una noia, d'un hereu o un cabaler o si pertanyia a una casa forta o a una de pobra... Les estratègies matrimonials depenien de les circumstàncies de cada persona.

Juntament amb l'aparició de la idea del matrimoni per amor i de la lliure elecció, els rols de l'home i la dona comencen a canviar, també les relacions que s'estableixen i com s'expressen els sentiments. La dona adquireix un altre reconeixement com a esposa i mare. De fet, la cançó de rèplica de la Roseta és un al·legat contra la situació de les dones casades que treballen per als seus marits sense que aquests les valorin i contra la duresa de la vida de la dona a la pagesia.

Aquests són alguns dels aspectes que narra la cançó de la Roseta sobre la vida passada. Més enllà que la història sigui real o fictícia, és una expressió de les situacions i les relacions que es vivien aquí. Les cançons i les manifestacions populars en general no es constreixen a un tipus determinat, no tenen límit. La imaginació, la realitat més propera, la necessitat de comunicar, d'entretenir... són la base d'aquestes creacions.

En els mateixos anys que es composava la cançó dedicada a la Roseta, arreu es produïa un corrent social que sorgia de l'interès per les expressions i les manifestacions del poble: el folklore. El mateix interès n'ha permès la conservació i ha motivat la nostra mirada.

EL FOLKLORE. L'EXPRESSIÓ DE LA QUOTIDIANITAT

El 1846 W. S. Thoms va inventar el terme folklore per definir el que fins aleshores s'havia denominat "antiguitat popular". La preocupació pel folklore o pel "saber del poble" es materialitza en una mena de febre per imbuir-se de creences, costums, supersticions, tradicions, rituals i literatura oral, que es va estenent per Europa en diversos moments. Des d'aleshores, l'interès per les produccions populars ha continuat fins avui. La intensitat i diversitat dels nombrosos treballs d'estudiosos, aficionats i científics són una mena de termòmetre d'aquesta curiositat social per la "recollida de materials tradicionals".

En el cas d'Andorra, però, hi ha pocs treballs dedicats a recuperar, conservar i revitalitzar aquests materials. Podem dir que el folklore andorrà és dispers i poc conegut. És el cas d'una cançó popular molt més recent que la de la Roseta, "els músics de Puigcerdà"², que parla d'uns músics que, aprofitant que tocaven a *les Caldes*, passen *tabaco* de contraban i són apressats. Aquesta peça pertany al cançoner popular de la Cerdanya, però mostra les relacions que establien amb les valls veïnes i la importància del tabac a Andorra.

Senyor jutge, som músics,
Que en som pas, de paquetaires;
Portàvem aquest tabac
Perquè fumar ens agrada...

Les motivacions i la forma en què s'ha tractat el folklore al llarg de la història han estat diverses. Durant molt temps, els folkloristes han encaixonat el folklore com un element definidor de la tradició. La transmissió de generació en generació, la comunicació oral, que les històries les expliqués la persona de més edat i que fossin del món de la pagesia, són els aspectes que han definit determinades produccions culturals com a folklore, excloent-ne d'altres. El folklore ha estat assimilat socialment com una recerca del passat en el present. L'orientació que modernament ha pres la recerca del folklore mostra la necessitat de dedicar esforços tant en la recuperació del material que és objecte d'interès per al folklorista, com a recollir les dades del context que l'ha motivat. L'èmfasi recau precisament en no desvincular les manifestacions del folklore de la cultura on s'han produït.

² <http://www.xtec.es/-evicioso/cerdanya/musics.htm>

Cançons com la de *la Roseta de Tallaví dita la Flo del Pesol* són expressions d'un passat que, més enllà del text, de la intencionalitat de les paraules, transmeten una manera de viure en societat en una època determinada. Per aquesta raó, és important recuperar i conservar els documents, orals o escrits, que configuren el folklore. Tanmateix, és interessant apropar-nos a les noves expressions del folklore que sorgeixen contínuament fruit de la imaginació social, amb altres paraules, altres músiques i altres maneres de transmissió. En definitiva, són l'expressió d'un folklore viu, que igual que la societat que li dona vida, coneix formes, colors i sons nous.

BIBLIOGRAFIA

Estrada, F.; Roigé, X; Beltran, O.: *Entre l'amor i l'interès. El procés matrimonial a la Val d'Aran*. Garsineu: Tremp, 1993.

Oriol, C.: *Estudi del folklore andorrà en el seu context. "La guerra d'Andorra amb els Estats Units" i altres mostres de folklore*. Govern d'Andorra i Editorial Alta Fulla: Barcelona, 1997.

Isabel de la Parte Cano
Antropòloga

L'OBRA DE PALLEROLA, UN COMPENDI D'ANDORRA

Retrat de Francisco Pallerola l'any 1891
(Eugène Burnand: Illustration d'un juge des appellations
en Andorre. A *L'illustration*, núm. 2511. 1891. p. 335)

Francesc Pallerola i Gabriel era advocat a la Seu d'Urgell. Al juliol de 1882 fou nomenat veguer episcopal pel copríncep bisbe Dr. Salvador Cassanyas i Pagès, i continuava ocupant aquell càrrec al març de 1912, data que consta al peu de la dedicatòria que obre *El Principado de Andorra y su constitución política*. El destinatari de la dedicatòria és el també copríncep Dr. Joan Benlloch i Vivó (i no Nivó, com va imprimir-se erròniament), bisbe d'Urgell de 1906 a 1918.

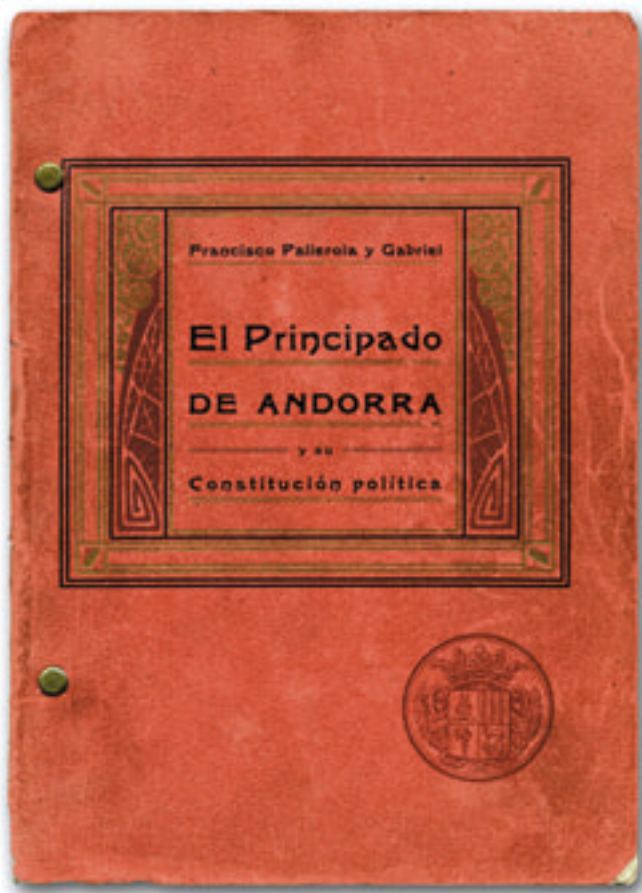
En aquella època era pràctica habitual dels coprínecs bisbes designar els seus veguers d'entre juristes de la Seu d'Urgell. Això es pot observar en una carta adreçada al ministre espanyol d'Estat l'any 1886¹, en què el cardenal

Cassanyas² s'interessa per la compatibilitat del càrrec de veguer amb el de notari a Espanya, per al qual acabava de ser nomenat Pallerola. La qüestió devia resoldre's positivament perquè, com he dit, aquest exercí com a veguer durant més de trenta anys, únicament amb un parèntesi de pocs mesos, que coincideix en el temps amb la consulta ressenyada.

Aquest llibre és, doncs, el fruit de trenta anys d'experiència de primera mà en el dia a dia del dret –sobretot del dret públic– andorrà. No és, en essència, una obra de creació, sinó un resum acurat de les lectures que el seu autor devia fer per aprendre els usos i costums del país i per resoldre, amb coneixement de causa, les moltes

¹ *Hasta hoy, siempre habían sido los Vegueres Episcopales abogados de esta ciudad* (dec el coneixement d'aquest document a la gentilesa de la directora dels Arxius Nacionals).

² El doctor Cassanyas va ser investit cardenal el 29 de novembre de 1885, va continuar com a bisbe d'Urgell fins al 19 d'abril de 1901, en què esdevingué bisbe de Barcelona, càrrec que encara ocupava quan va morir el 27 d'octubre de 1908.

Portada de l'obra de F. Pallerola datada al 1912

qüestions que, com a veguer, li corresponien. Així ho expressa ell mateix a la introducció, on indica que el seu propòsit és oferir un recull ordenat del que altres han estudiat sobre el nostre país. Aquesta honestat intel·lectual, que mereix ser posada en relleu perquè resulta prou difícil de trobar, està tanmateix tenyida de modèstia o de prudència, perquè Pallerola volia fer una obra completa i va omplir amb treball d'elaboració pròpia molts buits de la bibliografia. Cal afegir que les cites i referències resulten també molt útils.

**EL SEU PROPÒSIT ÉS OFERIR UN REULL
ORDENAT DEL QUE ALTRES HAN ESTUDIAT
SOBRE EL NOSTRE PAÍS**

El Principado de Andorra y su constitución política està dividit en tres parts: la primera es refereix a la història del nostre país; la segona, a les seves institucions públiques; i la tercera, al dret privat.

La primera part és, a parer meu, la que té menys interès, excepte, potser, els dos primers capítols, en què la voluntat omnicomprendiva del seu autor el porta a descriure des de la geografia física d'Andorra fins a les "*diversiones y carácter del andorrano*", passant per la llengua, els costums, la instrucció, l'agricultura, la indústria i el comerç, referits –recordem-ho– a una època anterior a la construcció de la carretera³. També mereix esment el darrer capítol, en què explica, quasi de primera mà, una versió molt particular dels fets que van originar la que ell anomena "revolució de 1866" i del mandat del copríncep Cassanyes. Pel que fa a la resta, Pallerola segueix els autors consagrats, essencialment Baudon de Mony⁴, per a l'edat mitjana, i liquida en quatre planes els segles XV a XVIII, sobre els quals no hi havia, aleshores, res escrit.

La segona part de l'obra, que examina les institucions públiques del Principat d'Andorra, és més original, car juxtaposa descripcions perfectament ortodoxes de les diverses institucions andorranes, seguint essencialment el Digest i el Politar, amb alguns capítols d'elaboració pròpia i notable heterodòxia, com el capítol relatiu a l'origen i desenvolupament de la sobirania dels bisbes a Andorra (en què troba ocasió de mostrar la seva lleialtat a la mitra, tot bastint un veritable al·legat a favor de la seva supremacia respecte del copríncep francès); o el capítol que destina a l'estudi dels drets i deures dels andorrans, en el qual enumera els privilegis dels andorrans a Espanya, els privilegis dels andorrans a França i els drets i llibertats dels ciutadans dins del Principat. No puc resistir la temptació de transcriure un parell de fragments d'aquest darrer capítol, tot aconsellant-vos-en la lectura sencera. Així, parlant de la llibertat de consciència, diu:

...es la facultad jurídica que tiene el hombre de profesar las ideas que su razón le dicte, así como de manifestarlas públicamente en tanto no se opongan a la moral y al derecho. La libertad de conciencia puede ser científica o

³ La divisió en apartats d'aquests capítols presenta analogies amb DALMAU DE BAQUER (Lluís) *Historia de la República de Andorra*, Barcelona, 1849. Aquest havia estat també notari de la Seu d'Urgell, pel que és segur que Pallerola coneixia l'obra i va inspirar-s'hi, però les inexactituds que conté i el seu escàs rigor científic explica perfectament que no la cités.

⁴ BAUDON DE MONY, Charles. *Relations politiques des comtes de Foix avec la Catalogne jusqu'au commencement du XIVe siècle*. París, 1896.

religiosa, según que tales ideas se refieran a la ciencia o a la religión.

Nada tenemos que decir sobre la libertad científica, porque en Andorra no hay escritores, pero sí sobre la religiosa. Andorra tiene como religión la católica, sin tolerar ni permitir otro culto. (...) No hace muchos años se presentó en Andorra un sujeto a expender libros protestantes. Apenas se enteró de ello la autoridad procedió á formarle causa, se incautó de todos los libros, que inutilizó, y sino se le castigó fue porque logró evadirse (pàg. 170).

I, una mica més endavant, a propòsit de la llibertat d'expressió:

Este derecho comprende la libertad de exteriorizar el individuo sus sentimientos y sus ideas, ya de palabra ya por escrito. En Andorra, dada su constitución y la condición de su Príncipe Soberano, no puede existir semejante derecho (pàg. 176).

La tercera i darrera part del llibre és una exposició de les institucions principals de dret privat. Es tracta d'una part molt més tècnica, que interessarà sobretot els estudiosos del dret. L'ordre de l'exposició segueix, en essència, el nucli central de l'obra de Brutails⁵: obligacions i contractes, la persona i la família i els béns; però discrepa notablement de l'autor francès en el seu plantejament. Així, mentre que Brutails conclou la seva obra –fonamental en la matèria– amb l'afirmació que, tot i ésser afí al dret català, el dret andorrà se'n va diferenciar i presenta una originalitat cada cop més acusada, Pallerola sosté la tesi contrària i intenta provar que allò que es presenta com a costum d'Andorra no és res més que el dret català.

L'EXPOSICIÓ COMPARADA DEL DRET CATALÀ ANTIC I EL DRET ANDORRÀ, EN MATÈRIA CIVIL, POT SER ENCARA ÚTIL AVUI PER AL JURISTA

La qüestió és, avui, purament acadèmica, perquè ni Brutails ni Pallerola no podien preveure l'evolució que ha experimentat el nostre país en noranta anys, no només en l'aspecte econòmic i demogràfic, sinó també,

sobretot, en el polític, amb l'aprovació de la Constitució de 1993; però l'exposició comparada del dret català antic i el dret andorrà, en matèria civil, pot ser encara útil avui per al jurista.

En resum, *El Principado de Andorra y su constitución política* és un llibre de lectura amena, que interessarà no només a l'estudiós del dret i a les institucions andorranes, sinó també a tots els que tenen curiositat per l'evolució politicoinstitucional del Principat. Aquest llibre el recomano sense altra prevenció que la de tenir ben present l'època i el càrrec de qui el va escriure, sobretot en aquelles qüestions que afecten la situació de la mitra enfront del copríncep francès, i consultar sobre aquestes qüestions els autors francesos per poder copsar les dues posicions tractades⁶.

Antoni López Montanya

Advocat

⁵ BRUTAILS, Jean-Auguste. *La coutume d'Andorre*. París, 1904. Actualment és molt més fàcil trobar la reedició de Casal i Vall, Andorra, 1965.

⁶ L'obra de referència seria, probablement, la de BÉLINGUIER, Bertrand. *La condition juridique des Vallées d'Andorre*. París, 1970.

JOAQUIM MIR A ANDORRA

Catàleg de l'exposició de *Joaquim Mir a Andorra*. Sala d'exposicions del Govern, del 10 de desembre al 9 de febrer del 2003

Com era l'Andorra de la primera meitat dels anys 30 quan Mir hi va fer estada?

Andorra, amb històrics segles de pau, tenia l'encant d'un poble de vida senzilla que fregava la beatitud. Era encara un país bucòlic immers en la vida de pagès amb pobles ancestrals dins una natura verge. Posseïa un embolcall canviant segons les estacions: a vegades feréstec o dur, als hiverns freds; a vegades dolç i tranquil, amb llums estridents al sol de migdia, blavoses o violades a les postes de sol o curulles d'or, gemmes i robís els dies de tardor. Podia ser un jardí de primavera *amb brians de neu que mai no es fon*, com cantava Verdaguer, o amb prats i boscos exuberants restant verds en ple estiu o encara tenyir-se de llums grises els dies de tempesta.

Però just quan Mir va venir a Andorra, part d'aquesta Andorra que havia conservat la virginitat d'un racó aïllat del Pirineu començava a canviar i a obrir-se a la modernitat àvid per gaudir d'un món material que semblava millor. S'emmirallava en les grans nacions veïnes, a voltes precipitadament i a voltes empesa per la necessitat peremptòria d'evitar la sentida llunyania dels fills d'aquesta terra, i buscava com donar-los una manera de guanyar-se la vida dins del país.

A poc a poc deixava de ser aquella Andorra de la qual moltes vegades s'ha donat la imatge: una terra llunyana, amb dificultats per arribar-hi, desconeguda, on si no t'hi portaven difícilment se t'hauria ocorregut d'anar-hi. Aquesta era l'Andorra dels romàntics i aventurers que la varen descobrir al segle XIX, i era l'Andorra que moria.

En realitat, l'Andorra que encetava la dècada del 1930 era una Andorra que en cinc anys evolucionaria de tal manera i tan de pressa que passaria d'ésser una vall perduda dins el Pirineu recòndit a un incipient país turístic, d'estiueig o d'avantguarda en la pràctica dels esports d'hivern. Un país on encara eren molts els andorrans que emigraven cap a Tolosa, Béziers, París o, sobretot, Barcelona, però que no se'n deslligaven, ans al contrari, amb nous horitzons econòmics i culturals aportaven molt i influïen directament en la vida política i social de la que orgullosament anomenaven pàtria.

Aquella Andorra oberta des del 1913 cap a Catalunya per una carretera, i des de Soldeu comunicada amb França a l'època estival, es veuria creuada per noves carreteres que en facilitarien la comunicació interior i exterior. Començava un època pròspera, amb inquietuds culturals, que volia assimilar les novetats del seu temps i viure d'acord amb els avenços socials i materials dels països veïns.

QUAN MIR VA VENIR A ANDORRA,
PART D'AQUESTA ANDORRA QUE HAVIA
CONSERVAT LA VIRGINITAT D'UN RACÓ AÏLLAT
DEL PIRINEU COMENÇAVA A CANVIAR
I A OBRIR-SE A LA MODERNITAT ÀVID
PER GAUDIR D'UN MÓN MATERIAL
QUE SEMBLAVA MILLOR

A Barcelona, la Societat Andorrana de Residents, des de 1929, publicava un butlletí mensual il·lustrat, on es recollia tot tipus d'informació sobre Andorra, escrita des del país o des de fora, que tenia una influència important sobre els arrelats a les Valls o els que residien fora. Una societat similar es volia constituir a París.

Les generacions joves d'andorrans que havien obtingut el dret de vot i d'elegibilitat amb l'aprovació del sufragi universal masculí l'any 1933 estaven fortament polititzades, tenien unes inquietuds patriòtiques exacerbades i un sentit d'independència i llibertat que moltes vegades xocava amb les institucions hereves del feudalisme o arrelades en el conservadorisme ancestral.

En poc temps varen veure la llum els periòdics *Poble Andorrà*, *Acció Andorrana*, *Les Valls d'Andorra*, *El Andorrà*, *L'Andorra Agrícola* i encara una secció que el quinzenal *El Cadí*, publicat a la Seu d'Urgell, dedicava a Andorra.

L'any 1929 havia començat les obres de la central hidroelèctrica d'Escaldes la societat Forces Hydroelèctriques d'Andorra, Societat Anònima (FHASA), que duria una important massa treballadora al país entre tècnics, administratius, obrers especialitzats i peons, juntament amb directius i accionistes.

La premsa andorrana es feia ressò de les actuacions del Consell General quant a concessions i es parlava de casinos, de jocs d'apostes, del tren, del termalisme i d'una emissora de ràdio que aviat esdevindria conegudíssima, amb l'eslògan *Aquí Ràdio Andorra*.

Es redactaven propostes de constitució, de lleis laborals, de promoció cultural, valorant i donant a conèixer el nostre patrimoni monumental o natural procurant atreure un turisme naixent.

El Sindicat d'Iniciativa, llavors de creació recent, no regatejava esforços per promoure el país. Editava un fulletó turístic en tres llengües il·lustrat amb fotografies i tenia una oficina oberta a la Casa de la Vall. El 31 d'octubre de 1934 es constituïa a Barcelona la Cambra de Turisme d'Andorra, delegació oficial del Consell General, que s'instal·laria, com deia un periòdic, *després de molts esforços i no pocs treballs al punt més cèntric de Barcelona tenint el local en plena Rambla al costat del Teatre Principal, al balcó del primer pis amb un gros cartell que és admirat amb el nom estimat d'Andorra*.

Al començament dels anys 30, Isabelle Sandy havia publicat la novel·la *Andorre ou les hommes d'arain* que fou un èxit a França; Chevalier havia publicat un estudi de la geografia andorrana i havia elaborat un mapa detallat i modern del país; Maurice Gary feia una novel·la titulada *Rafela la filla d'Andorra*; es publicava el tercer volum de *L'Àlbum Meravella*, dedicat a aquestes valls amb impressions del poeta Melcior Font, escrits de Pere Pujol i il·lustracions de Prudenci Bertrana; es componien peces musicals dedicades a les valls, i es publicaven articles a la premsa dels països veïns.

Al maig del 1930 s'inaugurava la Biblioteca Pública de la Casa de la Vall i el mateix any es posaven en circulació els primers segells de correus on es representaven paisatges i monuments d'aquí.

El 1931, el professor Roderick Peattie, catedràtic de Geografia de la Universitat de Columbia (Ohio), publicava un estudi extensíssim sobre Andorra.

El mateix any el síndic, el president de la República d'Andorra, com llavors s'anomenava, visitava a Madrid el ministre d'Instrucció Pública i obtenia un increment

Mir a Madrid l'any 1930
(JARDÍ, Enric: *J. Mir*. Barcelona: Polígrafa, 1975. p. 186)

del pressupost dedicat a l'ensenyança a Andorra. El 1930 visitava aquest país una delegació de metges d'Estrasburg, com deia la premsa, amb un magnífic autocar.

Al començament del mes de juny de 1932, es reunia a Andorra la Institució Catalana d'Història Natural, l'associació més antiga de les societats científiques catalanes, i ho feia per primera vegada fora de Catalunya.

Andorra sortia a la premsa d'arreu amb motiu de les reivindicacions extravagants d'un aventurer, el baró Skossyreff, que pretenia ser nomenat rei d'Andorra amb el nom de Boris I. Molts altres personatges rars ens volien representar a la Societat de Nacions.

L'octubre de 1930 un grup de turistes format per quinze individus, la majoria anglesos, feien una excursió cinegètica a les muntanyes de Sorteny, on caçaren cinc isards.

I és anecdòtic també que al gener de 1932 cinc obrers de FHASA anessin d'Andorra a Madrid a peu per visitar i felicitar el president de la República Espanyola, el Sr. Alcalá Zamora, i que l'informessin del bon tracte que rebien a les nostres valls.

La visita dels turistes a partir d'aquest moment va ser constant. L'any 1930 la premsa deia: *Ha estat gran l'afluència de turistes que han visitat les Parròquies de la*

nostra República en el present istiu a pesar de les dificultats del passaport. Hi ha hagut dies en que més de vuitanta autos s'han internat en el nostre territori. Entre les varies personalitats que ens han visitat hi figura un príncep danès.

Al maig de 1934 *El Poble Andorrà* deia: *La regularització del transit és en nostres Valls un problema d'actualitat, que el Molt Il·lustre Consell hauria de fixar llur atenció per resoldre.*

A Ordino s'havia fet un Museu de Ciències Naturals esplèndid on s'exhibien animals de tot el món. S'anunciava de la manera següent: *Ordino, República de Andorra a 28 Km. de la Seo de Urgel y a 8 Km. ae Andorra la Vieja. En el se exhiben animales de todas las regiones del mundo y además grandes grupos diorámicos formados por más de cuarenta especies iguales en su elemento de vida. Otros grupos están sobre montañas naturales dando la sensación de vida. En departamento aparte se exhibe la colección de animales del país. En la antesala del Museo hay un espléndido Bar y Bazar de Ventas.*

L'Andorra Agrícola del novembre de 1934 donava una notícia sorprenent: *Son en gran nombre els excursionistes, que atrets per les primeres neus han vingut a fruit dels esports d'hivern. Pel dia 25 del corrent està anunciada l'obertura, per aquesta temporada del xalet refugi d'Envalira on hi haurà moltes facilitats d'accés ja que els dissabtes i diumenges hi haurà servei regular d'auto-xinilla i per part de França hi haurà un funicular aeri el qual sortirà de l'Hospitalet (Arieja).*

La promoció de l'esquí era intensa i pel que sembla donava bons resultats, ja que les notícies de l'estada de nombrosos esquiadors eren constants. L'Esquí Club Andorrà comptava amb molts socis i s'organitzaven concursos d'esquí amb proves d'eslàlom i de descens. Hi participaven esquiadors catalans, francesos i, fins i tot, del club d'esquí de la famosa estació alemanya de Partenkirchen.

A Andorra s'havia fundat l'Ateneu Cultural i Recreatiu, que s'afegia al Centre Moral; a Escaldes hi havia el Casino, on es representaven obres de teatre i es feia cinema; hi havia una pista de tennis, i a Ordino, una piscina pública. Els hotels eren nombrosos i destacava el luxós Hotel de França.

El 1934 la premsa deia: *Andorra rebrà el dia 20 de Juny proper la manifestació esportiva més important d'Espanya, la XVI Volta Ciclista a Catalunya, Tercer Gran Premi Generalitat. Primer any d'etapa a Andorra.*

En fi, les notícies sobre la vida social, laboral, cultural i esportiva són constants. Bé, doncs, aquesta era l'Andorra que rebria el pintor Joaquim Mir, artista consagrat i reconegut a tot arreu, i sobretot a Catalunya.

S'ha dit que Mir hauria vingut a Andorra per suggeriment dels frares de Montserrat. Això és possible, tot i que, com acabem de veure, Andorra ja començava a ser prou coneguda i visitada aquells anys per temptar per ella mateixa el pintor esmentat.

L'ANY 1932 (...) S'HAURIA HOSTATJAT AMB LA FAMÍLIA I EL XOFER A CA LA RITA D'ENGORDANY

Mir va fer la primera campanya a Andorra el 1932 i, tot i que els frares de Montserrat ja hi tenien un peu, no fou fins l'any següent que hi varen inaugurar un col·legi i un hotel luxós, l'Hostal Valira. Per tant, sembla que si varen ésser els frares els instigadors de la descoberta andorrana de Mir, potser haurien esperat un any a fer-lo venir, ja que l'haurien pogut atendre i allotjar millor l'any següent, com de fet va succeir, per l'obertura de l'Hotel Valira.

L'any 1932, segons explica Antoni Aristot, s'hauria hostatjat amb la família i el xofer a Ca la Rita d'Engordany. La historiadora Teresa Camps ens dona la notícia que l'any 1933 *Mir va ser fotografiat per Josep Claverol, que tenia botiga a la plaça vella, al costat de l'hotel on paraven el pintor i la seva família, i que a més de ser amic del pintor, li va adquirir la tela "L'escorxador" pintada segurament ben a la vora.*

La notícia no és gens aclaridora. Si a la plaça vella vol dir a la plaça d'Andorra, allí no hi havia cap hostal. I, en canvi, el que va adquirir *L'escorxador* no hauria estat el fotògraf sinó el botiguer de la plaça, l'amo del comerç més important, que es deia Amadeu Rossell, àlies el Cintet. Aquesta família és la que encara posseeix el quadre *L'escorxador*.

Des de Cal Cintet, des del terrat amb arcades i cobert amb llosat, és des d'on Mir va pintar *Teulats d'Andorra*. I en aquest lloc va ser fotografiat per Josep Claverol pintant aquell quadre acompanyat del seu fill i el seu gos.

Per tant, si va hostatjar-se en un hotel d'Andorra la Vella ara per ara no sabem quin era. La meva tia, que llavors

estava a l'hostal més conegut, el Calones, recordava el senyor Mir, però no que s'hostatgés al seu hostal.

Tot i que l'esposa del pintor solia apuntar les dates i els llocs on es desplaçaven durant les campanyes que feia l'artista, que transcriu Teresa Camps en l'article publicat a *El col·leccionisme a Andorra*¹, les dates exactes en què va pintar a Andorra han estat i són motiu de confusió.

Segons les anotacions de la llibreta de l'esposa, Mir hauria estat a Andorra solament els anys 1932 i 1933. El 1932, del 24 de setembre a l'1 de desembre, tota la tardor, dos mesos i deu dies. El 1933 hi hauria estat del 23 de maig al 6 de juny, quinze dies de primavera, i hi hauria tornat del 25 d'agost al 7 de setembre, tretze dies a finals d'estiu. Sumant-ho tot, l'estada a Andorra seria de vint-i-vuit dies.

En el catàleg de l'exposició sobre Mir organitzada per l'Ajuntament de Barcelona l'any 1972, la professora Teresa Camps detallava per primera vegada quatre campanyes en tres anys: 1932, del 21 de setembre a l'1 de desembre, dos mesos i 10 dies; 1933, del 23 de maig al 6 de juny, 15 dies; 1934, del 23 de maig al 6 de juny i del 25 d'agost al 7 de setembre, vint-i-vuit dies. En total, l'estada a Andorra hauria estat de cent tretze dies, quasi quatre mesos.

L'any següent, el Consell General de les Valls d'Andorra va fer una exposició commemorativa del centenari del naixement de Mir (1873-1973), i dona les mateixes dates que l'any anterior donava el catàleg de l'Ajuntament de Barcelona d'on segurament foren copiades.

Més endavant, el crític d'art Enric Jardí, el que havia muntat l'exposició del Consell, no manté les mateixes dates i sols parla de dues estades de Mir a Andorra, les dels anys 1932 i 1934 (no parla de la del 1933).

Segons Teresa Camps, l'estada de Mir a Andorra està força documentada. Si bé és cert –continua dient– que diverses pistes i materials ens donen molta informació sobre aquest període de la vida del pintor, no és menys cert que aquestes pistes són força vegades prou contradictòries per no arribar a tenir la certesa de quan i quant temps va fer estada Mir a Andorra. Amb la informació que he recollit no veig com podria, ara per ara, precisar de cap manera l'estada de Mir al nostre país.

Les dates de l'estada del 1933, a la qual feia referència la Teresa Camps en el catàleg de l'exposició de Barcelona

¹ CAMPS MIRÓ, Teresa: *La pintura andorrana de Mir*. A "El col·leccionisme a Andorra". Andorra: Grup Agrícola Reig, 2001

de l'any 1972 i en la del Consell de l'any 1973, no es corresponen amb les dates que donava l'esposa de Mir.

Segons Teresa Camps, l'any 1933 solament hauria estat quinze dies a les Valls, a la primavera. En canvi, segons les anotacions de la senyora Mir, hi haurien fet estada també tretze dies a finals d'estiu, del 25 d'agost al 7 de setembre. I encara per complicar-ho més, segons el periòdic *Andorra Agrícola* del desembre de 1933, n'hauria marxat per aquestes dates després d'una estada de sis mesos!

Tampoc no hem vist que l'esposa de Mir hagi parlat de cap estada a Andorra l'any 1934. Sorprenen, en canvi, les repeticions en les dates que donen els catàlegs per a l'any 1934, que serien les mateixes que l'any 1933.

Segons l'esposa de Mir, l'any 1933 hi haurien fet estada del 23 de maig al 6 de juny i després del 25 d'agost al 7 de setembre. Les mateixes dates es tornaven a repetir en els catàlegs amb una sola variant, en comptes del 25 d'agost es posa el 27 d'agost, possiblement per una errada del copista. Seria estrany que els anys 1933 i 1934 haguessin fet estada a Andorra les mateixes dates dia per dia. Sembla que aquí hi ha un error.

Les dates de l'esposa de Mir tampoc semblen exactes ja que, segons el diari *El Cadí* de l'octubre de 1933, "*el diumenge 24 del mes passat l'eminent pintor català Senyor Mir va assistir a la inauguració oficial de l'Hostal Valira*".

Per tant, Mir era a Andorra el 24 de setembre de 1933 i no n'hauria marxat el dia 7 com anota la seva esposa. O és que hauria vingut solament per a aquesta inauguració? Em sembla poc probable.

Les dates de l'esposa de Mir tampoc coincideixen quan diu que el 1933 hi feren estada del 23 de maig al 6 de juny, perquè el quadre *La revolta* hauria d'haver estat pintat el 5 d'abril d'aquell any 33, quasi dos mesos abans, que és quan la *revolta*, l'obtenció del sufragi universal masculí, va tenir lloc. En cas que no fos així, l'escena representada en el quadre hauria estat improvisada per Mir.

Segons les anotacions de la senyora Mir, l'any 1933 hi haurien arribat el 23 de maig i n'haurien marxat el 6 de juny. Tampoc no sembla cert, ja que el 28 de juliol segurament eren a Andorra, ja que hauria pintat una aquarel·la d'Ordino segons la data que ell mateix hi va posar.

D'on surt l'estada a Andorra l'any 1934? Es menciona per primera vegada al catàleg de l'exposició de Barcelona de l'any 1972. Segons sembla aquesta dada la va facilitar la Teresa Camps. A partir d'aquí s'hauria anat copiant.

Però fa poc, al catàleg *El col·leccionisme a Andorra*, la mateixa Teresa Camps sols parla de les estades de 1932 i 1933. Últimament, l'Arxiu Històric Nacional ha recuperat una pel·lícula filmada per Mir l'any 1934 a Coll de Nargó i a Andorra. En el catàleg de l'exposició actual *Joaquim Mir a Andorra*, Francesc Miralles publica uns fotogrames on es podria reconèixer el pont de la Tosca, d'Escaldes; un grup d'homes i nens amb vuit religiosos, entre ells algun frare de Montserrat i que, per tant, podria ser Andorra; Mir davant d'una cavitat a la roca que podria ser la font calenta del Metge, a Escaldes, i una escena firal, que podria ser vora Cal Nyerro d'Andorra. Si la data de la filmació és certa es podria confirmar l'estada del 1934.

EL QUE CAUSA CERTA ESTRANYESA ÉS QUE MIR,
EN LES SEVES ESTADES A ANDORRA,
NO PASSÉS MÉS AMUNT D'ESCALDES.
NOMÉS UNA VEGADA S'HAURIA FICAT CAP
A LA VALL D'ORDINO, I SEMBLA QUE FOU UNA
SORTIDA APRESSADA D'UN SOL DIA

Tot i que no es coneix cap obra datada aquest any, els dibuixos i el quadre que va fer del pont de la Tosca i les cases del barri, tenint en compte que surten a la pel·lícula, potser haurien estat pintades el mateix any 1934.

El que causa certa estranyesa és que Mir, en les seves estades a Andorra, no passés més amunt d'Escaldes. Només una vegada s'hauria ficat cap a la vall d'Ordino, i sembla que fou una sortida apressada d'un sol dia.

Ja hem vist que Andorra era un lloc força visitat i transitat l'any 1933. Les carreteres estaven pràcticament acabades, tant les interiors com les que comunicaven amb Espanya i França.

Les obres de FHASA ocasionaven un transport important, tant de materials com de desplaçaments de tècnics, directius, administratius i obrers. Mir tenia cotxe propi i xofer. És força estrany que no tingués la temptació de buscar altres llocs on pintar altres paisatges.

No és una excusa l'observació que fa Teresa Camps en l'article publicat a *El Col·leccionisme a Andorra*, que diu: *Tot i que disposava d'un automòbil i un xofer, no es va arriscar per paratges desconeguts o de difícil accés i possiblement va recórrer els límits dels camins asfaltats, que en aquell moment eren reduïts*. No, no eren reduïts, no hi havia cap carretera asfaltada llavors a Andorra i la

majoria s'acabaven de fer. El trànsit devia oferir, si fa no fa, les mateixes dificultats en totes.

Els frares de Montserrat, per exemple, coneixien i freqüentaven el Santuari de Meritxell, prop de Canillo, per tant, no eren paratges desconeguts. Tanmateix, quan l'any 1933 la carretera va arribar a Ordino per primera vegada, com ja hem dit, hi va anar. Però sols va pintar tres quadres, dos de petit format, i un que no és un oli sinó una aquarel·la.

És estrany que no tinguem constància que visités el Museu d'Areny-Plandolit d'Ordino. El propietari, que era el redactor principal del periòdic *Andorra Agrícola*, segur que el coneixia i ho hauria publicat.

El juny del 1932 el periòdic *Andorra Agrícola* deia, precisament: *Tothom parla d'Andorra; tothom vol conèixer Andorra. Els esdeveniments polítics escampats per la premsa han llençat el nom de la nostra república per tots els indrets i les excursions a la Vall sovintegen.*

Les obres de Mir pintades a Andorra s'exposaren a Barcelona. Del 25 de març al 7 d'abril del 1934, s'exposaren quinze quadres, i del 27 de gener al 9 de febrer del 1934, vint-i-sis peces. D'aquesta darrera exposició en feia ressò el periòdic *Poble Andorrà* del mes de març de 1934, en el seu primer número, que deia:

Els establiments Maragall de Barcelona van volguer celebrar el cinquentenari de l'obertura de la famosa Sala Parés, i volguent donar una gran solemnitat a les bodes d'or de dita Sala, els Establiments Maragall, varen tenir l'encert de fer una copiosa exposició del gran pintor català, en Joaquim Mir, en que de les 58 obres exposades, d'un mèrit molt sorprenent, 26 fossin de vistes d'Andorra en que estem assabentats que totes les obres venudes a un preu que nostre pintor devia complaure.

Si tots els andorrans ens percatessim de la importància que té aquesta exposició per nostra terra és d'un valor incalculable, per que nosaltres estem convençuts dels grans atractius que té la nostra patria per els turistes, i que no dubtem que molts dels que han visitat aquestes pintures voldran veure amb els seus propis ulls tanta boniquesa amb la realitat.

De les pintures exposades remarcarem amb la nostra modesta observació en que sobresortien de les altres, el numero 38, anomenada "La Rebolta" de colors magnífics i realitat sorprenent com els numeros 33 "Els teulats d'Andorra" el 36 "La passarella" i el 50, "La carretera nova" es a dir si anessim a mirar les anomenariem totes per que creiem que visitar aquesta exposició es com un somni pasar-lo en el mig del nostre llunyà país.

El pintor i la seva esposa, Maria Estadella (any 1921)
(JARDÍ, Enric: *J. Mir*. Barcelona: Polígrafa, 1975. p. 147)

Nosaltres, no volent-ne pas fer una crítica, preferim deixar-ho per a altres persones, ens limitarem a felicitar al Sr. Mir per la gran maestria amb que sap presentar les belleses de la terra andorrana.

Fent un càlcul de les obres dels catàlegs publicats, de les fotografies de Mir pintant i dels quadres pintats i exposats per primera vegada a la Biblioteca de Montserrat, resultaria que Mir hauria pogut fer setanta obres amb temes andorrans. Cinquanta-vuit d'aquestes obres serien quadres a l'oli, deu dibuixos i apunts, un aiguafort i una aquarel·la.

De les setanta obres, en seixanta-tres s'hauria pogut identificar el lloc que s'hi representa, en dues d'interiors és dubtós i en sis peces fotografiades no s'hauria pogut identificar. Crítics amb més autoritat han valorat l'obra pictòrica de Joaquim Mir: Teresa Camps, Enric Jardí, Nadia Hernández, Francesc Miralles i el proper conferenciant en aquesta exposició, Francesc Fontbona, l'han estudiat a bastament. Per tant, el judici que jo faré dels quadres de Mir de tema andorrà que hi ha en aquesta exposició serà principalment per valorar-ne el moment històric, la identificació del paisatge o l'emplaçament on es varen pintar, en definitiva, l'Andorra física que representen, que generalment ha sofert variacions importants.

CATÀLEG NÚM. 1. ENGORDANY 1932

Engordany. Al primer terme el camí que continua fent una corba per darrere la borda de la dreta en direcció al pont dels Escalls.

Al camí unes gallines escampades i gent. Dones assegudes o canalla. Estan davant la porta de casa. Al balcó la roba estesa. Més lluny algú passa pel camí sobre els horts. Al peu de la paret del prat pasturen les vaques. Els gajals de la borda estan plens de blat o herba. Els arbres comencen a groguejar, en canvi les alzines guarden el verd fosc.

Les ombres són les del matí, però ja entrat el dia.

Els horts encara estan verds. El del primer terme està plantat de cols.

Lluny a l'esquerra al cap del roc hi ha Cal Diumenge i més amunt el punt blanc seria el seu colomer.

A sota, cap a l'extrem on acaben les cases, uns pollancrecs de fulla groga exhibeixen la seva verticalitat. Una taca blanca del darrere podria ser la paret de les ruïnes de Sant Jaume.

Cap a la dreta, sobre les cases, els besos canvien de color. Hi ha la llum d'un dia clar. Les gallines, els nens, la roba estesa, l'home que passa pel camí i les vaques que pasturen donen vida a un paisatge de pau, tranquil·litat i serenor. No és estrany que fos aquí on trenta anys més tard s'escenifiqués el *Pessebre vivent d'Engordany*.

Catàleg núm. 1. Engordany (1932)

CATÀLEG NÚM. 4. CAMPANAR ROMÀNIC DE SANTA COLOMA (1932)

El quadre representa l'església de Santa Coloma. Aquí a Mir l'ha fascinat el campanar. Ha pintat una torre, un campanar rodó, deixant pràcticament l'església sense importància de tal manera que la nau només s'insinua

pel teulat. L'absis, quadrat i petit, afegeix més l'alçada del campanar.

Està pintat al tard, quan marxa el sol. Els últims raigs tot just toquen el cap de la serra d'Enclar. La resta està a l'ombra d'un cap vespre.

És la tardor, tota la natura grogueja. Només mantenen el

Catàleg núm. 4.
Campanar
romànic de Santa
Coloma (1932)

verd intens les grosses alzines que hi havia al darrere de l'església.

A l'esquerra una gran noguera de les moltes que hi havia (encara en queda alguna) vora l'església ajuda a accentuar l'alçada de la torre. La noguera està canviant de fulla, els tons grocs i ocres es barregen amb els marrons i vermellors. Els matolls i esbarzers del peu de la paret fan destacar les tonalitats tardorals.

En primer terme els rocs del cap de paret del camí tanquen el prat acabat de llaurar.

La majoria de finestres estan mig tapades. Només estan obertes les del cap del campanar. S'havien tapat per reforçar-lo i evitar que hi entrés la neu, el vent i la pluja, ja que el pas dels anys l'havia malmès. Al cap de poc més d'un any de pintar-se el quadre, una acurada restauració l'any 1934, reforçaria l'obra i es reobririen els finestrals. La restauració va ésser promoguda pels *Amics de l'Art Vell de Catalunya* i la va dirigir l'arquitecte modernista Cèsar Martinell.

CATÀLEG NÚM. 11. PONT DE LA MARGINEDA (1933)

El pont de la Margineda. El sol va cap a la posta i ens deixa a l'ombra tot el primer pla que destaca, sobre les muntanyes il·luminades, pel sol que marxa. A l'esquerra la granítica base de l'Enclar i entre la vegetació el roc de Sant Vicenç. A la dreta, les canals pelades de Costa Seda

on no hi havia vegetació per haver-se cremat en un incendi.

La fràgil arcada del pont sembla que no hagi de poder aguantar cap pes al mig. L'artista n'ha copsat l'alçada. Diuen que els ponts havien de ser prou alts com per permetre que un arbre de vora el riu hi pogués passar dret en cas de riuada. Us imagineu la gran obra que devia ser la seva construcció al segle XII? Quines bastides de troncs i més troncs i quina cintra havia d'aguantar l'arc? Quanta gent treballant-hi amb la dificultat afegida de l'aigua del riu?

Mir capta perfectament aquest riu quan just sota el pont s'entolla i escumeja. I veiem les transparències de l'aigua. Percebem la humitat. I si fem silenci en sentirem el soroll, en percebrem l'oreig.

Al cap del pont, vora la carretera, hi ha algú.

Catàleg núm. 11. Pont de la Margineda (1933)

CATÀLEG NÚM. 12 I NÚM. 13. LA REVOLTA (1933) I LA CASA DE LA VALL (1932)

El dibuix seria un apunt preparatori per a l'obra *La revolta* que Mir va pintar l'any següent. Existeix una esplèndida fotografia de Mir pintant la Casa de la Vall des d'on hi havia l'hotel Mirador.

Mir va pintar la Casa de la Vall introduint una sèrie de personatges al pati, davant la porta, i ho va titular *La revolta*. Aquesta revolta la promogueren els joves andorrans quan varen demanar el dret de vot i d'elegibilitat. Fins llavors només el tenien els caps de casa. Va ésser un acte revolucionari del qual tota la premsa dels països veïns se'n féu ressò. En síntesi, els joves andorrans varen tancar el Consell General (el parlament) a la Casa de la Vall on estava reunit i no el deixaren sortir fins a obtenir que se'ls decretés favorablement la sol·licitud on demanaven el sufragi universal. Al darrera hora de la tarda, el

Catàleg núm. 12 i núm. 13.
La revolta (1933)
i La Casa de la Vall (1932)

síndic (president del parlament) els va preguntar si ho exigien per la força o ho volien de grat, a la qual cosa contestaren que volien que els fos concedit de grat. Llavors el Consell General ho va decretar favorablement.

CATÀLEG NÚM. 22. PONT DELS ESCALLS (1933)

El sol s'està ponent darrere la muntanya nevada d'Enclar. La nuvolada rogenca tenyida de sol s'allargassa i fa destacar encara més la neu freda retallada per l'obaga fosca de tons morats. La vegetació, especialment els oms, els pollancres i els beços que s'endinsen cap a la vall de la Massana accentuen la tardor. Alguns arbres agafen els tons rogencs que destaquen sobre els verds. Al mig hi ha el pont dels Escalls alçat sobre els gorgs del riu que baixen de les valls del nord. De "permunt" com deien

Catàleg núm. 22. Pont dels Escalls (1933)

abans. Just a sobre es veu l'arcada del pont nou i el mur de la carretera que s'acabava de construir. Fins llavors, la carretera cap a aquesta banda no existia. A la Massana i Ordino s'hi anava pel camí que solament era transitable amb animal de bast. Per fer passar la carretera per l'engorjat de la Grella es varen haver de construir els túnels.

CATÀLEG NÚM. 23. VALL DE LA MASSANA (1933)

Un dia ennuvolat de finals d'estiu, la vegetació tot just grogueja. El paisatge està dominat per un pollancre alt vora el camí per on s'acosta una dona, potser acompanyada. Al darrere de la muntanya d'Enclar que rep el sol de la tarda es continua cap a l'obaga de la vall de la Massana. A la dreta, els rebaixants de Padern i el solà d'Engordany amb els conreus dels Vilars. Les tarteres llueixen amb els raigs de sol que s'abaixa. Vora l'arbre una taca blanca amb uns gajals ens identifica una era que hi havia vora el pont dels Escalls.

Al fons hi ha les muntanyes de la Massana. Hi ha un silenci espès de tarda ennuvolada.

Catàleg núm. 23. Vall de La Massana (1933)

CATÀLEG NÚM. 29. MUNTANYA D'ENCLAR (1933)

I novament la majestuosa muntanya d'Enclar que sembla que va captivar l'artista. El sol és baix, la tarda s'acaba. El pic de Carroi i la muntanya d'Enclar ja estan nevats. La tardor fineix i l'hivern comença.

Cap a la vall, els arbres que voregen els prats i el riu canvien de color agafant aquelles meravelloses borgeries de grocs i vermells, d'or i de foc.

Escampades pasturen pel prat les vaques vigilades pel gos. Els prats encara verdegien cap al roc de Sant Pere (on ara hi ha el Col·legi Sant Ermengol). Al primer terme

Catàleg núm. 29. Muntanya d'Enclar (1933)

una paret en contrallum accentua la claror de les prades i la lluentor del riu. El portell de tanca està perfectament dibuixat. Sota l'era de grans gajals un home llaura l'hort amb el parell. Un hort penjat entre les penyes i les roques com una posella, a l'extrem una grossa alzina guarda el seu fullam verd. Al cel els núvols s'esfilegassen pel vent que sembla aixecar la neu del cap del pic.

CATÀLEG NÚM. 35. L'ESCORXADOR (ANDORRA LA VELLA)

L'escorxador. Aquí vora l'església d'Andorra la Vella, a la plaça, hi havia la carnisseria comunal. Aquells anys la tenia llogada Miquel Muntanya, el Calones. Hi tenia un cavallet de fusta, en la tisora del qual es posava la bèstia que s'havia de matar. Degollava i espellava les ovelles allí mateix, al carrer.

Catàleg núm. 35. L'escorxador (Andorra la Vella)

Molt de lluny en lluny, matava algun vedell, li donava un fort cop de maça a la front, entre les banyes, i la bèstia queia estamordida. Llavors la penjava cap per avall amb uns termals i la degollava, espellava i esquarterava. Tot ho feia a la plaça mateix.

Al quadre es veuen dos corders penjats, un altre al cavallet i un altre s'ho mira i espera ser sacrificat. A la vora una dona té una criatura agafada de la mà.

Mentre va pintar aquest quadre i el titulat "Les teulades", Mir baixava a fer la xerrada amb el carnisser.

CATÀLEG NÚM. 38. PLANA D'ANDORRA LA VELLA

A Mir, sembla que el captivava la tarda andorrana. Aquest petit quadre pintat d'on ara hi hauria aproximadament l'aparcament dels magatzems Monsa, ens mostra una tarda de finals de primavera o començament d'estiu amb una nuvolada que potser hores abans havia deixat caure una gotellada.

Les muntanyes del fons, Canòlic i el coll de Vista es dilueixen en tons blaus que esdevenen més intensos cap a la dreta on hi ha la Margineda. A l'esquerra les dues dents de serra identifiquen la muntanya de Palomera i els vessants de Costa Seda. Més endavant, els tons violats i verdosos singularitzen els penyasegats de la Comella i la Canya dels Moros.

Vora el prat reposen asseguts donant un toc de pausa a dues persones, una d'elles segurament un monjo de Montserrat que acompanyaria l'esposa de l'artista: seria l'altra?

Catàleg núm. 38. Plana d'Andorra la Vella

CATÀLEG NÚM. 41. LA PASSERA (SANT JULIÀ DE LÒRIA 1933)

La passera de Sant Julià. Amb la llum del matí d'un final d'estiu, quan encara els pollancres guarden la fulla verda, veiem una passera que hi havia a l'entrada de la vall de Sant Julià baixant d'Andorra. Es trobava més o menys on ara hi ha les Arades.

Catàleg núm. 41. La passera (Sant Julià de Lòria 1933)

Anava del molí que hi havia on ara s'està construint l'edifici del Ministeri d'Educació fins al Solà. El tros d'edifici en ruïnes que es veu a la dreta és el que quedava d'un colomer. Actualment encara en queden restes.

Vora el riu passa el camí vell, el camí ral, de Sant Julià cap a Andorra la Vella. Aquí la vall fa un estret engorjat per on passa el riu encaixonat. Es veuen les roques polides per l'aigua.

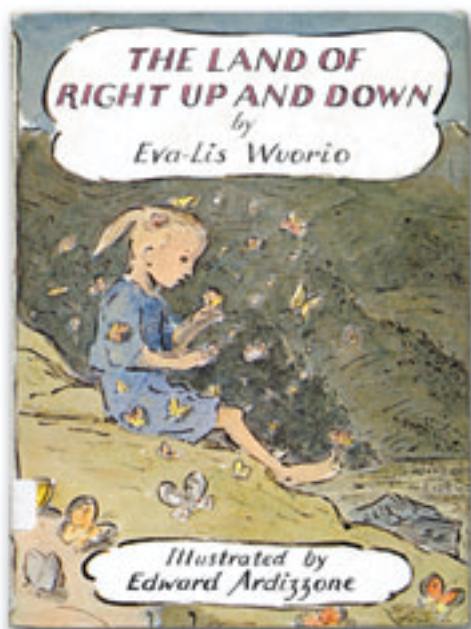
Al fons, llunyana i blavosa, hi ha la muntanya d'Arcavell i sobre el cap de pont el penyal del Pui d'Olivesa.

El pont i la barana per la seva fragilitat sembla que s'hagin de trencar amb el pes de la dona que travessa.

Pere Canturri Montanya

Historiador

Conferència pronunciada el dia 17 de gener de 2003
a la Sala d'Exposicions del Govern.

The land of right up and down – Cleveland ; New York :
The World Publishing Company, c. 1964.

60 p : il. ; 24 cm

Tipus: MON

820(71)-34"19" WUO

Autor(s): 1. WUORIO, Eva-Lis

Matèria(s): 1. Literatura canadenca - S. XX
2. Contes infantils

Entr. sec.(s): 1. ARDIZZONE, Edward, il.

Als diferents pobles d'Andorra, la gent feia els preparatius per acudir, el 8 de setembre, a la festa de la Mare de Déu de Meritxell. Però vet aquí que Maribelle, una nena que vivia en un poblet andorrà, estava trista, perquè aquell any la seva família no hi podria anar, ja que s'havia mort el cavall i el santuari era massa llunyà per desplaçar-s'hi a peu.

The Land of Right Up and Down és una tendra narració de literatura infantil, que, a través de la història de la petita protagonista, explica l'Andorra bucòlica que va viure l'autora, una periodista i escriptora canadenca, en la seva estada de deu mesos a Arinsal l'any 1956.

El relat acostia el lector a les bordes, als cims nevats de les muntanyes, als estols de papallones de colors que

voletegen pels prats on pasturen les vaques i que adquireixen en el llibre un protagonisme especial.

Les il·lustracions, d'Edward Ardizzone, retraten amb traça el món rural que descriu el text, i hi destaca un dibuix en color a doble pàgina que recrea l'aplec de Meritxell.

L'Andorre du IXe au XIVe siècle : montagne, féodalité et communautés - Toulouse : Presses Universitaires du Mirail, DL. 2003.

440 p : il., map. ; 24 cm

(Tempus)

ISBN: 2-85816-652-8

Tipus: MON

94(467.2)“08/13” VIA

Autor(s): 1. VIADER, Roland

Matèria(s): 1. Andorra - Història - S. IX/XIV
2. Feudalisme - Andorra

Entr. sec.(s): 1. Université de Toulouse-Le Mirail
2. Fundació Julià Reig

Notes: Conté bibliografia i índex

Professor d'història a la Universitat de Tolosa II-Le Mirail i investigador al CNRS, Roland Viader traça en aquest llibre una història d'Andorra entre el segle IX i el XIV –és a dir, des de quatre segles abans fins a un segle després dels Pariatges– des d'un prisma diferent de la historiografia convencional. Si aquesta es basa en les relacions de poder a partir de l'exercici d'aquest per una successió de senyors i prínceps, Viader parteix de la conjunció de forces reals, en les quals l'estructura feudal és un factor important, però no únicament determinant del devenir de la població, la qual és analitzada en ella mateixa i en la seva especificitat de població de muntanya.

A partir, doncs, d'una comprensió de la realitat andorranca en tota la seva complexitat, pot presentar el cas d'Andorra, dins de les societats pirinenques altmedievals, com un cas paradigmàtic d'institucionalització d'una comunitat.

Sumari:

Avant-propos. Chapitre introductif: La montagne et le texte. PREMIÈRE PARTIE: SIX SIÈCLES DE DOMINATION. Chapitre I: Les seigneurs anciens. Chapitre II: Le fief d'Andorre. Chapitre III: L'architecture des dominations. Chapitre IV: L'économie générale des prélèvements (I) la production agro-pastorale. Chapitre V: L'économie générale des prélèvements (II) au-delà du cercle agro-pastoral. DEUXIÈME PARTIE: PARCOURS DES COMMUNAUTES. Chapitre VI: La longue vie d'un monde pré-féodal. Chapitre VII: L'église possédée. Chapitre VIII: *Licentia dominorum non petita*. Les chemins de l'institutionnalisation. Conclusion générale. Sources et bibliographie. Index: Table des cartes et figures

Laurèdia fa cent anys - Andorra : Comú de Sant Julià de Lòria, 2003.

143 p. : molt il. ; 31 cm

ISBN: 99920-1-449-0

Tipus: MON

94(467.2):77.03 LAU

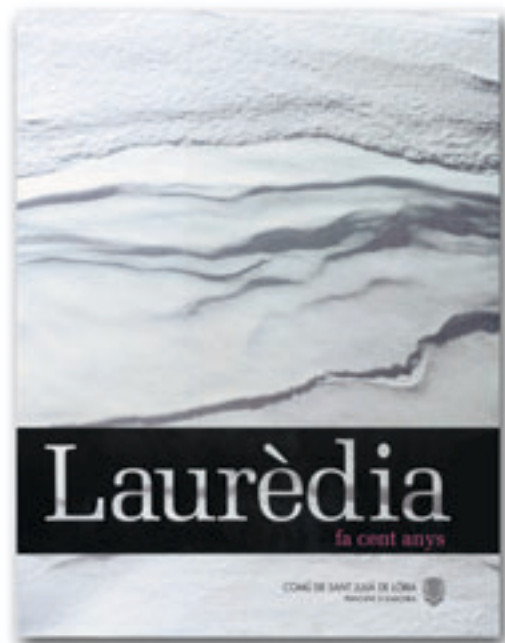
Matèria(s): 1. Sant Julià de Lòria - Història local - S. XIX/XX

2. Fotografies - Sant Julià de Lòria

3. Carreteres - Andorra

Entr. sec.(s): 1. Sant Julià de Lòria. Comú

2. MORAN OCERINJAUREGUI, Josep

3. RODRIGO MONSONÍS, Maria Teresa

4. MARQUÈS SALA, Benigne

Notes: Conté bibliografia

Llibre de gran format que, a partir de tres textos escrits per especialistes i 58 fotografies històriques en general poc editades anteriorment, relata el que fou la vila i la parròquia de Sant Julià de Lòria en els anys a cavall dels segles XIX i XX, és a dir, des del temps de l'aplicació de la Nova Reforma fins a l'arribada de la carretera i de l'electricitat.

Rere un concís estudi sobre el topònim Laurèdia, signat per Josep Moran i Ocerinjauregui, el volum s'estructura en dues grans parts, signades respectivament per Maria Teresa Rodrigo Monsonís i Benigne Marquès i Sala, dedicades la primera a la transformació de la comunitat laurediana durant el període considerat i l'altra a l'obertura de la carretera i a les actuacions dels bisbes Laguarda i Benlloch i del Consell General.

Les fotografies, procedents de diversos arxius públics i privats, tenen un tractament de relleu en el volum i van acompanyades de peus i textos complementaris de gran vàlua, escrits per Francesc Badia, Mariano Barriendos, Lluís Call, Josep Duró, Ferran Llach, Dídac Martínez, Antoni Pintat i Òscar Ribas.

Sumari:

Presentació. L'origen de la paraula Laurèdia. Sant Julià de Lòria 1885-1913. La carretera de la Seu d'Urgell a Andorra. Índex fotogràfic. Bibliografia. Agraïments i crèdits.

Cinegeteries : recorts de montanya - Barcelona : Librería Enciclopédica, 1916.

179 p : il. ; 22 cm

Tipus: MON

799.2 OLI

Autor(s): 1. OLIVEDA, Alfons d'

Matèria(s): 1. Caça

Notes: Andorra p. 68, 73, 168 i 173

Es tracta d'un llibre de records de caça, escrit a la segona dècada del segle XX per un caçador barceloní, membre de la Real Asociación de Cazadores de Barcelona, que, en un estil de relat literari, desvela les seves experiències amb un gran nombre d'espècies cinegètiques.

El capítol «Records de montanya» és dedicat a les «aus i cassa major dels nostres Pirineus», el coneixement de les quals fou fruit, segons explica l'autor, de «ma experiència de cassaire, recurrent en persecució de tan preuades presses de cassa (durant un laps de temps no inferior a trenta anys) les mes enlairades montanyes de nostres may prou admirades províncies de Girona i Lleida, com també les encisadores Valls d'Andorra i d'Arán».

Entre altres espècies, dedica unes pàgines a la perdiu blanca, de la qual fa constar que era present «en la majoria, per no dir en totes, de les clapisses i tarteres de les Valls d'Andorra i d'Aran, especialment en la primera, puix l'istiu últim abundaven com de costum i pot esser que en major escala que altres anys en la tartera i gran clapissar proper al Estany d'Ordino».

En el capítol «Gran Cassera» rebla el clau: «...perdius blanques, fá molts i molts anys que's ses tarteres, en les

d'Aransa i en les no llunyanes al Estany d'Ordino (Vall d'Andorra) sempre en trec profit, puix en penjo alguna que altra al sarró».

Sumari:

Cinegeteries. Records de montanya. A cassa de guatlles verdes. ¡¡Pobre Marqués!! Gran cassera.

Atles dels ocells nidificants d'Andorra = Atlas of the breeding birds of Andorra - [Andorra] : Associació per a la Defensa de la Natura, 2002.

355 p. : il. ; 30 cm

ISBN: 99920-1-433-4

Tipus: MON

598.2(467.2) ATL

Autor(s): 1. ADN

Matèria(s): 1. Ocells - Andorra

Entr. sec.(s): 1. CROZIER, Jacqueline, il.

2. Andorra. Departament de Medi Ambient

Notes: Conté bibliografia i índex d'espècies

Edició bilingüe català-anglès

El mussol banyut, la tallareta cuallarga, el mastegatatxes, el reirotó, l'aigüerola o el conegut estornell són alguns dels noms de les 147 espècies d'ocells que han quedat enregistrades, descrites i atestades pel que fa a la seva nidificació a Andorra en aquesta obra que és el resultat d'un treball col·lectiu de set anys d'un equip dirigit per especialistes de prestigi i auspiciat per l'Associació per a la Defensa de la Natura.

L'Atles, un llibre dens de lletra i complementat amb acurats dibuixos didàctics, és una síntesi d'aquell treball, que es va portar a terme entre els anys 1992 i 1998, en una tasca d'observació i d'identificació en cada una de les 502 quadrícules territorials en què es va dividir el país per al treball de camp.

Àlex Clamens, a la introducció de l'obra, dóna compte del rigor científic de l'obra, i també dels qui hi han intervingut, amb paraules que quasi freguen el llindar de la poesia quan escriu: «hem explorat minuciosament el país, hem escoltat els ocells a l'albada i encarat els prismàtics a l'òrbita majestuosa descrita pels grans rapinyaires; hem recorregut boscos, remuntat rierols, escalat pendents abruptes, suant de valent sota el sol implacable de juny i juliol o garratibats de fred sota els xàfecs...».

Aquest atlas, editat en un volum de gran format que dóna el text en català i en anglès, és, sens dubte, la radiografia més completa i amb més autoritat sobre l'avifauna andorrana.

Sumari:

Pròlegs. 1. Introducció. 2. Àrea d'estudi. 3. Metodologia. 4. Els ocells d'Andorra. 5. Conservació. Bibliografia. Índex d'espècies. Foreword. 1. Introduction. 2. Environments. 2. Methodology. 3. The birds of Andorra. 4. Conservation. Bibliography

Espías, contrabando, maquis y evasión : la Segunda Guerra Mundial en los Pirineos - Lleida : Milenio, 2003. 303 p. : il. ; 24 cm

(Biblioteca de los Pirineos ; 6)

ISBN: 84-9743-071-9

Tipus: MON

94(234.12)“1939/1945” SAN

Autor(s): 1. SÁNCHEZ AGUSTÍ, Ferran

Matèria(s): 1. Guerra Mundial II, 1939/1945 - Activitats clandestines - Pirineu

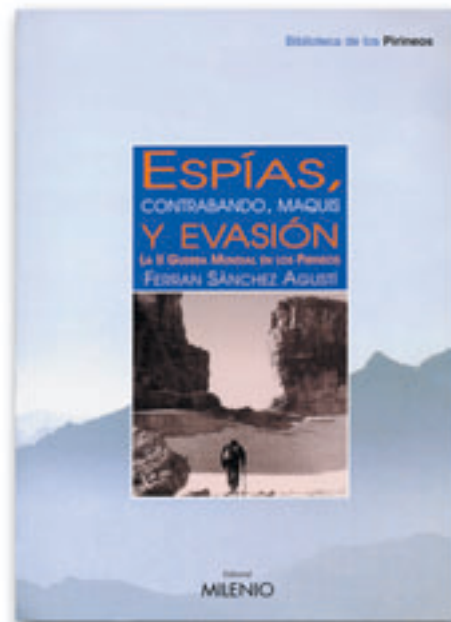
2. Maquis* - S.XX

3. Espionatge - Pirineus

Notes: Conté bibliografia

Andorra p. 121-124, 183-210

Es tracta d'un estudi molt documentat sobre les cadenes d'evasió que van operar a tots dos costats del Pirineu durant la Segona Guerra Mundial i que presenta les penes i els treballs d'un gran repertori de guies de muntanya,

passeurs, mugularis i altres membres de la resistència francesa i de la lluita antifranquista espanyola –amb alguns contrabandistes inclosos– que van actuar al Pirineu des del País Basc fins al cap de Creus.

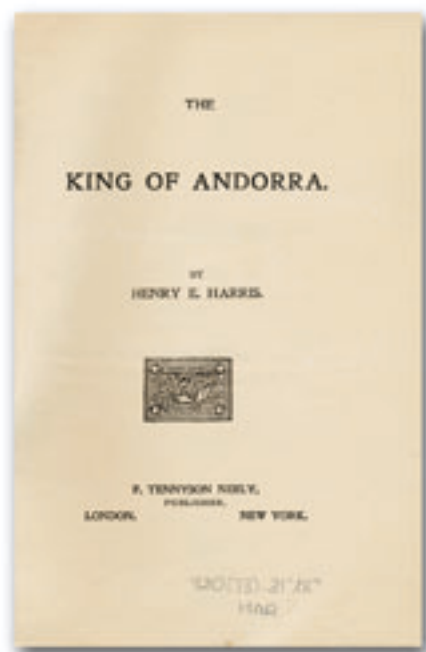
S'hi relaten, entre moltes altres, les peripècies del famós anarquista berguedà Ramon Vila *Caracremada*, les de l'escriptor jueu alemany exiliat a Portbou Walter Benjamin o les del llegendari activista del nacionalisme català Jaume Martínez Vendrell. També hi apareixen dues importants referències a Andorra: el relat de l'actuació de la xarxa d'evasió d'Estat Català, la *pota* andorrana del qual era el qui és avui encara el nostre conciutadà d'origen agramuntí Jaume Ros i Serra –que ja ha explicat amb amplitud aquestes actuacions en els seus llibres de memòries–, i un capítol sencer dedicat al nostre país, amb inclusió de l'acció dels *maquis*, dels *passadors* Joaquim Baldrich –un tarragoní que als primers anys del seu exili va treballar de mosso a Cal Cremat de la Massana–, Joan Peramiquel i Josep Clotet, i també de la xarxa encapçalada per l'andorrà Eduard Molné, el lleidatà Francesc Viadiu i l'urgellenc Antoni Forné –el pare de l'actual cap de Govern–, que van ser aparatosament perseguits a la Massana per agents de la Gestapo.

De tot plegat, el llibre en dóna una documentada informació que ve a ampliar l'existent fins ara i que, extreta de fonts de primera mà, pot contribuir a l'estudi de la contribució d'Andorra a la lluita per la llibertat a l'Europa en guerra, avui encara inexistent.

Sumari:

Introducción. Capítulo 1: *Reseaux, maquis y passeurs*. Capítulo 2: *Fronteras y salvoconductos*. Capítulo 3: *Maquis*

y espionaje. Capítulo 4: Guías, espías y activistas nacionalistas. Capítulo 5: *Passeur* de breviario. Capítulo 6: *Mugularis*. Capítulo 7: Pasajes por el Alto Aragón. Capítulo 8: Andorra. Capítulo 9: *Passeurs* del POUM y la CNT. Capítulo 10: Evasión en la Cerdanya. Capítulo 11: El agente Melitón Sala. Capítulo 12: Presidios españoles. Capítulo 13: Sendas de contrabando, evasión y guerrilla. Vocabulario. Fuentes utilizadas.

The king of Andorra - London ; New York : F. Tennyson Neely, c. 1899.

288 p ; 20 cm

Tipus: MON

820(73)-31"18" HAR

Autor(s): 1. HARRIS, Henry E.

Matèria(s): 1. Literatura nord-americana - S. XIX
2. Novel·la

A l'última dècada del segle XIX, John Armin, oficial de l'armada britànica; Lindsay Davenant, un actor d'èxit; Robert Belsham, un advocat arruïnat, i Francis Otiwell, sense altres títols que els de ser jove, ric i atractiu, en el decurs d'un opípar dinar en un club de Madison Square, a Nova York, decideixen emprendre un viatge a un indret remot. Després de dubtar entre el Japó i Europa, i evocant una suggestiva inscripció d'un hoste a l'hotel Waldorf Astoria amb el nom de «Francis I, King of Andorra», que havia estat inclosa a la llista d'arribades de personatges insignes a la ciutat publicada pel *The Herald Tribune*, decideixen visitar aquell país, comparable

a Arcàdia, perdut entre muntanyes, la gent del qual «va mil anys endarrerida» i per això és «la més lliure i ignorant d'Europa».

The King of Andorra narra, en forma de novel·la, l'imaginari periple andorrà d'aquests quatre personatges, que foren ben rebuts i acollits a Andorra the Old, sota Monte Anclar, pel síndic Jaime Padez i per altres personatges com el vicari Pare Andres i els andorrans Ramiro o Petronila.

Malgrat el poc encert en la tria dels noms –influint per l'imaginari hispànic que ha dominat la ploma descriptiva d'Andorra de tants autors estrangers fins gairebé als nostres dies, com és el cas recent del novaiorquès Peter Cameron, autor de la novel·la *Andorra*, publicada el 1995–, el relat és un fresc verídic de l'Andorra de finals del segle XIX, que denota un coneixement del país de primera mà per part del seu autor, Henry E. Harris, el qual en descriu amb detall la geografia i les institucions, la manera de ser de la gent, la religiositat i fins les lluites revolucionàries que van succeir la Nova Reforma.

«*La Casa de les Valls, o casa del govern d'Andorra, és el capitolí més antic del món. Abans que es construís St. Peter's, abans que El Escorial s'alcés majestuosament sobre la costa del Guadarrama, abans que els grans arquitectes de l'Edat mitjana tallessin els seus blocs de pedra, aquest edifici fosc i esquerdat ja existia. En un dels seus angles s'alça una torre de defensa, i la planta baixa és un estable on els membres del Consell deixen les cavalleries. A l'extrem de l'habitació noble hi ha una tarima amb una tauleta i tres cadires, i una fila de bancs grossers volta la cambra, en un costat de la qual hi ha un gran armari de fusta amb sis panys rovellats, dins el qual es guarden els arxius de la república. (...) En aquesta atmosfera medieval, els estrangers, amb el seu vestuari de tall modern, semblaven estar fora de lloc.*» (pàgs. 152-153)

Àlvar Valls Oliva

Escriptor

*Egipto entre dos mundos,
el primer llibre editat*

El 1961 Franco va fer una visita al monestir de Montserrat. Quan l'abat li va ensenyar el Nou Testament recentment editat en català, Franco va dir:

–*¿En catalán?, pero ¿cuántos ejemplares han hecho?*

–*Cuarenta mil*–, respongué l'abat.

–*¡Caramba!*–, es va admirar el caudillo.

Doncs aquest tiratge tan extens –les edicions habituals en català són de 3.000– va ser editat i imprès per Casal i Vall al Principat d'Andorra. I és que aquesta va ser una de les impremtes més modernes d'Europa. Entre les circumstàncies que van afavorir la seva fundació l'any 1956 no hi va faltar la situació política de l'Estat espanyol.

EDITORS CATALANS EN DIFICULTATS

El món editorial espanyol dels anys 50, com molts altres aspectes de la vida cultural i professional, va patir greus problemes derivats dels règim franquista de després de la Guerra Civil.

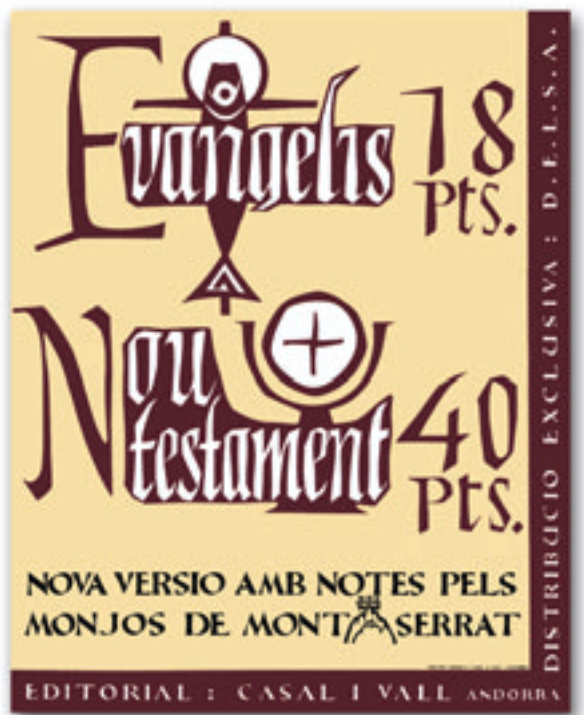
En primer lloc el sistema econòmic autàrquic impedia les importacions tant de maquinària com de materials. S'havia de treballar exclusivament amb les màquines,

amb les caixes de tipus i amb el paper fabricats dins l'Estat espanyol sense poder beneficiar-se dels avenços tècnics i de la competitivitat dels preus dels altres països.

En segon lloc, hi havia la censura: la dictadura franquista prohibia tota al·lusió a la democràcia, la llibertat de pensament, d'expressió i d'acció i l'entrada de noves idees, algunes de les quals eren considerades perverses i inspirades pel dimoni, davant les quals Espanya era "la reserva espiritual de Europa".

Finalment, la prohibició del català en tots els àmbits menys en "l'expressió folklòrica de la peculiaritat regional", amb la intenció d'imposar la idea que Catalunya és simplement una regió d'Espanya i que el català és un dialecte del castellà, apte només per parlar d'un folklore tronat i ranci.

En aquest context, diversos editors catalans, com Lluís de Caralt, Lluís Miracle, Vergara, etc. van proposar a la família Casal i Vall obrir a Andorra uns tallers gràfics capaços d'imprimir amb qualitat i a preu més competitiu les edicions que ells mateixos els encomanarien.

Cartell de promoció de *Evangelis* i *Nou Testament*

“L’EDITORIAL MÉS MODERNA D’EUROPA”¹

Així doncs, l’any 1956, amb maquinària de la més moderna d’Europa, paper de bona qualitat i sense restriccions en el subministrament elèctric, inauguraven la seva empresa a Sant Julià editant llibres per compte propi amb el segell d’Editorial Casal i Vall, i imprimint per editorials catalanes com a Tallers Gràfics de l’editorial Casal i Vall.

LA PREMSA ESPANYOLA SE’N FA RESSÒ QUALIFICANT-LA COM L’EDITORIAL MÉS MODERNA D’EUROPA

Ja des del principi va ser muntada com a empresa d’envergadura. El gener del mateix 1956 va editar un catàleg tipogràfic destinat als possibles clients del taller gràfic en el qual es podien veure tots els diferents tipus de lletra de què disposaven i les diverses qualitats de paper emprat. Aprofitava per fer-hi menció de la facilitat que tenia des d’Andorra d’adquirir maquinària, caixes i paper a qualsevol país d’Europa o d’Amèrica, cosa que havia permès equipar-se amb models del 1955 fabricats

a Alemanya, Suècia, França, etc. Va formar part dels patrocinadors dels cursos internacionals d’extensió cultural que va organitzar el Consell General a partir de 1955, i va fer publicitat a la revista *Andorra*, portaveu dels mateixos cursos.

La premsa espanyola se’n fa ressò qualificant-la com l’editorial més moderna d’Europa, paradoxalment instal·lada en un petit país d’estructura feudal.

El 1961 canvia de local i queda ja definitivament instal·lada a l’espaiós edifici del carrer Pompeu Fabra, construït expressament i amb un ampli jardí en previsió de futures ampliacions. Va arribar a tenir uns 70 treballadors que es regien per un reglament intern i gaudien d’una assegurança privada, a falta de seguretat social, que aleshores no existia.

Pel que fa als aspectes legals, no solament estava en regla amb les normes andorranes sinó també amb les espanyoles. A Andorra les publicacions es regien per un decret dels veguers de 1919, segons el qual aquests autoritzaven cada llibre o publicació periòdica. Per assegurar-se la difusió a l’Estat espanyol, a més del *nihil obstat* del bisbe obtenia cada vegada el número de dipòsit legal a l’oficina de Barcelona (a Andorra encara no existia), com si els seus llibres fossin impresos a la província de Barcelona; irregularitat curiosa que va durar fins al 1973.

235 TÍTOLS EDITATS ENTRE 1956 I 1988

Majoritàriament publicava assaig religiós en castellà. No és un tema fàcil, però estalviava problemes amb la censura i amb el bisbe d’Urgell. Abans, però, va iniciar la col·lecció *Atalaya* sobre grans temes de la història i l’actualitat, encara que només en van sortir 4 títols, tots en castellà. Va aconseguir la col·laboració d’Henri Daniel-Rops (pseudònim d’Henri Jules Charles Petiot), acadèmic francès que va dirigir la col·lecció “Yo sé – yo creo. Enciclopedia del católico en el siglo XX”, composta per 150 volums. També hi havia la col·lecció “Jalons” (“Jalones” en castellà) destinada als joves sobre problemes de cultura cristiana, de progrés humà i d’actualitat social, i la col·lecció *Sembra* d’assaig sobre els ideals d’enriquiment i renovació cristiana, que només va arribar a tenir 3 títols. La majoria d’autors eren prestigiosos professors d’universitat o de centres religiosos francesos i d’altres països d’Europa.

¹ *La estafeta literaria*, 9-2-1957

El fet d'editar sobretot en castellà responia a la necessitat d'assegurar-se un sector de públic més ampli, i a la situació política espanyola. Encara que el règim franquista ja permetia l'edició d'alguns llibres en català sempre que el seu contingut fos afí al règim, seguien havent-hi moltes traves administratives i es corria el risc de ser considerat sospitós i de ser objecte de represàlies per part dels sectors més reaccionaris del règim franquista. A més, els llibres catalans tenien poca sortida perquè el català quasi no s'escrivia i els ciutadans havien perdut en gran mesura el costum de llegir-lo.

No obstant això, el 1960 va contractar amb els monjos de Montserrat l'edició en català del Nou Testament i el 1965 ja publica col·leccions regulars en català i castellà simultàniament. Dels 235 títols publicats en total, 43 ho van ser en català.

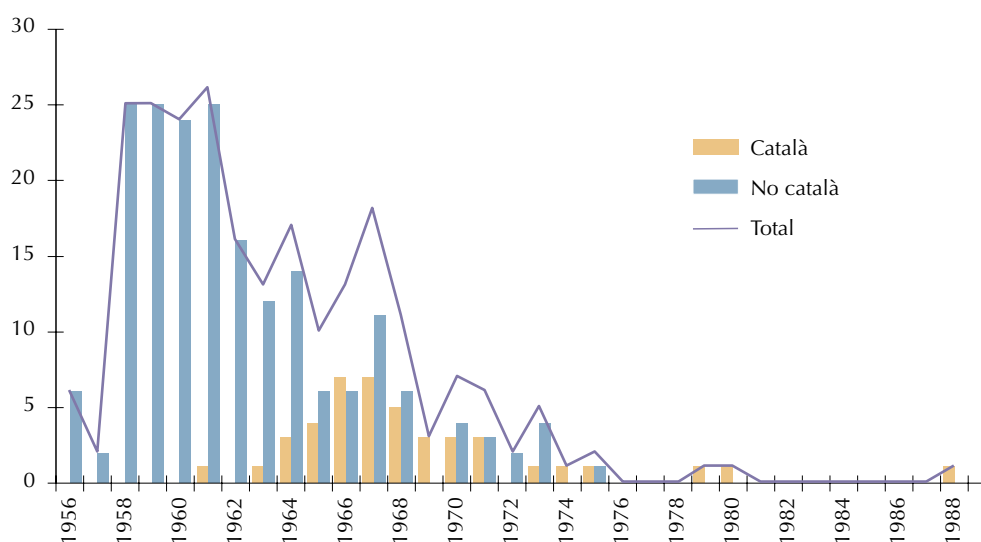
Al gràfic es veu com després d'un parell d'anys de temps teig arrencava al 1958 amb 25 títols i mantenia aquest ritme durant 4 anys. El primer any va provar de treure uns llibres en francès de molt baix preu: *l'Encyclopedie Lilliput*. Es tractava de petites monografies setmanals de qualsevol tema del coneixement humà que pogués contribuir a la cultura personal del lector. Però les condicions imposades pel distribuïdor (Hachette) eren massa desfavorables i va abandonar la idea. Només se'n van arribar a fer 4 títols.

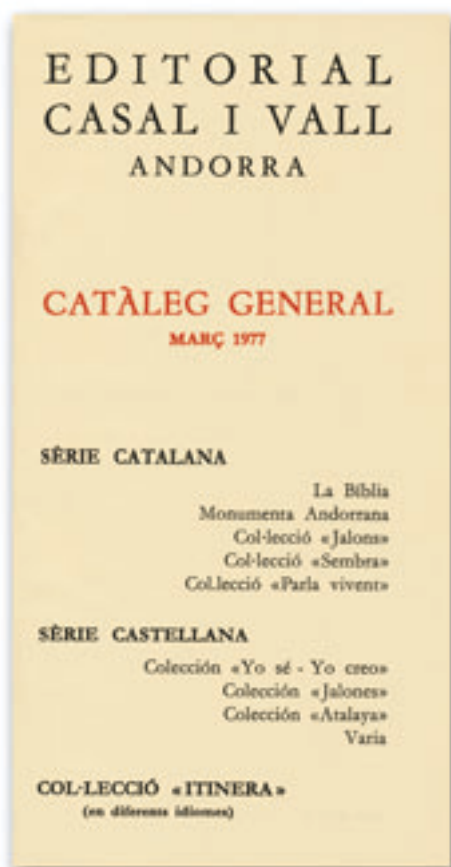
L'edifici de la impremta, construït al 1961 segons l'estil modern iniciat pels arquitectes escandinaus dels anys 20.
(Foto: Biblioteca Nacional)

El 1962 va baixar a 16 noves edicions i es va tornar a estabilitzar, però les versions catalanes van anar agafant protagonisme fins a quedar equilibrades amb les castellanques. De fet, van funcionar col·leccions paral·leles dels mateixos títols en els dos idiomes fins al 1975. Després només hi va haver tres edicions esporàdiques fins al 1988.

L'ÈXIT EDITORIAL MÉS IMPORTANT ES VA ACONSEGUIR AMB LA BÍBLIA DE MONTSE- RRAT EN CATALÀ (...) I EL NOU TESTAMENT

Títols editats. No hi consten les reedicions però sí les diferents versions idiomàtiques d'un mateix títol

Catàleg del 1977

Als anys setanta, la situació política espanyola havia canviat. Feia anys que s'havia acabat l'autarquia, a Catalunya van aparèixer noves editorials i la producció de llibres en català s'anava normalitzant. Casal i Vall, en canvi, va anar reduint la seva activitat de manera que els últims anys fins i tot imprimia a Barcelona.

LA BÍBLIA DE MONTSERRAT

L'èxit editorial més important es va aconseguir amb la Bíblia de Montserrat en català, de la qual se n'arribaren a fer 6 edicions completes entre 1970 i 1992, i 5 del Nou Testament entre 1961 i 1988 més una impressió en castellà per a l'editorial Vergara.

El monestir de Montserrat va representar sempre un focus de resistència antifranquista clandestí. S'hi cultivaven idees més obertes i avançades tant pel que fa a la religió com a la recuperació del català. En aquells anys els monjos estaven preparant una nova versió de la Bíblia més planera, més humanista, que ja s'acostava a les directrius del Concili Vaticà Segon. Ho van proposar a l'editorial Alpha però no ho va acceptar.

L'editorial Alpha, fundada per Francesc Cambó i en aquell moment en mans del seu gendre, havia de treure l'any 1968 la primera edició en un sol volum de la

Bíblia de la Fundació Bíblica Catalana, que sota el mecenatge del mateix Cambó havia iniciat el 1928 la seva publicació en quinze volums. Tant aquesta com la de 1968 eren fetes amb un esperit diferent del dels monjos de Montserrat.

Davant d'aquesta negativa, a través de la casa que els monjos tenien a Escaldes, van passar la proposta als germans Casal i Vall i el febrer de 1960 acordaven l'edició del Nou Testament en 40.000 exemplars. Fins a l'any 1968 van anar sortint els altres 4 volums fins a completar la Bíblia, i el 1970 sortia la primera edició sencera en un sol volum.

Malgrat que ja es feien llibres en català, aquella edició tan extensa i tan d'interès general de la població no deixava de ser un atreviment. El bisbe li va donar el *nihil obstat* però es va haver d'introduir a l'Estat espanyol mig clandestinament utilitzant el permís que tenien per baixar llibres a enquadernar.

En col·laboració amb els monjos de Montserrat també es van editar dues obres de litúrgia adaptada a les innovacions del Concili Vaticà Segon: un missal llatí-català en dues edicions, el 1964 i el 1966, i un leccionari litúrgic també en català el 1964.

LLIBRES SOBRE ANDORRA

De les seves edicions de contingut andorrà destaca la col·lecció *Monumenta Andorrana* per la seva qualitat tant pel que fa als continguts com als formats, i també algunes guies de visita en diversos idiomes.

La *Monumenta*, dirigida pel pare Cebrià Baraut, s'inicia el 1965 amb el propòsit d'assentar les bases documentals i literàries per a la història, l'art, el dret i la cultura andorrana. El seu primer volum, *La coutume d'Andorre*, de J. A. Brutails, havia estat editat per primer cop a França el 1904 però es mantenia perfectament actual. Van seguir 5 volums més indispensables per a tot professional del dret andorrà, i un estudi i traducció d'un llibre litúrgic romànic de Sant Romà de les Bons.

OBRES SOBRE LA LLENGUA CATALANA

Va imprimir per a l'editor A. López Llausàs les edicions 3a, 4a i 5a del *Diccionari general de la llengua catalana* de Pompeu Fabra els anys 1962, 1966 i 1968. També la 5a edició de la *Gramàtica catalana* de Josep Miracle per compte d'Editorial Erosa, d'Andorra la Vella, i les següents fins a la 9a el 1983 per compte propi com a Editorial Casal i Vall.

Josep Miracle, que havia estat deixeble de Pompeu Fabra, també va col·laborar en les edicions 4a i 5a del *Diccionari* fent-ne les oportunes revisions i ampliacions. El 1988 Casal i Vall li edita el *Diccionari trilingüe*, que aplega les llengües catalana, castellana i francesa en totes les seves possibles combinacions.

LA PRODUCCIÓ DELS TALLERS GRÀFICS

Va ser durant molts anys l'única impremta d'Andorra, és a dir que també va imprimir quantitat d'altres edicions andorranes. Però la tasca més important és tot el que va arribar a fer per encàrrec d'editorials barcelonines. Gran quantitat dels llibres habituals a Catalunya i Espanya van ser impresos a Casal i Vall, almenys en alguna de les seves edicions. Novel·les, assaigs, clàssics, moderns, traduccions... Més de 700 títols en total, quasi tots en castellà.

El que no feien eren les encuadernacions que no fossin en rústica, però ho resolien amb la col·laboració d'encuadernadors de fora baixant els llibres en rama i tornant-los a pujar un cop encuadernats.

LA MONUMENTA, DIRIGIDA PEL PARE CEBRIÀ
BARAUT, S'INICIÀ EL 1965 AMB EL PROPÒSIT
D'ASSENTAR LES BASES DOCUMENTALS I
LITERÀRIES PER A LA HISTÒRIA, L'ART,
EL DRET I LA CULTURA ANDORRANA

CONCLUSIÓ

Gràcies al seu sentit d'empresa i a les seves inquietuds culturals, els germans Casal i Vall van saber aprofitar les oportunitats que oferia la situació política i econòmica espanyola.

Poques indústries no turístiques hi ha hagut a Andorra tan importants com aquesta: 70 treballadors, un local propi gran i susceptible de ser ampliat, i reconeixement i prestigi a l'estranger.

Malgrat la seva aparença inofensiva davant del règim franquista va fer unes aportacions importants a la recuperació de la llengua catalana amb les impressions del *Diccionari Fabra*, les obres de Josep Miracle i la Bíblia de Montserrat.

La col·lecció *Monumenta andorrana* ha estat durant molts anys pràcticament l'única bibliografia de dret

andorrà disponible i ocupa un lloc a les prestatgeries de tots els despatxos d'advocats i professionals del dret.

És una llàstima que no hagi sabut adaptar-se als temps moderns i continuar la seva tasca editorial andorrana i estrangera d'acord amb les noves necessitats del darrer quart del segle XX i principis del XXI.

BIBLIOGRAFIA CONSULTADA

- BORDONS, Glòria; SUBIRANA, Jaume: *Literatura catalana contemporània*. Proa-Universitat Oberta de Catalunya. Barcelona 1999. 465 p.
- DIUMENJÓ, Imma; FONOLLEDA, Pere-Miquel: *Editor. Catàleg dels llibres editats a Andorra*. Comú d'Encamp 1995. 96 p.
- FONT RUANA, Fina: *Editorial Andorra: passat, present i futur*. Dins Ex-libris Casa Bauró núm. 6, any 2003.
- MANZANO, Rafael: *Andorra, un pequeño país al servicio de la gran cultura*. Dins La Estafeta Literaria núm. 82, 9-2-1957
- ORTIZ, Carme: *Bibliografia d'Andorra: 1940-1980*. Treball de fi de carrera de l'escola universitària de biblioteconomia i documentació de Barcelona. Setembre de 1983. Exemplar mecanografiat de la Biblioteca Nacional.

Pere-Miquel Fonolleda Pérez
Llibreter

RAMON VIOLANT I SIMORRA: UNA MIRADA AL VOLTANT DE LA CULTURA PIRINENCA CATALANA I ANDORRANA

L'obra de Ramon Violant publicada per Plus Ultra (Madrid, 1949)

Ramon Violant i Simorra va néixer a Sarroca de Bellera (Pallars Jussà) el 1903 i va morir a Barcelona el 1956. L'esbós biogràfic que la seva filla Ramona Violant Ribera ha fet d'ell en diverses ocasions¹ em serveix ara per oferir un breu perfil d'aquest il·lustre pallarès, de formació autodidacta, que va saber copsar i descriure minuciosament unes formes de vida que començarien a sofrir una transformació profunda en el pas de la primera a la segona meitat del segle XX.²

Ramon Violant es va interessar des de molt jove per l'etnografia i el folklore tot i que ell era sastre de professió, com el seu pare, i va exercir aquest ofici fins al 1940, en

què es va dedicar plenament a la tasca museística. Va ser un gran enamorat de la seva comarca, el Pallars, a la qual sempre va restar vinculat, com diu la seva filla, malgrat que el 1921 va anar a viure a Barcelona. Els seus primers informadors van ser els seus pares, familiars i veïns, i ell mateix, a través dels seus propis records d'infantesa.

A Barcelona va establir contacte amb els folkloristes més importants del moment: Rossend Serra i Pagès, Joan Amades, Francesc Baldelló, Valeri Serra i Boldú, Sara Llorens de Serra, i també amb els fundadors de l'Arxiu d'Etnografia i Folklore de Catalunya, Tomàs Carreras i Artau, i Joan Baptista i Roca.

¹ Per al perfil biogràfic de Ramon Violant i Simorra, he tingut en compte els treballs següents de la seva filla Ramona Violant Ribera: "Ramon Violant i Simorra: esbós biogràfic". Etnologia pallaresa. Homenatge a Ramon Violant i Simorra. *Escudella* 2. 1981, p. 17-19; "Nota de presentació". Dins: Violant i Simorra, Ramon. *Obra Oberta*. Barcelona: Alta Fulla 1979-1981, vol. 1, p. 5-7; vol. 2, p. 5-8; vol. 3, p. 5-7; vol. 4, p. 5-7.

² Per a més dades sobre la seva biografia, vegeu: Violant i Ribera, R.; Calvo, L. *Violant i Simorra*. Col·lecció Gent Nostra 84. Barcelona: Edicions de Nou Art Thor 1990.

També van influir en la seva formació les obres *Die Ba-learen*, de l'arxiduc Lluís Salvador d'Àustria-Toscana, i *Hochpyrenäen*, de Fritz Fröger, fundador de l'escola lingüística d'Hamburg "Wörten und Sachen" (Mots i coses).

La influència de l'arxiduc Lluís Salvador es nota sobretot en el mètode i en la forma de presentar el treball etnogràfic i folklòric. L'observació directa de la realitat, la convicció que cal recollir preferentment informació de primera mà, la importància del detall i la minuciositat en les descripcions, la combinació d'aspectes etnogràfics i folklòrics, i la incorporació de fotografies i de dibuixos com a suport a les descripcions són en bona part herència de l'arxiduc.

ELS SEUS PRIMERS INFORMADORS VAN SER ELS SEUS PARES, FAMILIARS I VEÏNS, I ELL MATEIX, A TRAVÉS DELS SEUS PROPIS RECORDS D'INFANTESA

La influència de Fritz Fröger, que va arribar a ser gran amic seu, es fa palesa en la importància que va prenent la cultura material i el tractament lingüístic en la seva obra. Ramon Violant va anotar amb minuciositat les paraules que la gent emprava per denominar els estris, les accions i els llocs per a cadascuna de les activitats que va observar i en va donar les variants distintives de cada territori.

Ramon Violant és autor d'una obra molt extensa, formada per més d'un centenar de llibres i d'articles, que va realitzar en una trentena d'anys, cosa que dóna una idea de la seva dedicació i extraordinària capacitat de treball. En aquests anys, i d'acord amb les característiques de la seva producció, podem distingir-hi tres etapes.

La primera, que va de 1924 a 1940, es caracteritza per la realització de monografies sobre el Pallars dedicades als oficis i a les indústries domèstiques. Són d'aquesta època

Elaboració del cànem i de la llana al Pallars. Indústries casolanes (1934)³, *Costums de la cria i de la matança del porc al Pallars Sobirà* (1935)⁴ i *La indústria casolana del pa al Pallars Sobirà. El gra, els molins, els forns, pastar. Costums i creences* (1936)⁵. En aquests treballs la descripció de l'activitat humana i dels objectes que s'utilitzen, aspectes més aviat etnogràfics, es complementa amb la incorporació d'aspectes de tipus folklòric, com costums, creences i formes de l'anomenada literatura oral (cançons, dites, endevinalles, etc.).

Aquests dos àmbits, l'etnogràfic i el folklòric, van molt estretament lligats en els treballs d'aquesta primera etapa. Per exemple, en *La indústria casolana del pa*, després de descriure l'activitat de "pastar" i per tal d'introduir la següent, que és "calar foc al forn", Ramon Violant ens diu:

Quan està mig bona la pasta, aleshores calen foc al forn, feina que ens retreu una cançoneta popular infantil:

Cunillets,
ama, magari,
que la llebre va acaçar,
de denit i de dedia,
cala foc a la badia,
cala foc al forn
quantes hores són?⁶

I més endavant, quan descriu la fase de "desenforar", escriu:

L'endevinalla pallaresa següent ens descriu ben pintoresca aquesta feina:

Un corralet
de vaques rosses,
arribe la mascarda
i'ls trau totes

No cal dir que les vaques rosses (recordant el color del pa) són els pans i la mascarda (nom donat a les vaques velles) és la dona que treu el pa amb el palaferro.⁷

³ *Elaboració del cànem i de la llana al Pallars. Indústries casolanes*. Igualada: Pere Bas, 1934. Reproduït a *Obra Oberta* 2. Barcelona: Alta Fulla 1979, p. 9-65.

⁴ "Costums de la cria i de la matança del porc al Pallars Sobirà". *Agricultura i ramaderia* (febrer, març) 1935. Reproduït a *Obra Oberta* 3. Barcelona: Alta Fulla 1981, p. 9-36.

⁵ *La indústria casolana del pa al Pallars Sobirà. El gra, els molins, els forns, pastar. Costums i creences*. Barcelona 1936. Reproduït a *Obra Oberta* 2. Barcelona: Alta Fulla 1979, p. 67-161.

⁶ "La indústria casolana del pa al Pallars Sobirà", *Obra Oberta* 2, p. 138.

⁷ *Ibidem*, p. 141.

La segona etapa correspon a l'activitat desenvolupada durant la dècada dels 40 i s'emmarca en les campanyes de recol·lecció d'objectes per a la creació de la Secció Etnogràfica del Museu d'Indústries i d'Arts Populars de Barcelona, de la qual fou conservador. En aquesta etapa, Ramon Violant amplia el seu camp de recerca i d'estudi a tot el Pirineu. El resultat d'aquesta activitat són les col·leccions i les publicacions museístiques i, sobretot, el llibre *El Pirineo español. Vida, usos, costumbres, creencias y tradiciones de una cultura milenaria que desaparece* (1949),⁸ que recull moltes il·lustracions realitzades per a la Secció Etnogràfica de Museu d'Indústries i d'Arts Populars.

En aquesta etapa s'observa una tendència als estudis més comparatius i interpretatius. L'observació directa de la realitat, que caracteritzava bàsicament la primera etapa, es complementa amb l'increment de bibliografia especialitzada. Les dades que emanen de la seva experiència personal o de la seva relació amb les persones entrevistades són menys abundants i augmenta, en canvi, la informació procedent de fonts escrites.

En la tercera etapa, que correspon a la dècada dels 50, Ramon Violant, com a col·laborador del Centro de Etnología Peninsular del Consejo Superior de Investigaciones Científicas, realitza una sèrie d'estudis on alterna els temes etnogràfics en treballs com *Características tradicionales, antiguas y evolucionadas, del hogar doméstico popular en Catalunya* (1950)⁹, amb els de folklore, mitologia i lingüística presents en obres com *Mitología, folklore y etnografía del fuego en Catalunya* (1951, 1952)¹⁰. També realitza estudis més panoràmics com l'anomenat *Síntesis etnográfica del Pirineo español y problemas que suscitan sus áreas y elementos culturales* (1950)¹¹. En aquest darrer treball, la presentació de les fotografies i

sobretot de les figures dels atuellers, dels objectes i dels processos descrits aporta molta claredat a l'exposició i mostra la minuciositat amb què Ramon Violant i els seus col·laboradors duïen a terme el retrat de la realitat.

A partir de 1953 comença a preparar la seva darrera obra, *Etnografía de Reus i la seva comarca. El Camp, la Conca de Barberà, el Priorat* i n'escrigué els cinc volums, apareguts pòstumament entre 1956 i 1959.¹²

L'enorme tasca de recollida de dades i la gran quantitat de publicacions generades no permet analitzar, i menys encara exemplificar les múltiples aportacions i els molts suggeriments i relacions que ens proporciona la lectura dels seus treballs. Per això, destacaré només alguns aspectes que permetin copsar l'interès que pot tenir l'obra de Ramon Violant per als estudiosos andorrans.

Ramon Violant ha estat, i continua sent, un referent per als estudis etnogràfics sobre el Pirineu. Per citar-ne només dos exemples recents referits a Andorra, el llibre de Dolors Comas i Joan Josep Pujadas *Andorra, un país de frontera* (1997),¹³ i el d'Isabel de la Parte i David Mas *La casa a Andorra. Dues històries de família* (2000),¹⁴ tenen en compte els volums de l'*Obra Oberta* i el llibre *El Pirineo español* de Ramon Violant.

L'obra de Ramon Violant té encara avui un interès metodològic indiscutible. L'autor parteix de l'observació sobre el terreny de l'activitat humana per abordar, després, la descripció i la interpretació d'aquesta realitat, amb l'ajut de fotografies i dibuixos dels elements que descriu.

Així, per exemple, al llibre *La setmana santa al Pallars i al Ribagorça* ens explica el costum següent:

Durant el mutisme de les campanes, o almenys des del matí del dijous al de divendres, tothom,

⁸ *El Pirineo español. Vida, usos, costumbres, creencias y tradiciones de una cultura milenaria que desaparece*. Madrid: Plus Ultra 1949. Reproduït a Barcelona: Alta Fulla 1989, 2a ed. [1a ed. en dos volums 1985-86].

⁹ "Características tradicionales, antiguas y evolucionadas, del hogar doméstico popular en Catalunya". *Revista de Dialectología y Tradiciones Populares* 6 (1950) 430-495. Reproduït a *Obra Oberta* 3, p. 183-250.

¹⁰ "Mitología, folklore y etnografía del fuego en Catalunya". *Revista de Dialectología y Tradiciones Populares* 7 (1951) i 8 (1952). Reproduït a *Obra Oberta* 2, p. 183-286.

¹¹ "Síntesis etnográfica del Pirineo español y problemas que suscitan sus áreas y elementos culturales". *Actas del Primer Congreso Internacional de Pirineístas*. Zaragoza: Instituto de Estudios Pirenaicos (CSIC) 1950. Reproduït a *Obra Oberta* 1, p. 133-200.

¹² *Etnografía de Reus i la seva comarca. El Camp, la Conca de Barberà, el Priorat*. Reus: Asociación de Estudios Reusenses, 1955-1959. Edició facsímil, Barcelona: Alta Fulla 1990.

¹³ Comas, Dolors; Pujadas, Joan Josep. *Andorra, un país de frontera*. Barcelona: Alta Fulla 1997.

¹⁴ De la Parte, Isabel; Mas, David. *La casa a Andorra. Dues històries de família*. Barcelona: Alta Fulla 2000.

grans i xics, s'abstenien de cantar i xiular, així com de produir sorolls estridents, “en senyal de dol per la mort de nostre senyor Jesucrist”. Això és, feien el mateix que encara solen fer quan hi ha un difunt en una casa. Per aquesta raó, durant aquestes hores, només se sentien els sorolls produïts pels instruments de fusta, característics de Setmana Santa, que els noiets sonaven pels carrers: “garreus”, “tinebres” i “maçoles”.¹⁵

Més endavant ens parla dels garreus, també anomenats d'altres maneres:

L'ofici de la tarda del dijous és anunciat pels carrers al so dels “carric-carrocs”, “garric-garrocs” o “carraus” –amb aquestes tres formes onomatopèiques anomenen el xerrac– que sonen els nois.¹⁶

I hi inclou el dibuix amb una nota que indica quines són les seves característiques.

Però, a part d'aquesta utilitat de tipus metodològic, l'obra de Ramon Violant pot aportar als andorrans una doble via per aprofundir en el coneixement de la realitat etnogràfica i folklòrica d'Andorra. D'una banda, els seus estudis monogràfics del Pirineu, especialment els referits al Pallars, poden servir de guia per a l'elaboració de monografies de temàtica similar a causa de la connexió cultural entre aquestes dues zones pirinenques properes. D'altra banda, els seus treballs de temàtica pirinenca, en els quals descriu les formes de vida (social, econòmica, festiva, etc.) dels diferents llocs del Pirineu, inclouen moltes referències a Andorra. Aquesta apreciació és visible sobretot en l'obra *El Pirineo español*.

En relació amb les possibles similituds entre els costums i les tradicions del Pallars i d'Andorra, podem veure'n dos exemples: un de referit a la festa del Carnaval i l'altre als jocs tradicionals.

El folklorista amb les seves filles
Ramon Violant i Simorra: la memòria d'un etnògraf. Tremp:
Garsineu, 1996. p. 13

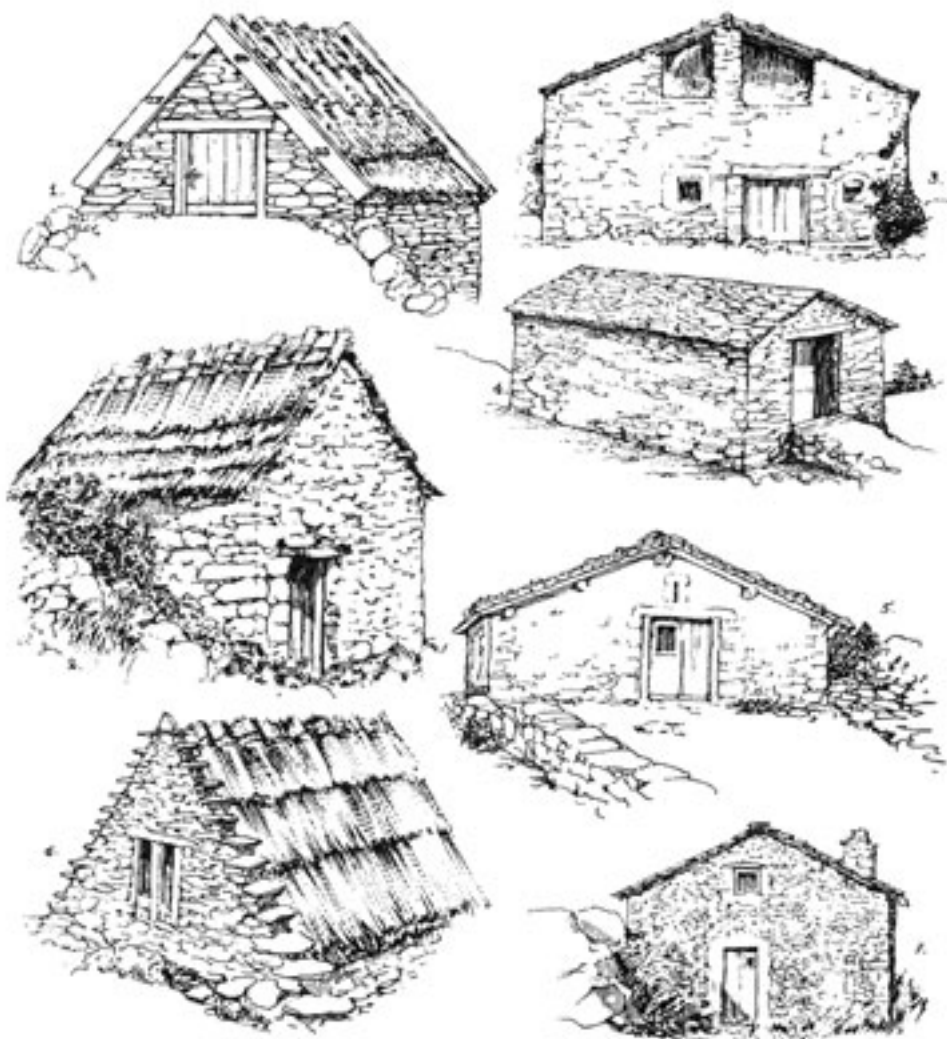
En la monografia de Ramon Violant *Festes tradicionals del Pallars* (1934), l'autor descriu amb tot detall com se celebrava el Carnaval a Sarroca de Bellera. Ens parla dels “disfressats” i ens diu:

Després de Sant Antoni, del gener fins a Carnestoltes, poques nits passaven (sobretot dissabtes i diumenges) que a les *conlleccions*¹⁷ que feien a les cases, no s'hi presentessin joves disfressats a fer-hi gresca i menjar quelcom i si no els ho donaven,

¹⁵ *La setmana santa al Pallars i al Ribagorça*. Barcelona: Barcino 1953, p. 25.

¹⁶ *Ibidem*, p. 46, 48.

¹⁷ D'acord amb el *Diccionari Català-Valencià-Balear*, *conllecció* significa *col·lació*. És interessant notar que la font de documentació d'aquesta entrada en el diccionari és precisament Ramon Violant. El diccionari ens diu: “col·lació (Pallars)”. I tot seguit, com a exemple, “A la vora del foc, durant les llargues vetlles d'hivern, on es reunien a l'hora de la conllecció en les grans llars de les cases grosses”. I com a referència: *Elaboració del cànem i de la llana al Pallars* (1934), p. 18. La referència del diccionari és indicativa de la tasca realitzada per Ramon Violant envers la llengua. La seva obra, a més del valor etnogràfic i folklòric, té un valor indiscutible des del punt de vista lingüístic, ja que recull un lèxic molt abundant que inclou també variants dialectals. Els autors del *Diccionari Català-Valencià-Balear*, Antoni M. Alcover i Francesc de B. Moll, així ho van veure i, per això, van utilitzar la seva obra per als treballs lexicogràfics adreçats a la confecció del diccionari. El mateix Ramon Violant, però, en *El Pirineo español* defineix de forma encara més precisa el terme: “en esta época invernal se solía hacer la *conllecció*, o sea una comida muy frugal, de pan y frutas secas, antes de irse a descansar por la noche”, p. 251.

Làmina de *El Pirineo español*.
El dibuix núm. 4 és una borda d'Andorra

s'ho prenien. Acostumaven a disfressar-se amb robes i peces de vestir de llur casa. Moltes vegades simulaven una parella que venia de viatge, i a cada casa feien el "paperot" d'arribar molt cansats i, per tant, demanaven menjar i beure; si hom feia el ronsa i s'excusava, anaven a l'armari i furtaven la primera cosa que trobaven, i bevien el vi que volien del porró; sense, però, enfadar-se els amos de la casa, ja que feien igual a totes. Moltes vegades ballaven, acompanyats de guitarres, ferrets i panderos que tocaven uns altres disfressats: com també improvisaven representacions dialogades, força reeixides, des del punt de vista popular, i sempre aplaudides per tota la concurrència, que acudia, a les hores de *conllecció*, a passar vetllada a les grans llars de totes les cases "grosses".¹⁸

Aquesta descripció de Sarroca de Bellera presenta elements comuns amb tradicions andorranes similars. Del costum de Carnaval consistent a passar per les cases a demanar menjar i beure, o si calia furtar-lo, a Andorra en deien "robar l'olla". D'altra banda, les representacions improvisades de què ens parla Ramon Violant poden relacionar-se amb una altra tradició molt vigent a Andorra, que encara avui es manté, la representació popular de "l'óssa".

Sobre la tradició de "robar l'olla", en el projecte Estudi Etnogràfic d'Andorra realitzat per encàrrec del Govern d'Andorra entre els anys 1993 i 1995 i dirigit per l'antropòloga Dolors Comas, jo mateixa vaig recollir-ne diversos testimonis.

Una dona de Sant Julià de Lòria explica aquest costum, que tenia lloc a la seva parròquia el dimarts de Carnaval.

¹⁸ "Festes tradicionals del Pallars", *Obra Oberta* 4, p. 12.

Les xemeneies núm. 13 i 14 pertanyen a Andorra (Làmina de *El Pirineo español*)

Diu:

Hi havia un costum, el dimarts, anar a prendre les olles. Mentre la cuinera es descuidava “Ui, ja m’han pres l’olla”. S’hi posava lo bull... i allavons el portaven a la plaça i allà a la plaça se’l repartien entre tots. L’olla no te la trencaven, no, però es menjaven la carn. Si no hi havia carn no te la tocaven, no.¹⁹

Un home de Canillo descriu el mateix costum:

A Carnaval es feve “a robar l’olla”. Miraves de pujar, distreure la cuinera que hi havia per la cuina,

o la dona que fos; entrar per la finestra o per on sigui, agafa’ls-hi l’olla i marxar amb l’olla.²⁰

I un altre testimoni d’Ordino, també home, ho explica així:

Llavors, per Carnaval es feia olla de bringuera, botifarres, bulls de llengua, bulls de ronyó, l’olla plena de carn de fer caldo. Llavors s’hi anava i, si la dona es descuidava, agafaven l’olla i se li emportaven.²¹

El costum de “robar l’olla” també el documenta Ramon Violant a Sarroca de Bellera, però el situa el dia dels Innocents. Ens diu:

¹⁹ C. Oriol. Projecte 93/95: Estudi Etnogràfic d’Andorra. Fitxa núm. 114. Informant: Elvira Areny Duró (80 anys). Casa Poblado. Sant Julià de Lòria. Data de l’entrevista: 21-2-1995.

²⁰ C. Oriol. Projecte 93/95: Estudi Etnogràfic d’Andorra. Fitxa núm. 120. Informant: Antoni Torres (42 anys). Casa Fusté. Canillo. Data de l’entrevista: 29-8-1994.

²¹ C. Oriol. Projecte 93/95: Estudi Etnogràfic d’Andorra. Fitxa núm. 121. Informant: Joan Mortés (84 anys). Casa Garreta. Data de l’entrevista: 17-2-1995.

Dos pallaresos amb indumentària molt similar a la dels andorrans. Segons Violant, Andorra i el Pallars presenten molts elements comuns (Foto de *El Pirineo español*)

Altres, si poden pujar a una casa d'amagatotis, furten l'olla de coure el menjar, baldament sigui penjada al foc i bullint, i, aprofitant qualsevol descuit de la mestresa (o perquè aquesta l'ha deixada sola), la treuen del foc, i l'amaguen; altres treuen el recapte de dins, de fer el brou, i, hi posen cendra, i la tornen a penjar als *cremallers*.²²

Un tret comú a aquestes tradicions del Carnaval, i també dels Innocents, és la permissivitat social que hi havia, i també el fet que tothom assumia que calia acceptar les bromes. Si algú s'enfadava o no seguia la broma tenia les de perdre. Aquest esperit, que sembla relacionat amb la pertinença a una comunitat petita on tothom es coneix, era molt comentat per la gent que vaig entrevistar a Andorra. Una de les coses que més em va cridar l'atenció va ser la gran quantitat de bromes que la gent

comentava que feia, no només en aquestes diades especialment assenyalades, sinó també en molts altres dies de l'any.

RAMON VIOLANT HA ESTAT, I HO CONTINUA ESTANT, UN REFERENT PER ALS ESTUDIS ETNOGRÀFICS SOBRE EL PIRINEU

Un altre exemple que ens pot servir per observar les similituds i les diferències existents entre la cultura pirinenca del Pallars i la d'Andorra fa referència als jocs tradicionals. En la monografia *Jocs populars de la fadrinalla pallaresa*,²³ Ramon Violant fa una descripció dels jocs tradicionals de la comarca del Pallars. Les dades que aporta ens poden resultar d'utilitat per ampliar el coneixement que tenim sobre els jocs tradicionals andorrans.

Ramon Violant ens descriu el context en què es produïa aquesta activitat lúdica dels joves del seu temps. I per fer-ho comença pel record que ell té de la seva infantesa. Ens diu:

A Sarroca de Bellera (vall del Bòsia) durant la nostra cara infantesa, fins que prenién estat matrimonial no era pas rar veure fadrins i fadrines jugant a "arrencar cebes" i als "quatre pilans". Jocs que feien als *focs* i *sales* de les cases grosses durant la hivernada quan ja no hi veien per a jugar al carrer els dies festius o bé després de sopar a les *conlleccions* els dies *de cada dia* (feiners), i durant l'estiu al carrer en fer-se fosc i després d'haver sopat en sortir a prendre la fresca.²⁴

A continuació descriu els jocs següents: la pilota (la pilota basca), les bitlles, les valenties (jocs d'aixecar pesos), saltar a corda, els quatre pilans i arrencar cebes. I fa referència breument a altres jocs infantils o de cartes que deixa per tractar en altres treballs. En la seva monografia, Ramon Violant fa una introducció històrica sobre els orígens dels jocs i la seva existència en altres cultures i en altres èpoques històriques.

Tot seguit explica el context en què es produïen, en quina època de l'any s'hi jugava, on tenien lloc (a dins

²² "Festes tradicionals del Pallars", *Obra Oberta* 4, p. 50.

²³ "Jocs populars de la fadrinalla pallaresa". *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*, núm. 512, 1938. Reproduït a *Obra Oberta* 1, p. 119-132.

²⁴ *Ibidem*, p. 121.

de casa, al carrer...), qui eren els participants (nois, noies...), de quines edats, etc. I tot seguit fa la descripció pròpiament dita del joc, amb les regles corresponents, el vocabulari específic dels objectes que s'hi utilitzen (amb la descripció de la forma i les mides que tenen aquests objectes), el vocabulari de les accions que hi tenen lloc, etc. Finalment, com és habitual en l'obra de Ramon Violant, hi ha dibuixos representatius.

A Andorra, en les entrevistes realitzades per al projecte etnogràfic, vaig obtenir informació sobre molts jocs andorrans. Aquí esmentaré únicament els que es correspondrien a l'època dels descrits per Ramon Violant, que són els que recordaven haver viscut les generacions d'andorrans més grans que vaig entrevistar. Els que relaciono a continuació no són exclusius de la fadrinalla, sinó que també n'hi ha que corresponen a altres edats.

Aquests jocs són: el pare carabasserot (carabassot o carabasser), les bitlles, la pilota basca, les boles (amb diverses modalitats: clotetes, el caliu), el beli, saltar a corda, cuitar, el palet (catxo), les endevinetes, l'arrenca-cebes, l'escarranxa (les escarranxes), l'estisora, les pedretes, botar la pilota, jocs de cuitar i amagar (amb diverses modalitats: la cluc, el guac, el rillo), jocs de falda (amb diverses modalitats: arri, arri, borriquet; les campanes de sant Joan), jocs de neu (amb diverses modalitats: baixar amb esclops, baixar amb una llosa, fer boles de neu, fer sants).

Podem observar com alguns d'aquests jocs són comuns al Pallars i a Andorra. Però a Andorra tenen uns elements propis que els caracteritzen. Per exemple, en el joc de bitlles, el que Ramon Violant descriu com *bitller*, a Encamp era conegut amb el nom de *xoca*.

Vegem la descripció que en fa Ramon Violant:

Les bitlles amb les quals jugaven les fadrines o bé fadrines i fadrins barrejats, solien tenir uns 0'40 m d'alçada i eren més o menys tornejades; el bitller solia amidar uns 0'10 m més i era un xic més gruixut; aquestes bitlles eren les de Sarroca. A la Ribera de Cardós, on només hi jugaven els homes, eren més grosses, més altes i molt més

tosques, i, per tant, ni tan polides ni tornejades com les anteriors.²⁵

I, a continuació, vegem la referència a la *xoca*, i al joc de les bitlles, segons la breu informació aportada per un home d'Encamp.

"A bitlles" era una bitlla grossa: en diven la *xoca*. Aquella era la *xoca*, i després les altres bitlles tenien uns... trenta centímetres. I aleshores, d'una distància d'uns tres metres havíem de fer caure la *xoca*.²⁶

Però a més, a Andorra, tenim constància de l'existència d'altres jocs, com el de "clotetes", que ens descriu sucintament una dona de Sant Julià de Lòria:

"A clotetes, fèiem les nenes. Es feien cinc clotetes: quatre i una al mig. Ho feies a terra, perquè allavons, com que no hi havia res de quitrà, tot era terra. I en el pati ja teníem les clotetes fetes. I llavons amb les boles, mira, havies d'anar tirant. D'aquesta cloteta havies d'anar tirant a l'altra si te la podies fer teva. Perquè si la bola es posava dintre, aquella ja era teva. I aixins, era molt entretingut."²⁷

EL JOC DE BITLLES, EL QUE RAMON VIOLANT DESCRIU COM *BITLLER*, A ENCAMP ERA CONEGUT AMB EL NOM DE *XOCA*

En algunes entrevistes, les persones que expliquen un determinat joc donen informació sobre les fórmules rimades que l'acompanyen. Per exemple, en el joc del "guac", un home d'Encamp diu quina era la fórmula eliminatòria que utilitzaven per decidir qui parava. Feia així:

"Una poma i un raïm,
fora fora pelegrin,
pelegrin amorós
no tinguís por del gos,
verge rodona,
passa pel centre,

²⁵ "Jocs populars de la fadrinalla pallaresa". *Obra Oberta* 1, p. 126.

²⁶ C. Oriol. Projecte 93/95: Estudi Etnogràfic d'Andorra. Fitxa núm. 272. Informant: Teodor Torres (82 anys). Casa Cintet. Encamp. Data de l'entrevista: 12-8-1994.

²⁷ C. Oriol. Projecte 93/95: Estudi Etnogràfic d'Andorra. Fitxa núm. 290. Informant: Maria Pol (64 anys). Casa Tonivila. Sant Julià de Lòria. Data de l'entrevista: 16-2-1995.

passa pel mar
i vés-te a amagar.”

El mateix informant explica, a continuació, quin és el desenvolupament del joc:

“I aleshòrens l’aquell ja marxava. I los dos que quedaven havien d’empaitar los qui marxaven a amagar-se. I quan estaven amagats i un feia “guac, guac, guac”, allavons ja podiven sortir els dos i anà’ls a buscar.”²⁸

Pel que fa als jocs infantils de neu, una dona d’Encamp explica com jugaven a fer “sants”:

“Hi havia nevats (que ara no neva com nevava). Allavons dívom:

Va, fem un sant? Au, va, a veure qui els farà millor. Mos deixàvem anar per damunt de la neu (com que hi havia dos o tres pams de neu no calia tenir por que ens tragués de mal) amb los braços així [en creu] i lo cap així [recte en relació al cos] i después en venive un, mos ajudava a aixecar perquè no ho borressom i, si es gelava, es quedava lo sant; no lo sant, la teva figura allí fins que es fonive.”²⁹

La recuperació dels jocs tradicionals andorrans és, doncs, una tasca que pot donar fruits importants. De fet, ja hi ha hagut almenys una iniciativa en aquest sentit. S’ha publicat fa poc *El català en joc. Recull de jocs populars d’Andorra*.³⁰ El llibre ha estat patrocinat per la UNESCO i editat pel Centre de la Cultura Catalana. Els seus autors, Adelaida Garcia i Francesc Rodríguez, han recopilat un total de 28 jocs infantils adreçats a infants entre dos i deu anys. Atès que els autors no donen la seva feina per tancada, cal esperar que apareguin nous llibres que completin aquesta primera tanda.

Un dels jocs que aplega el llibre és el de “Conillets a amagar”. En el joc es fa servir una fórmula rimada, que abans hem vist en una versió recollida per Ramon Violant al Pallars. Tot i que aquesta fórmula és molt coneguda, no només al Pallars, sinó a tot Catalunya i també a Andorra, podem veure que una de les versions andorranes presenta una especificitat pròpia en fer referència a la Valira.

Conillets a amagar, amagar,
que la llebre és a caçar
de nit i de dia,
fica foc a la Valira,
fica foc al forn.
Quantes hores són?

(versió d’Andorra)

Cunillets, ama, magar,
que la llebre va acaçar,
de denit i de dedia,
cala foc a la badia,
cala foc al forn
quantes hores són?

(versió del Pallars)

Respecte a l’altra via que ens pot permetre aprofundir en el coneixement etnogràfic i folklòric d’Andorra, i que consisteix a veure quina és la presència d’Andorra en l’obra de Ramon Violant, cal dir que aquesta és especialment rellevant en les obres de síntesi, en què l’autor es proposa aportar dades que puguin servir per conèixer millor la cultura pirinenca.

A L’OBRA *EL PIRINEO ESPAÑOL* ÉS ON MÉS REFERÈNCIES HI HA A ANDORRA

Així, en el treball *Síntesis etnográfica del Pirineo español y problemas que suscitan sus áreas y elementos culturales* que Ramon Violant va presentar al “Primer Congreso Internacional de Pirineístas” el 1950, trobem referit un costum que Ramon Violant situa a Andorra:

“En la vieja costumbre de apilar el fuego por la noche, de uso muy general antaño, con la intención de conservar siempre vivo el fuego del hogar, hallamos un rito que, sin pérdida de continuidad, antaño se practicaba desde Vasconia hasta Andorra, incluido el valle de Castellbó en el Urgellet; (...) Este rito, practicado casi siempre por la dueña o madre de familia, antes de retirarse por la noche, consistía en trazar con las tenazas o con la

²⁸ C. Oriol. Projecte 93/95: Estudi Etnogràfic d’Andorra. Fitxa núm. 309. Informant: Teodor Torres (82 anys). Casa Cintet. Encamp. Data de l’entrevista: 12-8-1994.

²⁹ C. Oriol. Projecte 93/95: Estudi Etnogràfic d’Andorra. Fitxa núm. 347. Informant: Conxita (97 anys). Casa Areny. Encamp. Data de l’entrevista: 20-8-1994.

³⁰ Garcia, Adelaida; Rodríguez, Francesc. *El català en joc. Recull de jocs populars d’Andorra*. Andorra: Centre de la Cultura Catalana 2003.

pala una o varias cruces encima del rescoldo apilado, mientras rezaba una especie de oración. Era un conjuro contra las brujas.”³¹

Un altre exemple que palesa la presència d'Andorra en l'obra de Ramon Violant el tenim a la monografia *Mitología, folklore y etnografía del fuego en Cataluña*. En aquest treball, l'autor parla del “follet”, del qual diu que pot tenir dos aspectes: el de geni protector de la llar i el de geni malèfic, productor d'un vent amb gran poder de destrucció. Per això, diu que a Sort, Andorra i la Pobla de Lillet, el vent que avança fent remolins i arrenca els arbres rep el nom de *follet*.³²

Tanmateix, a l'obra *El Pirineo español* és on més referències hi ha a Andorra. Així, per exemple, quan descriu les característiques de les valls i de les comarques tradicionals del Pirineu, dedica un apartat específic a Andorra en el qual inclou informació procedent bàsicament del llibre que va publicar Marcel Chevalier el 1925.³³ Un dels paràgrafs d'aquest apartat reflecteix bastant bé els canvis que començaven a produir-se a Andorra i que Ramon Violant intuïa com a imminents.

Pueblo de vida y organización patriarcales, con leyes propias, de los pocos autóctonos que quedan todavía en los Pirineos, el Principado de Andorra, recluso en un rincón de nuestra cordillera, parece como una supervivencia de otras épocas, que se mantiene viva en nuestros agitados tiempos. Es una lástima que se esté “modernizando” tan rápidamente.³⁴

En el capítol dedicat a la llar i a la vida domèstica, Ramon Violant ens aporta una dada obtinguda directament d'una font oral. Ens diu:

En Andorra, el hogar, según nos dijeron en Las Escaldes, siempre ha sido de *racó*. O sea al lado de la pared, como en Vallferrera. Y generalmente, también queda aislado de la sala comedor (Soldeo).³⁵

I quan explica els tipus de xemeneies, diu:

Solamente en los valles del Alto Pallars encontramos el tipo único de chimenea monumental tradicional, que antiguamente era popular en Andorra, de forma muy característica.³⁶

A continuació inclou el dibuix d'aquesta xemeneia antiga i al costat d'una de moderna segons els apunts presos del natural del mateix Ramon Violant.

En l'apartat “Tradiciones cristianas”, Ramon Violant explica que el culte i la devoció a la Mare de Déu, a més de ser molt popular, va ser un dels primers a manifestar-se al Pirineu i assenyala la gran quantitat de capelles, santuaris i oratoris que des de molt antic han format part del paisatge pirinenc. I, en l'apartat dedicat a les marededéus trobades, explica la creença que la Verge de Meritxell, patrona oficial d'Andorra, va ser trobada sota un roser silvestre.³⁷

Aquests són només alguns exemples del que la lectura de l'obra de temàtica pirinenca de Ramon Violant pot reportar als andorrans que la desconeguin. Sens dubte, el Pirineu que ara coneixem no és el que ell ens va descriure, però l'estudi dels canvis que s'hi han produït i la recuperació de velles tradicions amb finalitats museístiques o educatives pot constituir un repte per a les generacions futures.

Carme Oriol Carazo

Universitat Rovira i Virgili

Conferència pronunciada el dia 13 de novembre de 2003 a la BN.

³¹ Actas del Primer Congreso Internacional de Pirineístas. Instituto de Estudios Pirenaicos (CSIC), Saragossa 1950. Obra Oberta 1, p. 167.

³² “Mitología, folklore y etnografía del fuego en Cataluña”. Revista de Dialectología y Tradiciones Populares, vol. VIII, 1952. Obra Oberta 2, p. 280.

³³ Chevalier, Marcel. Andorra. Chambéry: Dardel 1925.

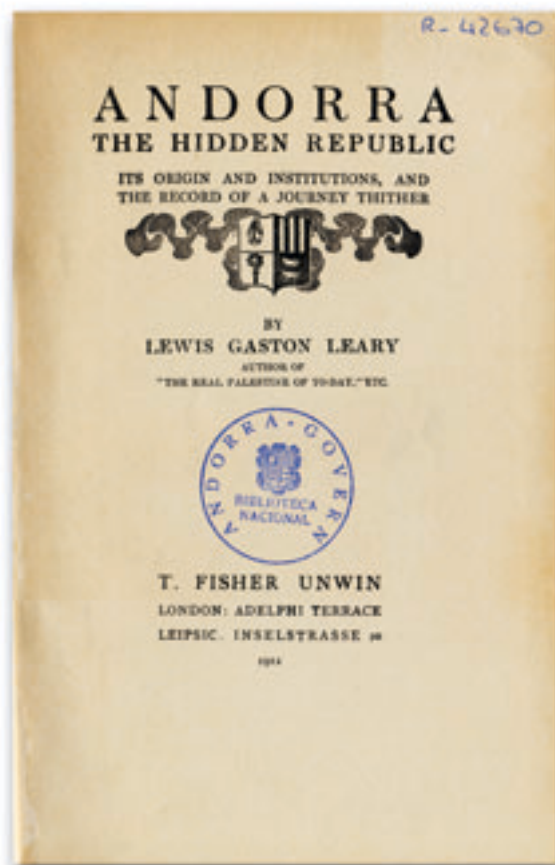
³⁴ El Pirineo español, p. 57.

³⁵ Ibídem, p. 202.

³⁶ Ibídem, p. 206.

³⁷ Ibídem, p. 550-551.

DE LEWIS GASTON LEARY AL DR. FRANK CRANE: IMPRESSIONS NORD-AMERICANES D'ANDORRA

Portada de l'edició anglesa de l'obra de Leary, coetània de l'edició publicada a Nova York

Els anys anteriors a la Primera Guerra Mundial van ser especialment fructífers pel que fa a la publicació d'escrits de viatges sobre Andorra als Estats Units d'Amèrica. El 1911 Lee Meriwether incloïa un capítol sobre Andorra al seu llibre *Seeing Europe by Automobile*, l'any següent Lewis Gaston Leary publicava *Andorra: The Hidden Republic* i, finalment, el 1913 Virginia Wales Johnson hi dedicava la meitat del seu llibre *Two Quaint Republics*. La presència sobtada d'Andorra en un tipus de gènere literari que durant els inicis del segle XX no passava per un dels seus millors moments no deixa de ser sorprenent, atès que el que impera als Estats Units a principis del segle XX no és el didactisme heretat dels relats de viatges del segle XIX, sinó la novel·la naturalista de Theodore Dreiser i Jack London o el gènere literari

del western, del qual segurament l'autor més reconegut internacionalment és Zane Grey. Certament eren temps de canvis ràpids i imparables en el panorama literari nord-americà. Enrere quedaven les novel·les i llibres de viatges reeixits de Mark Twain, Henry James i William Dean Howells, representants d'un realisme literari que, a poc a poc, havia hagut d'anar compartint protagonisme amb corrents més innovadors com el modernisme o amb un tipus de periodisme d'investigació i políticament reivindicatiu anomenat *Muckraking*, que posà al descobert nombrosos escàndols i la manca d'escrúpols tant del govern com del món dels negocis.

La situació política també era força agitada ja que els Estats Units, després d'un final de segle d'expansió imperialista, tensions socials, moviments reformistes i

crisis financeres comença les primeres dècades del segle XX amb aires de canvi. Durant aquest període políticament hi impera el moviment reformista anomenat *Progressivism*, que incloïa gent de diversos partits. Democratitzar les institucions, fer més eficaç el govern, aturar els excessos del capital i protegir els treballadors eren alguns dels objectius d'aquest moviment políticament transversal, influït pel protestantisme, majoritàriament urbà i de classe mitjana, que trobà la seva millor plataforma en les administracions dels presidents Theodore Roosevelt, William Howard Taft i Woodrow Wilson. El primer, durant els seus dos mandats, adoptà mesures prou significatives com la creació del Departament de Comerç i Treball, que regulava el comportament de les empreses, l'aprovació de lleis de protecció dels consumidors i la preservació de zones verges com a parcs naturals lliures de l'explotació incontrolada. Taft, al seu torn, aplicà impostos sobre les grans fortunes, regulà el mercat incipient de les comunicacions i aconseguí desfer monopolis com el de la Standard Oil. Finalment, sota la presidència de Wilson, s'aprovaren mesures importants com la creació de la Reserva Federal o la regulació dels horaris laborals. Malgrat els èxits notables del *Progressivism*, entre els quals cal remarcar l'extensió del sufragi a les dones, aquestes dues dècades van continuar tanmateix sense abordar temes crucials com la segregació racial o el caràcter agressiu de la política exterior nord-americana.

EL PRINCIPAT APAREIX DAVANT DELS LECTORS
NORD-AMERICANS COM UN MARC LLIURE
D'AMBICIONS, ÈTICAMENT IMPOL·LUT I
DESLLIURAT DEL NEGUIT CONTEMPORANI

És precisament enmig d'aquest context polític i literari en procés de transformació que apareixen els dos textos dels quals voldria parlar, el llibre de viatges de Lewis Gaston Leary esmentat anteriorment (la primera monografia escrita per un nord-americà íntegrament sobre el Principat) i l'assaig "Andorra", que el Dr. Frank Crane va incloure en el vuitè volum dels seus popularíssims *Four-Minute Essays* (1919). En ambdós casos, l'interès que mostren per "la república dels Pirineus" rau no tant en

llur funció de possible reclam prototurístic com en el valor utòpic que atorguen a Andorra com a revulsiu a l'estat de corrupció que està experimentant el seu país. Tant si es tracta d'una *utopia moderna*, tal com diu Leary, com si és una mena de *cel*, en paraules de Crane, el Principat apareix davant dels lectors nord-americans com un marc lliure d'ambicions, èticament impol·lut i deslliurat del neguit contemporani. Esdevé, en definitiva, una utopia positiva, ja que en comptes de satiritzar-hi en clau d'humor els mals del govern i la política, es presenta com un model normatiu susceptible d'ésser copiat.

Tal com ens indica el subtítol, la primera d'aquestes impressions, *Andorra, the Hidden Republic: its Origin and Institutions, and the Record of a Journey Thither*, descriu els orígens i les institucions de les valls i alhora relata la breu visita que l'autor hi féu, suposadament al juliol de 1911, en companyia del seu amic, el reverend Benjamin T. Marshall.¹ A mig camí entre la monografia històrica i el relat de viatges, aquest llibre no era el primer d'aquest tipus que escrivia Leary, clergue de l'església presbiteriana que durant aquells anys estava fent de missioner a l'imperi otomà. Leary impartí docència al Syrian Protestant College (actualment American University of Beirut) des de 1906 fins a 1914, i de les seves vivències al Pròxim Orient en queden diversos relats, com ara *The Real Palestine of To-day* (1911), *Bethlehem Across The Ages* (1911) i *Syria, the Land of Lebanon* (1913). El llibre sobre Andorra apareix, doncs, com una mena de curiós interludi dins la llarga vinculació que l'autor mantingué durant la seva vida amb els temes bíblics i orientals.

Leary comença la crònica del seu viatge amb dos capítols que tracten dels orígens llegendaris i històrics del Principat; però, curiosament, abans d'adoptar un to acadèmic i potencialment més avorrit, enceta la narració *in media res*, és a dir, saltant-se tots els prolegòmens per tal de situar-se en un moment narrativament valuós que li permeti presentar-ho tot com una aventura i, per tant, atrapar el lector:

"En el precís instant en què arribàvem a dalt del coll, la intensa calor estiuenca fou temperada per una brisa fresca i humida que bufava des de la neu amuntegada en el pic de la Font Negra, i queia una pluja

¹ Totes les cites que s'inclouen en aquest assaig les he traduït jo i provenen de l'edició nord-americana del llibre, que publicà l'editorial Mc. Bride, Nast & Company a Nova York l'any 1912. També hi ha una edició anglesa del mateix any, publicada a Londres per T. Fisher Unwin.

suau, com si fos boirina, mentre ens destapàvem el cap per poder sentir millor les agradables gotes. Però aviat uns núvols amenaçadors i negres es varen assentar a les muntanyes del nostre voltant i una tro-nada greu però incessant va anar grunyint d'aquí cap a allà pels precipicis.

Llavors, la tempesta sobtadament es va abatre al damunt nostre. No es tractava d'un gentil degoteig de frescor agradable, sinó d'unes colpidores, sorolloses i gèlides cortines d'aigua gairebé sòlida. En un moment vàrem quedar totalment xops. Al cap de cinc minuts el camí de ferradura s'havia convertit en un veritable torrent, i vàrem haver de desmuntar i conduir els cavalls coll avall. Tot i que eren criats a la muntanya, s'entrebancaven perillosament amb les pedres relliscoses i amb l'herba encara més traïdora. Nosaltres també vàrem relliscar i vàrem entrebancar-nos, amb aigua gelada i fang greixós fins als turmells."

ANDORRA ESDEVÉ UN PAISATGE MÍTIC, QUASI
LITERARI, ON ELS SOMNIS SEMBLEN TENIR UN
PAPER TRANSCENDENTAL COM A PORTA D'ACCÉS
A LA UTOPIA

L'esforç, el patiment i, en definitiva, el sacrifici, actuen com un preàmbul potent que prepara el lector per descobrir, juntament amb l'autor, la troballa magnífica que el text li posa al davant:

"L'oblidaré mai aquell instant de la tempesta pirinenca? Feia tant de fred, estàvem tan molls i cansats, i tanmateix érem tan feliços, ja que, mentrestant, allà baix, a milers de peus dessota nostre, podia veure la llum clara i càlida del sol tot brillant sobre una de les valls més boniques del món. Després d'anys de plans i desencisos, finalment havia arribat el moment que durant tant de temps havia desitjat. Més enllà, en la glòria daurada que s'obria entre els núvols negres de la tempesta que amortallaven els seus contraforts muntanyencs, jeia a recés el país més estrany i menys conegut d'Europa –l'amagada república d'Andorra!" (1-2)

Leary deixa de banda la linearitat del relat que, estrictament parlant, no torna a recuperar fins al capítol sisè i, en canvi, opta per emfatitzar el caire aventurer i alhora

el vessant misteriós del país, un indret que descriu amb termes quasi epifànics. És a dir, Andorra esdevé una revelació que pràcticament només pot contemplar el viatger esforçat que gosa completar el feixuc itinerari que hi porta.

"ELS ANGELOS SÓN UNS IRREMEIABLES
XERRAIRES AL COSTAT DELS ANDORRANS",
COMENTA LEARY

En un principi, doncs, *Andorra: The Hidden Republic* comença com qualsevol altre llibre de viatges, però el potent valor simbòlic que el viatger atorga a l'indret visitat va convertint a poc a poc el text en quelcom més, en una mena d'utopia pastoral al marge del temps. Una imprecisa situació d'atemporalitat, una certa nostàlgia pel passat, l'aïllament geogràfic i l'accés a la utopia a través d'un difícil viatge són alguns elements del gènere utòpic presents en el relat. "Les fronteres del país, les seves divisions internes, el nombre d'habitants, tot és ara igual que a l'alba de la història andorrana", remarca Leary, que sembla ancorar el Principat en una mena de present etern. I continua dient: "Pràcticament tot a la vall és literalment 'immemorial' –les seves peculiars exempcions i privilegis, la seva dependència de potències estrangeres per protegir les seves fronteres, la seva estranya immunitat d'interferències estrangeres en els afers locals" (30). Aquest posicionament estratègic, aquesta transferència d'elements que l'autor trasllada d'un gènere a un altre, no ens hauria d'estranyar, atès que, tal com ens recorda Jean Pfaelzer, entre 1886 i 1896 es varen publicar als Estats Units més de 100 obres de ficció utòpiques o distòpiques en resposta al clima social difícil del moment², i la idealització que Leary fa del Principat respon probablement a aquest desig de bastir un univers alternatiu on hi hagi una reconciliació de la natura amb l'home i de l'home amb ell mateix. Tanmateix, mentre que les utopies d'Edward Bellamy, Charlotte Perkins Gilman o William Dean Howells, per citar alguns autors, són mers experiments, el llibre de Leary apareix davant del lector amb la voluntat de descriure una realitat fefaent.

El recurs més clar que el viatger té per palesar la realitat, l'existència de l'indret visitat, sens dubte és la descripció

² Jean Pfaelzer, *The Utopian Novel in America, 1886-1896*. Pittsburgh: University of Pittsburgh. Press, 1984, pàg. 3.

de l'itinerari, i per demostrar que Andorra ha romàs físicament al marge de la història la narració n'accentua la inaccessibilitat. Els dos visitants nord-americans primer viatgen amb tren i carruatge, però més endavant, guiats per Monsieur Not, el conductor de la diligència de l'Hospitalet, inicien la pujada al port d'Envalira a cavall. El camí és dolent i accidentat: "Mai no he cavalcats per un camí pitjor que aquell per on vàrem fer nou hores de viatge fins al coll [...] que ens duia a la vall d'Andorra", comenta Leary encara corprès per la fragositat d'un camí que de vegades amenaçava de cedir i llançar-los al buit. "Els nostres cavalls, tanmateix, eren els millors escaladors que mai hagi muntat [...]. Els seus genolls no mostaven ni una sola rascada de cap entrebanc i, després d'hores de viatjar de la pitjor manera, encara estaven tan plens d'energia que si desmuntàvem per fer alguna fotografia i, sense pensar-hi, deixàvem anar les brides, immediatament se n'anaven corrent cap a la falda de la Solana on lluitaven vigorosament entre ells o es rebolcaven per terra" (66-67). Conscient, doncs, de la importància que el mitjà de transport té en un llibre de viatges, Leary sembla buscar la sintonia amb el lector del seu país mitjançant una icona tan forta de l'expansió cap a l'Oest –una altra utopia– com és el cavall. El símbol triat, òbviament, apunta més cap al món utòpic i pretecnològic del passat que no pas envers el futur, un futur inevitablement lligat a l'expansió de l'automòbil i a noves formes més modernes de viatjar. El 1909, per exemple, començà la producció del Ford T i sis anys més tard la companyia ja n'havia fabricat un milió.

Semblantment, al llibre on el seu compatriota Lee Meriwether parla d'Andorra, és precisament el cotxe l'element essencial de gran part del relat, malgrat que la visita al Principat també es faci a cavall de mules.

Si les referències al mitjà de transport serveixen a l'autor per apropar el relat al lector anglòfon, una altra estratègia retòrica per aconseguir-ho són les al·lusions literàries que apareixen als capítols inicials del llibre. Leary, concretament, n'utilitza dues amb ressons evidents de literatura utòpica. En un paràgraf on analitza les condicions geogràfiques que han contribuït a l'aïllament i a la independència d'Andorra, remarca que el Principat "és una veritable terra d'en Rip Van Winkle, amb prou feines despertant-se del seu son d'un miler d'anys, i en els seus somnis encara s'hi senten els ecos de la marxa dels valents paladins de Carlemany" (72). El protagonista del conte homònim de Washington Irving, ambientat a les muntanyes Kaatskill, a l'estat de Nova York, no és un personatge qualsevol. És patrimoni essencial de la cultura popular nord-americana i un potent referent literari pels lectors de Leary, formats sota el cànon literari del segle XIX, de la mateixa manera que ho és el poeta britànic Tennyson, a qui citarà més endavant. Prop d'Encamp comenta que veu un saltant d'aigua "blanca com la llet" (89), l'únic que ha vist mai, i remarca que el poeta Tennyson potser podria haver tingut en compte aquesta vall quan, poc després de la seva visita als Pirineus, escrigué el poema *The Lotus Eaters*, una composició sobre el misteriós poble dels menjadors de lotus que Ulisses descriu a *l'Odissea*.

Lewis Gaston Leary i el seu amic Benjamin T. Marshall travessant el port d'Envalira acompanyats d'un guia

Lluny de ser una simple demostració de sapiència literària, les cites suara llegides comparteixen un denominador comú, que és l'oblit i el pas del temps. Els mariners d'Ulisses, després d'haver desembarcat en un país misteriós i haver menjat els lotus que consumeixen els nadius, cauen en l'oblit i no recorden res de la família ni dels amics. Semblantment, el benèvol Rip es perd al bosc en plena època colonial per despertar-se i trobar-se en un país independent. Igual que el país dels menjadors de lotus o les muntanyes de Nova York, Andorra esdevé un paisatge mític, quasi literari, on els somnis semblen tenir un paper transcendental com a porta d'accés a la utopia.

En els clàssics de la literatura utòpica una sèrie de capítols introductoris situen el lector en el temps i l'espai (o, més ben dit, el no-temps i el no-espai) abans d'abordar la descripció de la gent, les ciutats, els costums. *Andorra: The Hidden Republic* segueix una estructura narrativa semblant de manera que, a partir del setè capítol dels dotze que té el llibre, l'autor es va immergint en els petits detalls de la vida del Principat, la qual cosa li permet, per comparació, de fer una crítica del model nord-americà. En el capítol intítulat "La gent callada", per exemple, Leary analitza el caràcter i la forma de vida dels andorrans. Tot prenent la coneguda expressió "fer l'andorrà" com a punt de partida humorístic, tot seguit vol demostrar que la reputació andorrana de taciturnitat és ben merescuda. "Els anglesos són uns irremeiables xerraires al costat dels andorrans", comenta Leary. "No

recordo haver sentit parlar cap nadiu del país abans sd'adreçar-m'hi, fins i tot tractant-se de salutacions de cortesia. Si desitjava a algú bon dia, aquest caminava dues o tres passes endavant i finalment responia amb un "bon dia" tardà però educat. Quan demanava informació, se'm donava amb rapidesa i de forma amatent. Però els andorrans mai no començaven la conversa, i sempre paraven d'enraonar tan bon punt jo deia alguna cosa" (95-96). De fet, Leary compara la discreció dels andorrans amb els afalacs que havia rebut al sud de França, on la gent volia saber quant guanyaven aquests viatgers nord-americans per poder viatjar tant i dedicar-se al *dolce far niente*. Al Principat, en canvi, "malgrat la novetat que un americà representa en aquest país tan poc visitat, ningú –ni tan sols els botiguers o la mainada– va pensar a preguntar-nos d'on veníem, on anàvem, o què fèiem a Andorra... Potser un parell de turistes de l'hemisferi occidental no semblaven tan importants a una gent els avantpassats de la qual ja gaudien d'una forma de govern republicana, enmig de muntanyes de més de dos mil metres d'alçada, mil anys abans de la signatura de la Declaració d'Independència" (96).

El caire idealitzat, quasi utòpic, del país que visita apareix clarament emfatitzat en aquest fragment, i és que certament la narració presenta els habitants del Principat com a ciutadans perfectes: "La taciturnitat invencible dels andorrans aviat et guanya el respecte. Sents que són tan reservats, no perquè siguin descortesos, sinó perquè malgrat tota la seva pobresa i analfabetisme tenen instint

Un grup d'andorrans a Les Escaldes. A l'esquerra un guia francès i al darrere, sobresortint, el viatger amb barret

de gentilhome" (96-97), ens diu Leary. "En el seu tracte amb forasters ocasionals, troben el difícil punt mitjà entre una sorruda indiferència i la impertinent xafarde-ria de forma molt millor que qualsevol altra raça entre les quals he viatjat. Tenen la dignitat i la cortesia natural dels àrabs sense la seva loquacitat ni la seva curiositat tafanera. No puc imaginar-me ni el més arrogant dels viatgers anglosaxons tractant els andorrans amb condescendència" (97). L'actitud amical de la gent, segons l'autor, de fet es veu reflectida en nombrosos exemples i petits detalls. Les joves que treballen al camp els miren "als ulls amb un esguard franc, lleugerament interessat" (97), sense avergonyir-se, i la gent es deixa fotografiar "de manera solemne i educada, sense adoptar actituds artificials" i sense demanar res a canvi (97). A més a més, ningú no els importuna demanant almoines ni fent el tafaner, una de les queixes que apareixen amb més freqüència en molts llibres de viatges sobre els veïns espanyols.

Un altre element de la literatura utòpica que Leary sembla voler explotar és la singularitat de la gent tant pel que fa als seus hàbits del vestir com als de la frugalitat. Leary, per exemple, descriu el vestit típic que encara porten alguns andorrans, sobretot els més grans, dels quals a més a més diu que és una gent "digna del pinzell de Rembrandt", ja que "els seus rostres tan calmats i amb uns solcs profunds mostren tota la saviesa, amabilitat i satisfacció que ha de donar una multitud d'anys, i tanmateix són tan fermes i inescrutables com les roques dels Pirineus. No hi penses com a ancians que aviat moriran. Han viscut durant molt i molt de temps, i aquí els tens, com la mateixa Andorra" (99-100). Aquesta descripció idealitzada de la població com a éssers quasi immortals també inclou altres característiques, com ara el fet que a Andorra no hi hagi gent grassa, atès que tots són grans treballadors, i que allí ningú no sigui ric però, com a contrapartida, no hi hagi captaires ni pòtols. "Com els seus parents de les muntanyes d'Escòcia i de Suïssa, aquesta gent sembla que és molt curosa amb les seves despeses; però si un andorrà dóna moltes voltes a una moneda abans de desfer-se'n, això és perquè els diners van escassos a les valls i se'ls ha de fer allargar tant com sigui possible" (100), remarca Leary amb certa ironia. A part de la frugalitat, els andorrans també tenen una reputació envejable per la seva caritat i hospitalitat, observa Leary, i veritablement el seu catàleg de lloances sembla imparable. Pel que fa a la religió, per exemple, diu que "tots els andorrans són catòlics romans, i molt devots" (101), i, d'altra banda, afegeix que són moderats

a l'hora de beure vi i són notables per la netedat de les seves cases. Per acabar, Leary es mou de la generalització a la particularitat, tot dient que "la meva pròpia experiència amb els andorrans confirmà el que havia sentit a dir sobre llur reputació d'honestedat, ja que no vaig trobar-me ni amb el mínim intent d'extorsió, i un cop que accidentalment vaig pagar de més a un botiguer va encetar una llarga explicació en un francès rudimentari sobre el perquè m'havia de tornar dos cèntims i mig. En un altre moment un home va estar-se mitja hora intentant treure unes taques de greix de l'abric del meu amic i aleshores va rebutjar del tot que li donéssim qualsevol mena de pagament pels seus esforços" (102).

Leary continua aquesta descripció idealitzada d'Andorra amb dos capítols més que se centren en el govern del país. En el capítol intitulat "La casa de les Valls" no fa sinó mostrar la proximitat de la màxima seu del govern als ciutadans i alhora remarcar el caire humà dels legisladors. Primer de tot, però, continuant la tònica idealista del relat, introdueix el lector a l'indret pastoral on s'emmarca l'edifici. Una de les característiques fonamentals de moltes utopies és, sens dubte, la seva estreta relació amb la literatura pastoral, amb la presentació d'un món rural sense canvis que plantegi un contrast entre natura i ciutat i, en aquest cas concret, un contrast entre el món rural d'Andorra i el món industrial dels Estats Units. Així doncs, la narració esmenta que la part baixa de les valls és preciosa, ja que el riu hi "baixa murmurant suaument entre els prats que s'ondulen gentilment" i "fileres de salzes i roures, i els xiprers, alts i simètrics, que s'alcen per damunt de la vellutada superfície dels cereals, donen a tota l'escena un caràcter de parc ben conservat". I tot seguit conclou:

"He vist valls més majestuoses que aquesta, però no en recordo cap de més bonica i tranquil·la. El mateix caràcter feréstec de les muntanyes dels voltants dóna un toc afegit de seguretat i de satisfacció, de la mateixa manera que l'udol del vent hivernal a fora contribueix a la comoditat de la llar de foc dins d'una casa. La vall arrecerada, que apareix tan inesperadament entre els cims pirinencs, sembla un veritable Edèn descansant enmig del caos primitiu" (109).

I és precisament enmig d'aquest indret idíl·lic on Leary descriu als lectors "la casa del parlament de la República", un edifici que, a parer seu, "podria ser un magatzem o un paller o un dormitori d'una universitat americana d'abans de la Revolució, però mai ningú endevinaria que es tracta d'un capitol nacional" (111). Tanmateix, és un "parlament adequat i dignificat per una

raça tenaç de muntanyencs pobres i treballadors, que l'única possessió de la qual s'enorgulleixen és la seva independència" (112). Leary hi fa la visita habitual i descriu els elements més característics de la casa, però el que singularment li crida l'atenció és la possibilitat, per dir-ho en certa manera, d'arribar al moll de l'os de la democràcia, de ser testimoni de la simplicitat que pot comportar el govern d'un país. Si abans breument ja havia deixat clar als lectors que el síndic era un treballador com qualsevol altre, ara humanitzarà els consellers i fins i tot els feminitzarà. "Els legisladors andorrans són evidentment uns bons menjadors, ja que el refectori és la cambra més gran de tot l'edifici", i observa, però, que "quan s'esdevé l'ocasió, als honestos consellers no els fa res alleugerir el tedi de la seva rutina tot fent torns a la cuina" que hi ha al costat (114). A més a més, remarca que el mobiliari de la sala del Consell és senzill i que tot plegat, llevat de les túniques, costaria uns vint dòlars.

LEARY CONCLOU TOT DEMOSTRANT LA SEVESA
POLÍTICA DELS ANDORRANS PER HAVER-SE SABUT
PROTEGIR, MITJANÇANT UN EQUILIBRI DE
PODERS QUE ELS HA PERMÈS DE MANTENIR
LA SEVA INDEPENDÈNCIA

Tanmateix, la mirada del viatger, captivada pel somni d'un govern fet a la mida de les persones, no pot deixar de banda la *realpolitik*, i és per això que el capítol següent, "Feudalisme del segle vint", ressegueix les relacions entre el Principat i els cosobirans, als quals titlla de "senyors feudals" (122). Leary analitza les tasques que duen a terme els veguers, fa comentaris sobre l'administració de justícia i, possiblement pensant en uns lectors acostumats al ritual del jurament de llur president cada quatre anys, descriu amb detall les cerimònies més impressionants de la república, és a dir, la instal·lació del nou veguer francès i la rebuda del bisbe d'Urgell. Aquí, igual que en altres parts del llibre, el viatger no descriu esdeveniments dels quals ha estat testimoni, sinó que es basa en descripcions d'autors francesos i d'algun anglès. Tal vegada influït pels prejudicis propis d'un viatger protestant, Leary se centra molt en les intrusions dels bisbes en els afers andorrans, la qual cosa, afegida al seu domini de l'idioma francès, fa pensar als andorrans amb qui parla que les seves simpaties són al bàndol de França. Sigui com sigui, Leary conclou tot demostrant la saviesa política dels andorrans per haver-se sabut protegir, mitjançant un equilibri de poders que

els ha permès de mantenir la seva independència. Un equilibri de poders i una capacitat negociadora que, si més no subtilment i indirectament, posa en entredit la política exterior nord-americana del moment, basada en conceptes com *gunboat diplomacy* i *dollar diplomacy*.

Tanmateix, el capítol en què les al·lusions del viatger semblen apuntar més clarament cap a una comparació entre les formes polítiques d'aquest utòpic món pirinenc i les dels Estats Units és l'anomenat "Una República en miniatura". Sense anomenar noms ni casos concrets, aquí Leary tracta un dels temes més importants dels Estats Units durant aquests anys, la gestió de la cosa pública. Per tal de situar els lectors, descriu els tres grans òrgans de govern d'Andorra, els consells de les parròquies, els consells dels quarters i el Consell de les Valls, i recorda que en temes d'afers interns "des de temps immemorials Andorra ha estat un estat independent i amb autogovern, amb tota la maquinària política d'una república microscòpica" (145). Leary comenta que "els deures cívics es prenen molt seriosament a les valls, i el servei públic és obligatori", de manera que "a ningú menor de seixanta-cinc anys se li permet de rebutjar un càrrec per al qual l'han nomenat la resta de conciutadans" i en el qual serveix "sense remuneració" (147-148). La vocació per al govern que Leary mostra és doblement interessant no solament perquè apunta cap a un retorn nostàlgic a una suposada democràcia popular, sinó també perquè en el fons amaga una de les disputes polítiques clàssiques dels orígens constitucionals dels Estats Units, és a dir, la que hi hagué entre els seguidors de Thomas Jefferson i els d'Alexander Hamilton o, dit d'altra manera, entre republicans i federalistes. Els fundadors dels Estats Units van preguntar-se: "Qui ha de governar un estat?" Jefferson expressà una gran confiança en el seny i la capacitat de sacrifici dels propietaris rurals, fossin grans o petits, a l'hora de servir el país. Ben al contrari, Hamilton pensava que els mecanismes del poder havien de ser salvaguardats per una elit de funcionaris i polítics ben preparats. El relat de Leary, subtilment, presenta als lectors aquest dilema, una de les utopies del pensament polític nord-americà, i pren partit, ja que hi diu que "els funcionaris andorrans són quasi sempre triats d'entre els ciutadans més rics i ben preparats", que a la pràctica "hi ha certes famílies que, generació rere generació, proveeixen de legisladors la república" i que "el país té un govern del poble, per al poble, però no per a tot el poble" (149). Aquesta "mena d'aristocràcia andorrana", tal com l'anomena Leary, és, doncs, com els filòsofs de la República de Plató, la que gestiona el país. A parer seu, però, aquest sistema no és malèvol ja que, "malgrat

Dones andorranes

la seva incidental possessió de terres, és una aristocràcia amb habilitat i experiència, i la majoria de la població, lluny de ser oprimida, és la gent més lliure del món, sense deures cívics onerosos, amb impostos tan baixos que semblen quasi negligibles fins i tot a la pobre Andorra, amb fusta de franc per al foc i escoles gratuïtes i amb fàcil recurs al Consell General i fins i tot als cosobirans, si mai els seus drets són amenaçats d'alguna manera." (149)

**LA DESCRIPCIÓ D'ANDORRA QUE CRANE
OFEREIX ALS SEUS MULTITUDINARIS LECTORS, SI
BÉ NOVAMENT APUNTA CAP AL MÓN IDEALITZAT
DE LA UTOPIA, TÉ UNS ELEMENTS NEGATius QUE
NO ES FAN PALESOS EN EL TEXT DE LEARY**

El debat polític dels Estats Units a principis de segle girava precisament a l'entorn d'aquestes qüestions. Una mena d'aristocràcia preparada, en comptes dels grups socialistes i anarquistes emergents, havia d'encapçalar el gir progressista que frenaria els desgavells socials i econòmics de finals del segle XIX, marcats per casos flagrants de malversació de fons. La visió de la societat que tenien els progressistes, constituïda per gent de bona fe i amb un sentit elevat de responsabilitat en els afers públics, sembla ésser compartida per Leary, el qual, en parlar de les tasques del síndic, apunta que "també fa de tesorero de l'Estat i, fins fa poc, feia igualment d'assessor i de recaptador d'impostos, una combinació de càrrecs

en què qualsevol polític llevat d'un honest andorrà hi hauria vist rares oportunitats per a l'enriquiment personal" (150). Anteriorment, en relatar el seu pas per Encamp, Leary ja l'havia descrit amb una aura gairebé jeffersoniana, car comenta que allí esperava visitar el "president de la República", però que "dissortadament sa Excel·lència no era a casa. Sens dubte, estava treballant de valent per recollir el fenc, igual que altres ciutadans de la República" (91). Dues cites més il·lustren aquesta obsessió per la transparència en el govern. A la primera, Leary afirma: "Es veurà que, en el prudent exercici d'algunes d'aquestes formes d'activitat governativa pràctica, Andorra es troba generacions per davant de moltes nacions més grans i més pròsperes" (151). I a la segona, ens diu: "Els deures insignificants d'un parlament no remunerat que han estat descrits anteriorment semblen com les tasques d'una casa o la feina d'algun consell de poble més que no pas del govern d'una gent orgullosa i independent. No obstant això, malgrat la seva petitesa i informalitat, tenen una confiança i un respecte mutus, un sentit de l'honor dels càrrecs públics i un orgull en el desenvolupament honest dels deures cívics, que de ben segur faria enveja a moltes repúbliques més grans." (156). En ambdós casos, no hi ha gaire res a dir. El text es refereix subtilment a "nacions més grans i més pròsperes" i a "repúbliques més grans" que, sense que calgui ésser explícit, apunta cap als Estats Units d'Amèrica.

Tanta severitat i tanta anàlisi política, evidentment, poden arribar a importunar alguns dels lectors que busquen

El ball de la Festa Major a la plaça de les Escaldes

un altre tipus d'informació més lleugera al llibre de viatges. En conseqüència, l'autor dóna pas tot seguit, en un capítol intitulat "Festes i alegria", a una mica de pintoresquisme i color local que fa amè el text. El relat conta, recurrent parcialment als estereotips, que els viatgers van a dinar a l'Hostal de Joan Arajol, un lloc que a primera vista no semblava gaire atractiu, ja que l'hostaler "podia haver sortit directament de la partitura de Carmen" i "semblava que no li costés res de robar a un pobre hoste a mitjanit per després llençar el cadàver a les fredes profunditats del riu" (157). No obstant aquesta malafiança inicial, el lloc resulta ésser d'allò més casolà i pintoresc i als viatgers els és servit un àpat de festa major amb xampany inclòs. Les conseqüències, tanmateix, no podien ser més còmiques, ja que Leary comenta amb humor que "quan vàrem tornar a Escaldes al final de la tarda i vàrem comentar per casualitat, en presència del Dr. Pla, el magnífic àpat que havíem fet a Andorra la Vella, el bon doctor quedà força esverat, ja que el seu hotel té la reputació de ser el millor de les valls. En conseqüència, la Sra. Pla es va esmerçar al màxim per rivalitzar amb les fites culinàries de la Sra. Arajol. Però vàrem haver de deixar passar gran part d'aquell menú elaborat i vàrem fer un simple àpat de truita de riu, tomàquets amanits i fruites confitades" (162).

L'estada a l'Hostal del Dr. Pla a Escaldes va permetre als viatgers de gaudir de la festivitat de Sant Jaume i descriure amb detall, en aquest cas amb observacions personals, una festa local que des d'un petit escenari muntat davant de l'hotel amenitza una banda de Barcelona de vuit músics. "No solament la bona gent d'Escaldes s'havia

pres un dia de festa", diu Leary, "sinó que visitants de parts allunyades de les valls havien baixat per la festivitat, i tothom anava d'allò més mudat, la qual cosa significa, als ulls d'un foraster, que tenien un aspecte menys romàntic que amb els seus vestits més senzills de cada dia. Alguns dels homes més joves anaven vestits de cap a peus amb una roba polida i feta a la mida que no hauria cridat gens l'atenció pels carrers de Nova York o París. La majoria, tanmateix, portava vestits d'un vellut de color teula força durador, i uns agradables tocs de color venien donats per les amples faixes dels homes així com per vistosos mocadors que les dones portaven al cap. Una estranya característica d'aquella escena era que la roba de diumenge de la mainada seguia exactament el mateix patró que la dels adults. Era indescriptiblement graciós veure una nena petita arrossegant la faldilla i el xal, tot conversant solemnement amb un amiguèt lil·liputenc de set anys que duia pantalons llargs, sabates amb taló i un barret de palla decantat amb gràcia sobre l'orella" (164).

Leary contempla embadalit l'escena en què els nois joves, amb una reverència cortesa, demanen a les noies el proper ball del programa sota l'atenta mirada dels vells que fumen fora del cercle de balladors o de les dones casades que fan mitja, xerren i tenen cura de la quitxalla. "Imagineu-vos passar entre aquesta gent tan tranquil·la, silenciosa i ben educada, tal com han fet d'altres viatgers, amb inquietud i un revòlver!", exclama Leary referint-se indirectament al viatger Bart Kennedy, autor del llibre *A Tramp in Spain* (1904). "El pícnic d'una escola dominical nord-americana ens semblaria un

esdeveniment caòtic al costat d'aquest festival andorrà. Durant els tres dies de la festa de Sant Jaume a Escaldes no va haver-hi cap dona que es posés a cridar ni cap home que anés begut, i no vaig veure cap mirada amenaçadora ni vaig sentir cap paraula insultant" (165), reitera Leary tot continuant amb la seva intenció d'exaltar les virtuts del Principat. I tot seguit, afegeix en clau d'humor: "Va haver-hi, certament, un baralla amb cops de puny, entre dos xiquets de cinc o sis anys que immediatament van rebre una surra de les seves respectives mares!" (165).

La narració continua amb el to humorístic i amical que reflecteix el bon estat d'ànim dels viatgers, centre d'atenció de la festa. Leary comenta que "la banda espanyola demanà el privilegi de tocar una serenata per als il·lustres visitants nord-americans", honor al qual van accedir, "però com que la serenata consistí en tres o quatre marxes eixordadores que van tocar al petit menjador de l'hotel, prou contents vàrem estar en arribar l'hora d'acomiar els músics amb la seva propina" (165). Això, tanmateix, no és tot, ja que una mica més tard un grup de nois d'Escaldes van venir per cantar per als visitants. "Amb el Dr. Pla fent d'interpret", afegeix Leary, "vaig dir-los que havíem travessat l'oceà per portar salutacions de la república més gran del món a la més petita i antiga de les repúbliques. Em van escoltar educadament, però, tractant-se d'andorrans, no se'ls veia visiblement aclaparats per l'honor que se'ls feia. Aleshores, a petició meua, varen cantar l'himne nacional. Nosaltres llavors vàrem cantar *Sewanee River* i *Star Spangled Banner*, mentre el públic escoltava amb aprovació cortesa els nostres esforços un xic trèmuls i, presumiblement, deien en andorrà: 'Que n'és, de bonic!'. L'escena acaba amb un agermanament de "repúbliques", tots units cridant "Vive l'Andorre!" i "Vive l'Amérique!" (166).

En el darrer capítol del llibre, Leary tracta el tema de la construcció de la carretera de França i l'arribada del ferrocarril a Ax-les-Thermes. El cotxe i el tren, dues icones de la modernitat, són els elements que poden pertorbar la tranquil·litat de les valls, però realment per a Leary l'acabament del ferrocarril serà el que "probablement marcarà la crisi més important de la seva història" (171), ja que el Principat entrarà de ple en la febre del món

industrialitzat. Malgrat tot, el viatger no és aliè a la realitat que l'envolta. "No és gens sorprenent que el jovent d'Andorra esperi amb frisança aquesta unió del seu país amb el món modern", observa Leary. "Però la gent més gran, i alguns forasters com nosaltres que hem arribat a estimar les valls, veiem amb recança l'imminent final d'aquesta llarga era durant la qual, en paraules d'un dels seus historiadors, Andorra ha estat la més pobre de les nacions, la més endarrerida de les nacions, la més lliure de les repúbliques, els habitants de la qual han donat al món un exemple inspirador de les poques coses que necessita posseir un poble lliure per creure's el poble més feliç d'entre els pobles" (171-72). Si tenim en compte una de les etimologies del terme *utopia*, *eutopos*, lloc feliç, cap altra frase seria més adient per cloure el relat d'un viatger més bregat en els àrids paisatges de Palestina que no pas en les valls verdes del Pirineu.

"MILERS DE PERSONES, PER EXEMPLE, S'ESPEREN
UN CEL QUE S'IMAGINEN COM UNA MENA
D'ÀNDORRA ETERNA"

Set anys després de la publicació del llibre de Leary, la representació d'Andorra com a lloc mític torna a aparèixer als Estats Units sota un altre gènere, l'assaig, i amb la signatura d'un dels seus gurus, el Dr. Frank Crane, clar exponent del *self-made man* nord-americà de principis del segle XX. Nascut a Urbana (Illinois) el 1861, Crane fou clergue metodista durant vint-i-set anys abans no decidí, cap al 1909, de canviar d'ofici i dedicar-se al periodisme. Tot i publicar llibres sobre temes diversos, com ara *The Religion of To-Morrow* (1899), *War and World Government* (1915) o *Why I am a Christian* (1924), Crane s'especialitzà sobretot, com a articulista *freelance*, en assaigs breus per a diaris i revistes d'abast nacional. Segons un dels seus biògrafs, "el to perspicax, casolà, humorístic, tolerant, sentimental i assenyat d'aquests breus escrits, juntament amb la seva brevetat i estil simple, li van fer guanyar un públic multitudinari. Entre la gent del carrer l'autor gaudí de la fama de savi, mentre que els intel·lectuals urbans se'n burlaven com el gran profeta contemporani de la tautologia".³

³ George Harvey Genzner, "Frank Crane", dins *Dictionary of American Biography*, vol. II, edited by Dumas Malone. New York: Scribner's, 1958, pàg. 505.

L'assagista i crític literari H. L. Mencken, per exemple, en el tercer capítol del seu famós estudi *The American Language* (1921), cita el Dr. Frank Crane entre una mitja dotzena d'autors que "es dediquen, quasi exclusivament, i amb grans guanys, a compondre apotegmes impressionants i edificants, i els fruits de la imaginació dels quals no es venen solament en llibres sinó que apareixen exhibits sobre una infinita varietat de calendaris, pancartes i estampes". Mencken, de fet, situa els orígens d'aquest tipus de literatura proverbial, optimista i esperançadora alhora, en Benjamin Franklin, concretament en el seu *Poor Richard's Almanac* i, posteriorment, en el filòsof transcendental Ralph Waldo Emerson, encara que també hi detecta elements evidents d'humor i sagacitat populars. Sigui com sigui, el fet és que al final de la seva vida Crane havia acumulat una gran fortuna, i la mort el sorprengué a Niça el 1928 mentre feia la volta al món.

La descripció d'Andorra que Crane ofereix al seus multitudinaris lectors, si bé novament apunta cap al món idealitzat de la utopia, té uns elements negatius que no es fan palesos en el text de Leary. Tal com es veurà, hi ha al·lusions a la política del moment, però el que importa és el rerefons que no es pot obviar: la Primera Guerra Mundial. Per creure en la utopia cal creure en el progrés, però com s'hi pot creure racionalment després d'haver viscut "la mare de totes les guerres"? Tenint en compte la brevetat del text, la seva lectura és obligada⁴:

"Hi ha estats d'ànim durant els quals ens agradaria anar a Andorra. Hi ha gent que de manera natural anhela Andorra i en són ciutadans naturals malgrat no haver-ne sentit a parlar mai.

Està format per gent "que oblida el món, i a qui el món ha oblidat"⁵. No té tractes amb d'altres països, ni ambaixadors, ni relacions internacionals, ni cap política llevat de la de preocupar-se dels seus afers i desitjar que els habitants d'altres països s'ocupin dels seus i els deixin tranquils.

No és un país imaginari, no és un lloc com els d'*Àlícia al país de les meravelles*. Existeix de veritat.

Hi podeu anar, però, no obstant això, ha de ser amb mula, atès que no hi arriba cap tren, ni tan sols un camí de carros.

Es troba amagat als cims dels Pirineus, entre França i Espanya. Té una longitud aproximada d'unes divuit milles de llargada i unes setze d'amplada, i té uns cinc mil habitants.

Té més de mil anys, i durant tot aquest temps els costums de la gent han canviat ben poc.

Mai no ha assolit la fama per res. La seva gent no té cap ambició, cap desig, cap progrés, no reben els forasters amb els braços oberts ni tenen ganes d'adquirir coneixements. Són ignorants i n'estan contents.

És una república perquè no té un govern en el sentit estricte de la paraula, i s'acosta a aquell estat dels antics jueus a l'era dels Jutges on "tothom feia el que li semblava"⁶. No hi ha cap rei, ni noblesa, ni classes, tant socials com legals.

El president és un camperol que treballa per guanyar-se la vida i el seu salari és de deu dòlars anuals.

No tenen policia. Qualsevol persona us pot arrestar si destorbeu la tranquil·litat.

Mai no han produït cap mena de literatura, art, música o ciència. Solament utilitzen les eines de llurs avantpassats. No volen canvis, i a aquell que mira de millorar les condicions de vida se'l té per boig.

Un ciutadà emprenedor, que havia viatjat a França, construï un hotel al costat d'un riu excel·lent, però com que ningú no el visitava, i com que hi ha tants pocs viatgers que entrin al país, tancà les portes. L'únic hotel que tenen ara també el fan servir d'escola, presó, ajuntament i jutjat.

Tot i que es tracta d'un indret extravagant, realment és un símbol de l'objectiu final de moltes ànimes, de totes les ànimes en algun moment, quan sospirem per "una casa enmig d'una vasta solitud, una contigüitat infinita d'ombres".⁷

Milers de persones, per exemple, s'esperen un cel que s'imaginien com una mena d'Andorra eterna, on ningú no fa res ni s'hi necessita res, on mai no serem importunats per l'esperit del progrés sinó que seurem

⁴ La traducció íntegra de l'assaig "Andorra" que presento aquí s'ha fet prenent com a base el text publicat a Frank Crane, *Four Minute Essays*; vol. VIII. New York & Chicago: William H. Wise, 1919, pàg. 128-132.

⁵ Crane aquí cita un fragment (línia 207) del poema "Hermits", sobre Eloïsa i Abelard, del poeta anglès de la Il·lustració Alexander Pope.

⁶ Cita de la Bíblia, concretament del Llibre dels Jutges, 21: 25.

⁷ Aquestes línies corresponen al principi del segon llibre del poema "The Task", de l'escriptor anglès del segle XVIII William Cowper.

a l'ombra i beurem alguna beguda que ens farà oblidar, pels segles dels segles, amén.

A vegades l'existència se'ns fa feixuga, i no demanen res millor que deixar d'existir. Volem plegar, ésser oblidats. Cridem:

"Oh Jesús, Jesús, feu-me el llit

i suaument acotxeu-me amb l'herbei;

tapeu-me amb la vànova d'herba verda

i no digueu res al meu Déu!"

Ens enfadem amb la mare que ens va engendrar. El nostre greuge contra el món és pel fet d'existir.

Hi ha un fort rampell de Hamlet en tots nosaltres.

"Qui en portaria el pes amb queixes i suors", qui no "es desprendria d'aquesta pell mortal" si no tingués por de bescanviar la seva trista condició d'aquí per un més enllà més trist?⁸

A tots aquells, per tant, que tenen aquesta mena de moments depressius i que els agradaria anar-se'n molt lluny i arrossegat-se fins a un cau i tancar-s'hi sense ésser molestats, els recomanem Andorra, on no hi ha cap Roosevelt, ni cap Billy Sunday, ni universitats per fer-vos tenir ganes de progressar, ni milionaris per atiar-vos l'enveja, ni guerres, ni negocis, ni alta societat, –absolutament no res."

Aquest no res, aquesta mena de *tabula rasa* que Crane suggereix al final, irònicament ens porta al context en què es publicà l'article de Crane, un món mig obliterat pel sanguinari terrabastall de la guerra on els referents palpables sembla que han deixat d'existir. El Principat ja no apareix aquí solament com una realitat física, patent i amagada, sinó que també esdevé això que en anglès s'anomena un *state of mind*, és a dir, una realitat psicològica abstracta.

Certament, si ens fixem en els títols d'alguns dels altres assaigs inclosos al mateix volum (per exemple "L'art de viure" o "La joia del treball"), on Crane publicà "Andorra", ens adonem clarament de les preferències de l'autor per temes inconcrets, abstractes i vagament teològics. Gran defensor del somni americà, Crane predicà valors com la virtut, l'amor propi i l'esforç amb un clar to didàctic tot adreçant-se com a amic i profeta, com a conseller espiritual, al nord-americà mitjà dels barris, dels pobles i dels àmbits rurals. Precisament per a tots ells, sovint ignorants pel que fa a qüestions geogràfiques

i culturals, Crane trià Andorra, un país que despulla de les complexitats que li atribuï el seu compatriota Leary, i l'acaba presentant com l'etern descans. El Principat, en definitiva, deixa de ser l'agrest i palpable "República dels Pirineus" que un altre nord-americà, Bayard Taylor, havia descrit romànticament a mitjan segle XIX, per convertir-se en "l'Andorra eterna" que tothom, independentment de la classe social a la qual pertany, tard o d'hora acabarà cercant en algun moment de la seva vida.

Pere Gifra Adroher

Universitat Pompeu Fabra

Conferència pronunciada
el dia 4 de desembre de 2003 a la BN.

⁸ La cita de Hamlet a la qual fa referència Crane prové del famós soliloqui "To be or not to be" (acte III, escena I).

BIBLIOGRAFIA D'ANDORRA

Llibres

1-7

IV Fòrum de l'esport : esport escolar - Andorra : Govern. Ministeri d'Educació, Joventut i Esports, DL. 2003.

ISBN: 99920-0-319-7

1 disc òptic electrònic : col. ; 12 cm

Tipus: MON

796(467.2)"2001"(042)FOR

Entr. pral.(s): 1. Fòrum de l'esport : Actes (4t : 2001, 28-30 nov. : Andorra)

Matèria(s): 1. Esports - Congressos, conferències, etc.
2. Educació física

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Ministeri d'Educació, Joventut i Esports

2-7

10 Anys de jurisprudència constitucional 1993-2003 : recull de sentències i autes - Andorra : Tribunal Constitucional, 2003.

ISBN: 99920-1-485-7

670 p. ; 30 cm

Tipus: MON

347.99(467.2)"1993/2003" TRI

Entr. pral.(s): 1. Andorra. Tribunal Constitucional

Matèria(s): 1. Jurisprudència - Andorra - Repertoris, etc.
2. Andorra. Tribunal Constitucional*

Notes: Conté índex alfabètic i índex de disposicions

3-7

XIIa Mostra gastronòmica d'Andorra : 22 de setembre de 2003 : Ordino - [Andorra] : Iniciatives Turístiques d'Ordino, [2003].

[36] p. : il. col. ; 21 cm

Tipus: PRO

641.5(467.2)"2003"(083.12) MOS

Entr. pral.(s): 1. Mostra gastronòmica d'Andorra (12a : 2003, 21 set. : Ordino)

Matèria(s): 1. Cuina - Receptaris
2. Ordino

Entr. sec.(s): 1. Iniciatives Turístiques d'Ordino

4-7

XXVa Fira concurs d'Andorra : Andorra la Vella, 27 d'octubre 2003 - Andorra : Govern. Ministeri d'Agricultura i Medi Ambient, 2003.

28 p. : il. ; 21 cm

Tipus: PRO

PROG. I CAT. F-K FIRES

Entr. pral.(s): 1. Fira concurs d'Andorra (25a : 2003, 27 oct. : Andorra la Vella)

Matèria(s): 1. Andorra - Fires

2. Exposicions de bestiar

3. Metal·lúrgia - Història

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Ministeri d'Agricultura i Medi Ambient

2. MAS BALAGUER, Sergi, il.

Notes: Conté bibliografia

5-7

110 Anys de telecomunicacions a Andorra = 110 Years of Andorran telecommunications - [Andorra] : Servei de Telecomunicacions, DL. 2003.

ISBN: 99920-1-450-4

179 p. : il. col. ; 28 cm

Tipus: MON

654(467.2)"1892/2002" ANY

Matèria(s): 1. Telecomunicació - Andorra - Història - 1892/2002

2. Andorra - Història - S. XX

Entr. sec.(s): 1. Servei de Telecomunicacions d'Andorra

Notes: Edició bilingüe català-anglès

Conté bibliografia

6-7

2001 : Andorra i el seu sistema financer - Andorra : Associació de Bancs Andorrans, DL. 2003.

ISBN: 99920-1-455-5

63, 63 p. : il. col., gràf. ; 30 cm

Tipus: MON

33(467.2)"2001" AND

Matèria(s): 1. Andorra - Condicions econòmiques

2. Finances - Andorra

Entr. sec.(s): 1. RIBA, Jaume, fot.

2. Associació de Bancs Andorrans

Notes: Edició bilingüe català-anglès

7-7

2002 : Andorra i el seu sistema financer - Andorra :
Associació de Bancs Andorrans, DL. 2003.

ISBN: 99920-1-488-1

59, 59 p. : il. col., gràf. ; 30 cm

Tipus: MON

33(467.2)"2002" AND

Matèria(s): 1. Andorra - Condicions econòmiques
2. Finances - Andorra

Entr. sec.(s): 1. RIBA, Jaume, fot.

2. Associació de Bancs Andorrans

Notes: Edició bilingüe català-anglès

8-7

2a mostra motos per al record : col·leccions privades -
[Andorra] : Comú de Canillo, 2003.

[44] p. : il. col. ; 20x20 cm

Tipus: CAT

PROG. I CAT. L-O

Entr. pral.(s): 1. Motos per al record (2a : 2003 :
Canillo, Andorra)

Matèria(s): 1. Motocicletes - Andorra - Exposicions

Entr. sec.(s): 1. Canillo. Comú

9-7

35 Anys del Cercle de les Arts i de les Lletres -
[Andorra] : Cercle de les Arts i de les Lletres, DL. 2003.

ISBN: 99920-1-446-6

477 p. : tot. il. ; 32 cm

Tipus: MON

061.22 CER

Entr. pral.(s): 1. Cercle de les Arts i de les Lletres

Matèria(s): 1. Cercle de les Arts i de les Lletres*
2. Associacions - Andorra

10-7

6 artistes 6 conceptes : del 10 de juny al 10 de juliol
del 2003 - Andorra : Ministeri de Cultura. Servei de
Promoció Cultural, DL. 2003.

ISBN: 99920-0-332-4

133 p. : il. col. ; 28 cm

Tipus: CAT

7.071(467.2)"2003"(083.82) SIS

Entr. pral.(s): 1. Sis artistes, sis conceptes : tallers d'art
(2003 : 10 jun.-10 jul. : Andorra)

Matèria(s): 1. Artistes - Catàlegs

2. Art modern - S. XXI - Andorra -
Exposicions

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Ministeri de Cultura

Notes: Catàleg de l'exposició realitzada del 10 de juny
al 10 de juliol del 2003 a la Sala d'Exposicions
del Govern

11-7

Adolescència i esport a Andorra : una sociografia de
l'esport escolar a la seva perspectiva educativa -
[Andorra] : Institut d'Estudis Andorrans, 2003.

ISBN: 99920-2-023-7

248 p. : gràf. ; 22 cm

Tipus: MON

796:37.018.2 EDO

Entr. pral.(s): 1. EDO, José Antonio

Matèria(s): 1. Educació física - Andorra

2. Adolescents - Educació

3. Esports - Andorra

Entr. sec.(s): 1. CALVO, Roser, trad.

2. Institut d'Estudis Andorrans

Notes: Conté bibliografia

Resum de la tesi doctoral presentada a la
Universitat de Zaragoza

12-7

Agenda local 21 : Escaldes-Engordany ciutat sostenible :
indicadors i seguiment - Escaldes-Engordany : Comú,
2003.

45 p. ; 21 cm

Tipus: 50p

504.06:352.07(467.2) AGE

Matèria(s): 1. Desenvolupament sostenible - Escaldes-
Engordany

2. Escaldes-Engordany - Política ambiental

3. Gestió ambiental - Escaldes-Engordany

4. Participació comunitària - Escaldes-
Engordany

Entr. sec.(s): 1. Escaldes-Engordany. Comú

13-7

Agenda local 21 : pla d'accions : estat d'avançament :
octubre 2003 - [Escaldes-Engordany] : [Comú],
DL. 2003.

ISBN: 99920-1-493-8

49 p. ; 21x30 cm

Tipus: 50p

504.06:352.07(46.2) AGE

Matèria(s): 1. Desenvolupament sostenible - Escaldes-Engordany

2. Escaldes-Engordany - Política ambiental

3. Gestió ambiental - Escaldes-Engordany

4. Participació comunitària - Escaldes-Engordany

Entr. sec.(s): 1. Escaldes-Engordany. Comú

14-7

AINA colònies populars de Canillo - [Andorra] : AINA,
[2003].

84 p. ; 21 cm

Tipus: MON

784.6 COL

Matèria(s): 1. Cançons populars

2. Cançons folklòriques

Entr. sec.(s): 1. AINA

15-7

L'alfil sacrificat - Barcelona : Columna, 2003.

ISBN: 84-664-0305-1

315 p. ; 21 cm

(Clàssica ; 544)

Tipus: MON

849.9-31"20" CUS

Entr. pral.(s): 1. CUSSÀ, Jordi

Matèria(s): 1. Literatura catalana - S. XXI

2. Novel·la

Notes: Premi Fiter i Rossell de novel·la 2002

16-7

Amor d'idiota - Barcelona : Edicions 62, 2003.

ISBN: 84-297-5285-4

267 p. ; 24 cm

(El Balanci ; 466)

Tipus: MON

849.9-31"20" BAU

Entr. pral.(s): 1. BAULENAS, Lluís-Anton

Matèria(s): 1. Literatura catalana - S. XXI

2. Novel·la

Notes: Menciona Andorra p. 151

17-7

Anàlisi dels visitants d'Andorra : agost de 2003 -
[Andorra] : [Govern], [2003].

29 p. ; gràf. ; 21x30 cm

Tipus: 50p

31:338.48(467.2)"2003"(083.4) ANA

Matèria(s): 1. Turisme - Andorra - Estadístiques

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Govern

Notes: Informe realitzat per GM Consultors

18-7

Anàlisi dels visitants d'Andorra : maig - setembre 2003
- [Andorra] : [Govern], [2003].

31 p. : gràf. ; 21x30 cm

Tipus: 50p

31:338.48(467.2)"2003"(083.4) ANA

Matèria(s): 1. Turisme - Andorra - Estadístiques

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Govern

Notes: Informe realitzat per GM Consultors

19-7

Anàlisi dels visitants d'Andorra : setembre 2003 -
[Andorra] : [Govern], [2003].

29 p. : gràf. ; 21x30 cm

Tipus: 50p

31:338.48(467.2)"2003"(083.4) ANA

Matèria(s): 1. Turisme - Andorra - Estadístiques

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Govern

Notes: Informe realitzat per GM Consultors

20-7

Anàlisi dels visitants d'Andorra : hivern 02-03
(desembre 02 - abril 03) - [Andorra] : [Govern], [2003].

29 f. : gràf. ; 21x30 cm

Tipus: 50p

31:338.48(467.2)"2003"(083.4) ANA

Matèria(s): 1. Turisme - Andorra - Estadístiques

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Govern

Notes: Informe realitzat per GM Consultors

21-7

Anàlisi dels visitants d'Andorra : gener de 2003 -
[Andorra] : [Govern], [2003].

29 p. : gràf. ; 21x30 cm

Tipus: 50p

31:338.48(467.2)"2003"(083.4) ANA

Matèria(s): 1. Turisme - Andorra - Estadístiques

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Govern

Notes: Informe realitzat per GM Consultors

22-7

Anàlisi dels visitants d'Andorra : juny de 2003 - [Andorra] : [Govern], [2003].

29 p. : gràf. ; 21x30 cm

Tipus: 50p

31:338.48(467.2)"2003"(083.4) ANA

Matèria(s): 1. Turisme - Andorra - Estadístiques

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Govern

Notes: Informe realitzat per GM Consultors

23-7

Anàlisi dels visitants d'Andorra : febrer de 2003 - [Andorra] : [Govern], [2003].

29 p. : gràf. ; 21x30 cm

Tipus: 50p

31:338.48(467.2)"2003"(083.4) ANA

Matèria(s): 1. Turisme - Andorra - Estadístiques

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Govern

Notes: Informe realitzat per GM Consultors

24-7

Anàlisi dels visitants d'Andorra : octubre de 2003 - [Andorra] : [Govern], [2003].

29 p. : gràf. ; 21x30 cm

Tipus: 50p

31:338.48(467.2)"2003"(083.4) ANA

Matèria(s): 1. Turisme - Andorra - Estadístiques

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Govern

Notes: Informe realitzat per GM Consultors

25-7

Anàlisi dels visitants d'Andorra : desembre 2002 - abril 2003 - [Andorra] : [Govern], [2003].

[40] p. : gràf. ; 21x30 cm

Tipus: 50p

31:338.48(467.2)"2003"(083.4) ANA

Matèria(s): 1. Turisme - Andorra - Estadístiques

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Govern

Notes: Informe realitzat per GM Consultors

26-7

Anàlisi dels visitants d'Andorra : març de 2003 - [Andorra] : [Govern], [2003].

29 p. : gràf. ; 21x30 cm

Tipus: 50p

31:338.48(467.2)"2003"(083.4) ANA

Matèria(s): 1. Turisme - Andorra - Estadístiques

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Govern

Notes: Informe realitzat per GM Consultors

27-7

Anàlisi dels visitants d'Andorra : novembre de 2003 - [Andorra] : [Govern], [2003].

29 p. : gràf. ; 21x30 cm

Tipus: 50p

31:338.48(467.2)"2003"(083.4) ANA

Matèria(s): 1. Turisme - Andorra - Estadístiques

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Govern

Notes: Informe realitzat per GM Consultors

28-7

Anàlisi dels visitants d'Andorra : abril de 2003 - [Andorra] : [Govern], [2003].

29 p. : gràf. ; 21x30 cm

Tipus: 50p

31:338.48(467.2)"2003"(083.4) ANA

Matèria(s): 1. Turisme - Andorra - Estadístiques

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Govern

Notes: Informe realitzat per GM Consultors

29-7

Anàlisi dels visitants d'Andorra : desembre de 2003 - [Andorra] : [Govern], [2003].

29 p. : gràf. ; 21x30 cm

Tipus: 50p

31:338.48(467.2)"2003"(083.4) ANA

Matèria(s): 1. Turisme - Andorra - Estadístiques

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Govern

Notes: Informe realitzat per GM Consultors

30-7

Anàlisi dels visitants d'Andorra : estiu 2002 vs. 2003 - [Andorra] : [Govern], [2003].

24 f. : gràf. ; 21x30 cm

Tipus: 50p

31:338.48(467.2)"2003"(083.4) ANA

Matèria(s): 1. Turisme - Andorra - Estadístiques

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Govern

Notes: Informe realitzat per GM Consultors

31-7

Anàlisi dels visitants d'Andorra : maig de 2003 - [Andorra] : [Govern], [2003].

29 p. : gràf. ; 21x30 cm

Tipus: 50p

31:338.48(467.2)"2003"(083.4) ANA

Matèria(s): 1. Turisme - Andorra - Estadístiques

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Govern

Notes: Informe realitzat per GM Consultors

32-7

Anàlisi dels visitants d'Andorra : gener - desembre de 2003 - [Andorra] : [Govern], [2003].

29 p. : gràf. ; 21x30 cm

Tipus: 50p

31:338.48(467.2)"2003"(083.4) ANA

Matèria(s): 1. Turisme - Andorra - Estadístiques

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Govern

Notes: Informe realitzat per GM Consultors

33-7

Anàlisi dels visitants d'Andorra : juliol de 2003 - [Andorra] : [Govern], [2003].

29 p. : il. ; 21x30 cm

Tipus: 50p

31:338.48(467.2)"2003"(083.4) ANA

Matèria(s): 1. Turisme - Andorra - Estadístiques

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Govern

Notes: Informe realitzat per GM Consultors

34-7

Anàlisi dels visitants d'Andorra : maig - setembre de 2003 - [Andorra] : [Govern], [2003].

29 p. : gràf. ; 21x30 cm

Tipus: 50p

31:338.48(467.2)"2003"(083.4) ANA

Matèria(s): 1. Turisme - Andorra - Estadístiques

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Govern

Notes: Informe realitzat per GM Consultors

35-7

Andorra - [Andorra] : [Govern. Ministeri de la Presidència i Turisme], DL. 2003.

ISBN: 99920-0-340-5

1 disc òptic electrònic : col. ; 12 cm

Tipus: MON

908(467.2) AND

Matèria(s): 1. Andorra - Monografia regional*

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Ministeri de la Presidència i Turisme

Notes: Edició en català, castellà, francès i anglès

36-7

Andorra : 15 ascensions i 11 escalades hivernals - Valls : Cossetània Edicions, 2003.

ISBN: 84-96035-19-0

132 p. : il. , gràf. ; 23 cm

(Azimut ; 44)

Tipus: MON

796.52(467.2)(036) GEL

Entr. pral.(s): 1. GEL, Carles

Matèria(s): 1. Alpinisme - Andorra

Notes: Conté bibliografia

37-7

Andorra : anuari socioeconòmic 2003 - Escaldes-Engordany : Banca Privada d'Andorra, DL. 2003.

ISBN: 99920-1-481-4

180 p. : il. ; 28 cm

Tipus: MON

33(467.2)"2003"(058) AND

Matèria(s): 1. Andorra - Condicions econòmiques - Anuaris

Entr. sec.(s): 1. VILÀ-VALENTÍ, Joan, dir.

2. Banca Privada d'Andorra

Notes: Conté resums en català, castellà, francès i anglès

Exemplar buidat

38-7

Andorra : manual de vendes 2004 - Andorra : Govern. Departament de Turisme, DL. 2003.

ISBN: 99920-0-337-5

143 p. : il. col. ; 30 cm

Tipus: MON

338.48(467.2)"2004"(036) MAN

Matèria(s): 1. Turisme - Andorra

2. Hotels - Andorra

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Departament de Turisme

Notes: Editat en català, castellà, francès, anglès, alemany i neerlandès

39-7

Andorra a l'ONU 10è aniversari : discurs del Cap de Govern Óscar Ribas Reig davant l'Assemblea General de les Nacions Unides el dia de l'admissió del Principat d'Andorra - Andorra : Óscar Ribas Reig, 2003
65 p. ; 21 cm

Tipus: 50p

341.123(467.2)"1993" RIB

Entr. pral.(s): 1. Andorra. Cap de Govern (1990-1994 : Óscar Ribas)

Matèria(s): 1. Nacions Unides

2. RIBAS REIG, Óscar - Discursos

Entr. sec.(s): 1. RIBAS REIG, Óscar

Notes: Text en català, francès, castellà, anglès, rus, àrab i xinès

40-7

Andorra en xifres 2003 - Andorra : Govern. Ministeri de Finances. Servei d'Estudis, DL. 2003.

ISBN: 99920-0-326-6

72 p. : il. col., gràf. ; 21 cm

Tipus: 50p

31(467.2)"2003" AND

Matèria(s): 1. Andorra - Estadístiques

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Ministeri de Finances

Notes: Edició bilingüe català-castellà

41-7

Andorra romànica : Katalanische und westeuropäische Wandmalereien des 12. Jahrhunderts - Berlin : Skulpturensammlung und Museum für Byzantinische Kunst, cop. 2003.

ISBN: 3-88609-747-X

114 p. : il. ; 24 cm

Tipus: MON

7.033.4(467.2) AND

Matèria(s): 1. Art romànic

2. Església de Santa Coloma*

Entr. sec.(s): 1. KROHM, Hartmut, ed.

2. PÉNOT, Sabine, ed.

3. Skulpturensammlung und Museum für Byzantinische Kunst

Notes: Catàleg de l'exposició realitzada de 24 de març al 31 d'agost de 2003

Conté glossari i bibliografia

42-7

Andorra, el meu país 1963/2003 - facsímil ed. 1963. - [Andorra] : Antoni Aristot Gomà, DL. 2003.

ISBN: 99920-1-458-X

284 p. : il. ; 23 cm

Tipus: MON

908.467.2 PUI

Entr. pral.(s): 1. PUIGORIOL LLADÓ, Albert

Matèria(s): 1. Andorra - Monografia regional*

Entr. sec.(s): 1. ARISTOT GOMÀ, Antoni, dir.

2. BRUGUERA, Justí M., rev.

3. CANTURRI, Pere, il.

43-7

L'Andorre du IXè au XIVè siècle : montagne, féodalité et communautés - Toulouse : Presses Universitaires du Mirail, DL. 2003.

ISBN: 2-85816-652-8

440 p : il., map. ; 24 cm

(Tempus)

Tipus: MON

94(467.2)"08/13" VIA

Entr. pral.(s): 1. VIADER, Roland

Matèria(s): 1. Andorra - Història - S. IX/XIV

2. Feudalisme - Andorra

3. Comunitats - Andorra

Entr. sec.(s): 1. Université de Toulouse-Le Mirail

2. Fundació Julià Reig

Notes: Conté bibliografia i índex

44-7

L'Andorre en chiffres 2003 - Andorra : Govern. Ministeri de Finances. Servei d'Estudis, DL. 2003.

ISBN: 99920-0-327-8

72 p. : il. col., gràf. ; 21 cm

Tipus: 50p

31(467.2)"2003" AND

Matèria(s): 1. Andorra - Estadístiques

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Ministeri de Finances

Notes: Edició bilingüe francès-anglès

45-7

Anuari 2002 : Diari d'Andorra - [Andorra] : Premsa Andorrana, [2003].

269 p. : il. col. ; 30 cm

Tipus: MON

(058)"2002" ANU

Matèria(s): 1. Anuaris

46-7

Anuari 2002 : Enciclopèdia Catalana - Barcelona : Enciclopèdia Catalana, 2003.

ISBN: 84-412-0906-5

430 p. : il. col. ; 28 cm

Tipus: MON

(058)"2002" ANU

Matèria(s): 1. Anuaris

Notes: Andorra p. 18, 47, 82, 89

47-7

Anuari del cos diplomàtic i consular : Principat d'Andorra 2003 - Andorra : Govern. Ministeri d'Afers Exteriors, 2003.

ISBN: 99920-0-329-4

107 p. ; 21 cm

Tipus: 50p

341.71(467.2) ANU

Matèria(s): 1. Andorra - Servei diplomàtic i consular
2. Cos diplomàtic - Andorra

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Ministeri d'Afers Exteriors

48-7

Anuari estadístic 2003 - Andorra : Govern. Ministeri de Finances. Servei d'Estudis, DL. 2003.

ISBN: 99920-0-325-1

96 p. : gràf. ; 30 cm

Tipus: 50p

31(467.2)"2003"(058) ANU

Matèria(s): 1. Andorra - Estadístiques

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Ministeri de Finances

49-7

L'any dels francs - Barcelona : Columna, 2003.

ISBN: 84-664-0388-4

316 p. ; 22 cm

(Novel·la històrica ; 51)

Tipus: MON

849.9-31"20" VIL

Entr. pral.(s): 1. VILLARÓ, Albert

Matèria(s): 1. Literatura catalana - S. XXI
2. Novel·la

Notes: Premi Nèstor Luján de novel·la històrica 2003

50-7

Arrestos de la taba de la parròquia d'Encamp any 2003 : Aprovada en la sessió del Consell Ordinari de les Talles del dia 24 de febrer de 2003 : BOPA núm. 28 any 15 02-04-2003 - Andorra : Comú d'Encamp, DL. 2003.

11 p. ; 27 cm

Tipus: 50p

352"2003"(094.1) ARR

Matèria(s): 1. Propietat comunal* - Encamp

Entr. sec.(s): 1. Encamp. Comú

51-7

Arxiu de l'església catalana durant la Guerra Civil : I. juliol-desembre 1936 - Barcelona : Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2003.

ISBN: 84-8415-544-7

271 p. ; 24 cm

(Scripta et documenta ; 65)

Tipus: MON

930.25(460.23)"1936" RAG

Entr. pral.(s): 1. RAGUER SUÑER, Hilari

Matèria(s): 1. GUITART VILARDEBÓ, Justí, bisbe d'Urgell

2. Església Catòlica - Catalunya - Arxius

3. Catalunya - Història - S. XX

4. Espanya - Història - 1936/1939, Guerra Civil

Notes: Conté bibliografia i índex onomàstic

52-7

Balanç de gestió comunal : 2000/2003 - La Massana : Comú, DL. 2003.

ISBN: 99920-1-504-7

57 p. : il. col. ; 30 cm

Tipus: 50p

352(467.2)"2000/2003" COM

Entr. pral.(s): 1. La Massana. Comú

Matèria(s): 2. Administració local - La Massana

53-7

Batx o no batx : anuari 2003 - [Andorra] : Escola Andorrana de Batxillerat, DL. 2003.

ISBN: 99920-0-335-9

66 p. : il. ; 30 cm

Tipus: REV

37.046.14(467.2)"2003"(058) ESC

Entr. pral.(s): 1. Escola Andorrana de Batxillerat

Matèria(s): 1. Revistes d'estudiants
2. Escola Andorrana de Batxillerat* - Anuaris

54-7

Camins d'esperança : llar d'acolliment "Lathaste" a Cambodja - Andorra : Govern. Ministeri d'Educació, Cultura, Joventut i Esports, 2003.

ISBN: 99920-1-498-9

151 p. : molt il. ; 25x28 cm

Tipus: MON

77.03(596) MON

Entr. pral.(s): 1. MONTANÉ, Alain

Matèria(s): 1. Fotografies - Cambotja
2. Infants - Assistència social

Entr. sec.(s): 1. Banc Internacional
2. Banca Mora
3. Andorra. Ministeri d'Educació, Cultura, Joventut i Esports
4. Infants del món

Notes: Edició bilingüe català-francès

55-7

Cançonner - [Andorra] : Grup d'Esplai Lauredià, DL. 2003.

ISBN: 99920-1-478-4

74 p. ; 21 cm

Tipus: MON

784.6 CAN

Matèria(s): 1. Cançons

Entr. sec.(s): 1. Grup d'Esplai Lauredià

56-7

El carrer dels petons : (o l'època tràgica i revolucionària del Compte d'Espanya a Catalunya) - [Andorra] : Andbanc Grup Agrícola Reig, DL. 2003.

ISBN: 99920-1-464-4

237 p. ; 24 cm

Tipus: MON

849.9-31"20" FIT

Entr. pral.(s): 1. FITÉ ARGERICH, Marcel

Matèria(s): 1. Literatura catalana - S. XXI
2. Novel·la

Entr. sec.(s): 1. Andbanc

Notes: Premi de novel·la curta Manuel Cerqueda i Escaler 2002

57-7

Cases de trobada a Catalunya i Andorra : cases de colònies, cases d'espiritualitat i santuaris - Barcelona : Pòrtic, 2003.

ISBN: 84-7306-884-X

[122] p. : il. col. ; 22 cm

(Pòrtic guies)

Tipus: MON

640.87(460.23+467.2)(036) CAS

Matèria(s): 1. Albergs de joventut - Catalunya
2. Albergs de joventut - Andorra

Entr. sec.(s): 1. PÉREZ MIR, Anna, ed.
2. JUAN, Xavier de, ed.

Notes: Conté índex de cases i índex per poblacions

58-7

El català en joc : recull de jocs populars d'Andorra - [Andorra] : Centre de la Cultura Catalana, DL. 2003.
[64] p. : il. col. ; 21x30 cm

Tipus: 50p

793.4/.7(467.2) GAR

Entr. pral.(s): 1. GARCIA PUY, Adelaida
2. RODRÍGUEZ ROSSA, Francesc

Matèria(s): 1. Jocs infantils - Andorra

Entr. sec.(s): 1. Centre de la Cultura Catalana del Principat d'Andorra
2. Comissió Nacional Andorrana per a la UNESCO

59-7

Càtars al Pirineu català - Lleida : Pagès editors, 2003.

ISBN: 84-9779-044-8

161 p. : il. col. ; 27 cm

Tipus: MON

273.233(234.12) GAS

Entr. pral.(s): 1. GASCÓN CHOPO, Carles

Matèria(s): 1. Càtars - Pirineu català

Entr. sec.(s): 1. LOBO SASTRE, Ricard, fot.

Notes: Conté bibliografia

60-7

Cenobi - Andorra : CaixaBank, 2003.

ISBN: 99920-1-452-0

80 p. ; 21 cm

Tipus: MON

849.9-1"20" TUB

Entr. pral.(s): 1. TUBAU PASQUAL, Sadurní

Matèria(s): 1. Literatura catalana - S. XXI

2. Poesia

Entr. sec.(s): 1. CaixaBank

Notes: Premi Grandalla de poesia 2002

61-7

Cerca-temps - Andorra : Jaume Riba Sabaté, 2003.

ISBN: 99920-1-489-X

95 p. : tot il. col. ; 24x29 cm

Tipus: MON

77.04(467.2) RIB

Entr. pral.(s): 1. RIBA SABATÉ, Jaume

Matèria(s): 1. Fotografies - Andorra

Entr. sec.(s): 1. AMBATLLE, Dúnia

62-7

El codi Da Vinci - Barcelona : Empúries, 2003.

ISBN: 84-9787-003-4

492 p. ; 23 cm

(Narrativa ; 233)

Tipus: MON

820(73)-31"20" BRO

Entr. pral.(s): 1. BROWN, Dan

Matèria(s): 1. Literatura nord-americana - S. XXI

2. Novel·la

Entr. sec.(s): 1. PUNTÍ, Joan, trad.

2. IRIBARREN, Concepció, trad.

Notes: Menciona Andorra p. 64, 66

63-7

El col·leccionisme a Andorra : art del segle XX en col·leccions particulars andorranes = Art collecting in Andorra : twentieth century art in private andorran collections - [Andorra] : [Andbanc Grup Agrícola Reig], DL. 2003.

ISBN: 99920-1-499-7

288 p. : molt il. col. ; 30x30 cm

Tipus: MON

75.036"19" MAR

Entr. pral.(s): 1. MARTÍ, Montse

2. ROMERO SIMÓ, Ferran

Matèria(s): 1. Art modern

2. Pintures - Col·leccions particulars

Entr. sec.(s): 1. SOLER, Carme, coord.

2. Andbanc

Notes: Conté bibliografia

Edició bilingüe català-anglès

64-7

Conservar el trençalòs, un repte per Andorra - Andorra : Pla d'Actuacions per a la Conservació del Trençalòs, DL. 2003.

[16] p. : il. col. ; 15 cm

Tipus: 50p

598.9 CON

Matèria(s): 1. Trençalòs

Entr. sec.(s): 1. ADN

Notes: Conté bibliografia

65-7

Constitució del Principat d'Andorra - Andorra : Consell General, DL. 2003.

ISBN: 99920-52-08-2

123 p. ; 25 cm

Tipus: MON

342.5(467.2) CON

Matèria(s): 1. Andorra. Constitució (1993)

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Consell General

Notes: Edició commemorativa per al X aniversari de la Constitució del Principat d'Andorra 1993-2003. Edició numerada. Exemplar Núm. 128/150

66-7

Contes de manairons - [Andorra] : Andbanc Grup Agrícola Reig, [2003].

79 p. : il. col. ; 39 cm

Tipus: MON

849.9-34"20" BEL

Entr. pral.(s): 1. BELLERA GRÀCIA, Àurea

Matèria(s): 1. Literatura andorrana* - S. XXI

2. Contes infantils

Entr. sec.(s): 1. BOUTAVANT, Marc, il.

2. Andbanc

Notes: Premi Laurèdia 2002

67-7

Cor Nacional dels Petits Cantors d'Andorra - Encamp : Cor Nacional dels Petits Cantors d'Andorra, DL. 2003.

32 p. : il. col. ; 30 cm

Tipus: 50p

78.087.68(467.2) COR

Matèria(s): 1. Cors (Música)

2. Cor Nacional dels Petits Cantors d'Andorra

68-7

La creació artística, luxe o necessitat? : Vuitenes Jornades de la Societat Andorrana de Ciències - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.

ISBN: 99920-1-459-8

109 p. : il. ; 21 cm

Tipus: MON

7.071(042) JOR

Entr. pral.(s): 1. Jornades de la Societat Andorrana de Ciències (8es : 2002, 23 nov. : Andorra)

Matèria(s): 1. Creació literària, artística, etc. - Congressos, conferències, etc.

Entr. sec.(s): 1. SAC

Notes: Exemplar buidat

Conté recull de premsa de l'acte

69-7

"Darreres constants" : escultures : Pep Fajardo - [Barcelona] : Art Centre, [2003].

17 p. : il. col. ; 21 cm

Tipus: CAT

PROG. I CAT. A-E

Matèria(s): 1. Escultures - Exposicions

Entr. sec.(s): 1. Art Centre

Notes: Catàleg de l'exposició realitzada a Art Centre del 6 de març al 9 d'abril de 2003

70-7

Debat d'orientació política : sessió del Consell General del dia 19 de juny del 2003 : intervenció de Jaume Bartumeu Cassany : Grup Parlamentari Socialdemòcrata - [Andorra] : Partit Socialdemòcrata, DL. 2003.

18 p. ; 21 cm

Tipus: 50p

329.052(467.2)(042) PAR

Entr. pral.(s): 1. Partit Socialdemòcrata

Matèria(s): 1. Partit Socialdemòcrata*

2. Partits polítics - Andorra

3. Andorra - Política i govern - Discursos parlamentaris

71-7

Descobriment vital - [Andorra] : Banc Internacional ; Banca Mora, DL. 2003.

26 p. : tot il. col. ; 22 cm

Tipus: 50p

849.9-7"20" MON

Entr. pral.(s): 1. MONTERO, Pau

Matèria(s): 1. Còmics

2. Literatura catalana - S. XXI

Entr. sec.(s): 1. Banc Internacional

2. Banca Mora

Notes: Premi Meritxell 2002 a la historieta gràfica

72-7

Desmontando la Siciliana - Andorra : Esfera Editorial, DL. 2003.

ISBN: 99920-1-494-6

336 p. : il. ; 21 cm

Tipus: MON

794.1 VIL

Entr. pral.(s): 1. VILLA, Jesús de la

Matèria(s): 1. Escacs

Notes: Conté índex

73-7

Dibuixos de Joaquim Mir : la confiança de l'artista - [Andorra] : Banca Privada d'Andorra, DL. 2003.

ISBN: 99920-1-506-3

141 p. : molt il. col. ; 27 cm

Tipus: CAT

741(083.824) DIB

Matèria(s): 1. MIR, Joaquim

2. Dibuixos - Exposicions - Catàlegs

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Ministeri d'Educació, Cultura, Joventut i Esports

2. Banca Privada d'Andorra

Notes: Exposició realitzada a la Sala d'Exposicions del Govern del 7 de febrer al 7 de març de 2004

74-7

Diccionari d'historiografia catalana - Barcelona :

Enciclopèdia Catalana, 2003.

ISBN: 84-4120907-3

1222 p. ; 25 cm

(Diccionaris de l'enciclopèdia)

Tipus: DIC

93/99(467.1)(038) DIC

Matèria(s): 1. Catalunya - Historiografia - Diccionaris

Entr. sec.(s): 1. SIMON TARRÉS, Antoni, dir.

75-7

Dona i càncer de mama - Andorra : Caixa Andorrana de Seguretat Social, 2003.

23 p. ; 19 cm

Tipus: 50p

616-006.6::618.19 DON

Matèria(s): 1. Dones - Salut i higiene

2. Mamelles - Càncer - Prevenció

Entr. sec.(s): 1. CASS

76-7

La dona i la llei al Principat d'Andorra : 1993-2000 - Andorra la Vella : Associació de Dones Migrants d'Andorra, 2003.

91 p. ; 28 cm

Tipus: 50p

396(467.2)"1993/2000" DON

Matèria(s): 1. Dones - Situació legal - Andorra

Entr. sec.(s): 1. ADMA

77-7

Edat Antiga i Mitjana : Segona ensenyança - 2a ed. corr. i augm. - Andorra : Govern. Ministeri d'Educació, Joventut i Esports, 2003.

ISBN: 99920-0-320-0

94 p. : il. col. ; 30 cm

(Història, geografia i institucions d'Andorra)

Tipus: MON

946.72(075) EDA

Matèria(s): 1. Història antiga

2. Història medieval

3. Andorra - Història

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Ministeri d'Educació, Joventut i Esports

2. LLOP ROVIRA, Marta, coord.

78-7

Enquestes de conjuntura : resultats gener - juny 2003 - Andorra : Cambra de Comerç, Indústria i Serveis, [2003].

25 f. : gràf. ; 30 cm

Tipus: 50p

311.4(467.2)"2003" ENQ

Matèria(s): 1. Construcció - Andorra - Estadístiques

2. Indústria - Andorra - Estadístiques

3. Comerç al detall - Andorra - Estadístiques

4. Hotels - Andorra - Estadístiques

Entr. sec.(s): 1. Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra

79-7

Enquestes de conjuntura : resultats juliol - desembre 2002 - Andorra : Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra, [2003].

28 p. : gràf. ; 30 cm

Tipus: 50p

311.4(467.2)"2002" ENQ

Matèria(s): 1. Indústria - Andorra - Estadístiques

2. Construcció - Andorra - Estadístiques

3. Comerç al detall - Andorra - Estadístiques

4. Hotels - Andorra - Estadístiques

Entr. sec.(s): 1. Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra

80-7

Escaldes-Engordany sostenible : tu ho fas possible! -
Escaldes-Engordany : Comú, [2003].
21 p. : il. col. ; 21 cm
Tipus: 50p
504.06:352.07(467.2) ESC
Matèria(s): 1. Desenvolupament sostenible - Escaldes-Engordany
2. Gestió ambiental - Escaldes-Engordany
3. Participació comunitària - Escaldes-Engordany
4. Escaldes-Engordany - Política ambiental
Entr. sec.(s): 1. Escaldes-Engordany. Comú

81-7

L'escola francesa de Sant Julià de Lòria : 1900-1980 -
Sant Julià de Lòria : Comú, DL. 2003.
ISBN: 99920-1-492-X
31 p. : il. col. ; 30 cm
Tipus: 50p
373.3(467.2)"1900/1980" MAN
Entr. pral.(s): 1. MANDICÓ RIBERAYGUA, Francesca
Matèria(s): 1. Escola Francesa de Sant Julià de Lòria - Història
2. Ensenyament - Andorra - Història - 1900/1980
Entr. sec.(s): 1. Sant Julià de Lòria. Comú

82-7

Escriptors d'avui escriptors d'aquí : Sant Jordi 2003 -
Andorra : Centre de la Cultura Catalana, DL. 2003.
ISBN: 99920-1-465-2
151 p. ; 21 cm
Tipus: MON
849.9"20" ESC
Matèria(s): 1. Literatura andorrana* - S. XXI
Entr. sec.(s): 1. Centre de la Cultura Catalana del Principat d'Andorra
Notes: Exemplar buidat
Conté:
- Poemes / Antoni López Esquerda. p. 9-32
- La secta / Andrés Luengo. p. 33-46
- Un alguerès a les valls d'Andorra el 1959. p. 47-66
- Llegendes, mites, folklore / Sergi Mas Balaguer. p. 67-72
- El català a Andorra : tota una lluita / Guillem Molla Rodríguez. p. 73-104
- De viatge / Eva Pallarès Sala. p. 105-124
- El sí / Pius Pujades. p. 125-130
- Poemes / Víctor Verdú Martí. p. 131-144
- Qüestió d'honor / Albert Villaró. p. 145-152

83-7

Escrips d'arquitectura i urbanisme : Andorra 1935-1979
- Andorra : Col·legi Oficial d'Arquitectes d'Andorra, DL. 2003.
ISBN: 99920-1-495-4
357 p. : il. ; 30 cm
(Publicacions tècniques del COAA ; 71)
Tipus: MON
71/72(467.2)"1935/1979" ESC
Matèria(s): 1. Arquitectura - Andorra
2. Urbanisme - Andorra
Entr. sec.(s): 1. Col·legi Oficial d'Arquitectes d'Andorra

84-7

Espías, contrabando, maquis y evasión : la Segunda Guerra Mundial en los Pirineos - Lleida : Milenio, 2003.
ISBN: 84-9743-071-9
303 p. : il. ; 24 cm
(Biblioteca de los Pirineos ; 6)
Tipus: MON
94(234.12)"1939/1945" SAN
Entr. pral.(s): 1. SÁNCHEZ AGUSTÍ, Ferran
Matèria(s): 1. Guerra Mundial II, 1939/1945 - Activitats clandestines - Pirineu
2. Maquis* - S.XX
3. Espionatge - Pirineus
Notes: Conté bibliografia
Andorra p. 121-124, 183-210

85-7

Estadístiques de població : any 2002 - Andorra : Govern. Ministeri de Justícia i Interior, DL. 2003.
ISBN: 99920-0-333-2
54 p. : gràf. ; 30 cm
Tipus: 50p
312(467.2)"2002"(083.4) EST
Matèria(s): 1. Andorra - Població - Estadístiques
Entr. sec.(s): 1. Andorra. Ministeri de Justícia i Interior

86-7

Estadístiques universitàries : curs 2001-2002 - [Andorra] : Institut d'Estudis Andorrans, DL. 2003.
ISBN: 99920-2-022-9
63 p. : gràf. ; 21 cm
Tipus: 50p
31:378(467.2)"2001/2002"(083.4) EST
Matèria(s): 1. Ensenyament universitari - Andorra - Estadístiques - 2001/2002
Entr. sec.(s): 1. Institut d'Estudis Andorrans

87-7

Estadístiques universitàries : curs 2000-2001 -
[Andorra] : Institut d'Estudis Andorrans, DL. 2003.
ISBN: 99920-2-021-0
61 p. : gràf. ; 21 cm
Tipus: 50p
31:378(467.2)"2000/2001"(083.4) EST
Matèria(s): 1. Ensenyament universitari - Andorra -
Estadístiques - 2000/2001
Entr. sec.(s): 1. Institut d'Estudis Andorrans

88-7

Estats financers = Financial statements : 2002 - Andorra :
FEDA, DL. 2003.
ISBN: 99920-1-466-0
51 p. : gràf. ; 28 cm
Tipus: 50p
621.31"2002"(058) FOR
Entr. pral.(s): 1. Forces Elèctriques d'Andorra
Matèria(s): 1. Forces Elèctriques d'Andorra*
2. Empreses elèctriques - Andorra
Notes: Edició bilingüe català-anglès

89-7

Estudi de mercat de la despesa turística : desembre'02 -
abril'03 - [Andorra] : [Govern]. Ministeri de Turisme,
[2003].
[16] p. : gràf. ; 30 cm
Tipus: 50p
31:338.48(467.2)"2003"(083.4) EST
Matèria(s): 1. Turisme - Andorra - Estadístiques
Entr. sec.(s): 1. Andorra. Departament de Turisme
Notes: Informe realitzat per GM Consultors

90-7

Estudi de mercat de la despesa turística : maig -
setembre 2003 - [Andorra] : [Govern]. Ministeri de
Turisme, [2003].
16 p. : gràf. ; 30 cm
Tipus: 50p
31:338.48(467.2)"2003"(083.4) EST
Matèria(s): 1. Turisme - Andorra - Estadístiques
Entr. sec.(s): 1. Andorra. Departament de Turisme
Notes: Informe realitzat per GM Consultors

91-7

L'exili català del 1936-1939 : un balanç - Girona :
Cercle d'Estudis Històrics i Socials, 2003.
ISBN: 84-920161-9-1
238 p. : il. ; 21 cm
(Quaderns del Cercle ; 19)
Tipus: MON
946.71"1936/1939" EXI
Matèria(s): 1. Catalunya - Història - 1936/1939,
Guerra Civil - Exiliats
2. Catalunya - Exiliats - Història -
1939/1975
3. Andorra - Història - S. XX
Entr. sec.(s): 1. PUJOL, Enric, coord.
2. Cercle d'Estudis Històrics i Socials de
Girona
Notes: Conté bibliografia
Andorra p. 153-169

92-7

La fascinació del periodisme : cròniques (1930-1936) -
Barcelona : Quaderns Crema, 2003.
ISBN: 84-7727-389-8
301 p. ; 21 cm
(D'un dia a l'altre ; 14)
Tipus: MON
849.9-92"19" POL
Entr. pral.(s): 1. POLO, Irene
Matèria(s): 1. Literatura catalana - S. XX
2. Periodisme - Catalunya
3. Reportatges
4. Forces Elèctriques d'Andorra*
Entr. sec.(s): 1. SANTA-MARIA, Glòria, ed.
2. TUR, Pilar, ed.
Notes: Andorra p. 169-181

93-7

Fèlix Peig : 1953-1983 - [2a ed.]. - Andorra : Govern. Ministeri de Cultura. Arxiu Històric Nacional : Fundació CaixaBank, 2003.

ISBN: 99920-0-328-6

410 p. : il. ; 30 cm

Tipus: CAT

77.03"1953/1983"(083.82) ESC

Entr. pral.(s): 1. ESCORIHUELA MAGRINYÀ, Isidre
2. PUJAL CARABANTES, Cinta
3. SIRÈS GRAU, Montserrat

Matèria(s): 1. PEIG, Fèlix
2. Arxius - Andorra - Inventaris, calendaris, etc.
3. Andorra - Història - S. XX
4. Fotografia - Andorra - Exposicions - Catàlegs

Entr. sec.(s): 1. VELA PALOMARES, Susanna, coord.
2. Andorra. Arxiu Històric Nacional
3. Fundació CaixaBank

Notes: Catàleg de l'exposició realitzada a la Sala d'Exposicions del Govern inaugurada el 10 d'octubre del 2002

Conté:

- Fèlix Peig Ballart. Apunts d'una biografia / Albert Villaró Boix
- El fons fotogràfic de Fèlix Peig Ballart / Isidre Escorihuela Magrinyà
- Contingut cinematogràfic del fons Fèlix Peig Ballart / Cinta Pujal Carabantes
- Context històric de la dècada 1953-1963: ressaca de les guerres / Marc Martínez Mendoza
- La dècada de 1964-1974 / Maria Jesús Lluelles Larrosa
- 1975-1983: els anys de la reforma / Antoni López Montanya

Conté inventari del fons fotogràfic i cinematogràfic del fons Fèlix Peig Ballart

94-7

The footpath guide : Sant Julià de Lòria - Sant Julià de Lòria : Comú, 2003.

ISBN: 99920-1-471-7

95 p. : il. col., map. ; 21 cm

Tipus: MON

796.51(467.2)(036) NIC

Entr. pral.(s): 1. NICOLAU VILA, Jordi

Matèria(s): 1. Camins - Sant Julià de Lòria
2. Excursionisme - Sant Julià de Lòria - Itineraris*

Entr. sec.(s): 1. Sant Julià de Lòria. Comú

Notes: Editat també en català, castellà i francès

95-7

Francesc de Borja Moll : la paraula que foradà la roca - [Palma de Mallorca] : [Consell de Mallorca. Departament de Cultura], DL. 2003.

59 p. ; 30 cm

Tipus: 50p

929:804.99-051 MOL

Matèria(s): 1. MOLL, Francesc de B. (1903-1991) - Biografia
2. Lingüistes - Balears

Entr. sec.(s): 1. AVELLANEDA ARTIGAS, Joan, coord.

Notes: Andorra p. 32

96-7

Gaía : en busca de la gran Diosa - [Andorra] : Carmen López García, 2003.

ISBN: 99920-1-447-4

67 p. : il. ; 21 cm

Tipus: MON

910.4(460) LOP

Entr. pral.(s): 1. LÓPEZ GARCÍA, Carmen

Matèria(s): 1. Viatgers - Relats personals

Entr. sec.(s): 1. GARCÍA GRAÑA, Manuel, il.

2. PAGÈS GUITART, Carme, fot.

3. PONS MUNNE, Montserrat, fot.

97-7

Globalitzacions : Annals : XVI Universitat d'estiu : del 2 al 6 de setembre del 2002 - Andorra : Govern. Ministeri d'Educació, Joventut i Esports. Universitat d'Estiu , 2003.

ISBN: 99920-0-331-6

159 p. ; 24 cm

Tipus: MON

316.6(100)(042) UNI

Entr. pral.(s): 1. Universitat d'Estiu : Annals (19a : 2002, 2-6 set. : Andorra)

Matèria(s): 1. Globalització - Congressos, conferències, etc.

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Ministeri d'Educació, Joventut i Esports

Notes: Exemplar no buidat

Conté:

- L'universel ou l'informe : réflexions interculturelles entre la Chine et l'Europe / François Jullien. p.13-24
- La construcció europea i el seu paper en el món / Josep Borrell. p. 25-40
- Noves tècniques reproductives : cap a on va la humanitat? / Josep Egozcue Cuixart. p. 41-52
- La globalización y sus definiciones / Carlos Monsiváis. p. 53-70
- L'impact de la globalisation sur les pays pauvres / Guilles Saint-Paul. p. 71-90
- Les musulmans et la mondialisation / Tariq Ramadan. p. 91-106
- Mondialisation et justice pénales internationale / Éric David. p. 107-120
- Pour un contrat planétaire / Susan George. p. 121-140
- La loi du plus fort n'est plus ce qu'elle était / Václav Jamek. p. 141-152
- Otro mundo es seguro / José Luis Sampedro. p. 153-159

98-7

Guia d'estudis universitaris : curs 2003-2004 - Andorra : Banc Internacional/Banca Mora, DL. 2003.

ISBN: 99920-2-025-3

190 p. : 21 cm

Tipus: MON

378"2003/04"(036) INS

Entr. pral.(s): 1. Institut d'Estudis Andorrans

Matèria(s): 1. Ensenyament universitari
2. Orientació escolar

99-7

Guia de bones pràctiques del manipulador d'aliments - Andorra : Govern. Ministeri de Salut i Benestar, DL. 2003.

39 p. : il. col. ; 30 cm

Tipus: 50p

614.31(083.74) CAS

Entr. pral.(s): 1. CASALS ALÍS, Josep Maria

2. HERREROS COZAR, Meritxell

3. MARSAL LLANES, Gemma

Matèria(s): 1. Aliments - Manipulació - Normes

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Ministeri de Salut i Benestar

2. RODRÍGUEZ ISART, Conxita, il.

Notes: Conté bibliografia

100-7

Guia de Calvinà i el seu terme - [s.l.] : Josep M. Troguet Ribes, 2003.

ISBN: 99920-1-473-3

49 p. : il. col. ; 21 cm

Tipus: 50p

91(036)(460.231) TRO

Entr. pral.(s): 1. TROGUET RIBES, Josep M.

Matèria(s): 1. Calvinà - Guies

Notes: Conté bibliografia

101-7

Guia de camins de Sant Julià de Lòria - Sant Julià de Lòria : Comú, 2003.

ISBN: 99920-1-469-5

95 p. : il. col., map. ; 21 cm

Tipus: MON

796.51(467.2)(036) NIC

Entr. pral.(s): 1. NICOLAU VILA, Jordi

Matèria(s): 1. Camins - Sant Julià de Lòria

2. Excursionisme - Sant Julià de Lòria - Itineraris*

Entr. sec.(s): 1. Sant Julià de Lòria. Comú

Notes: També editat en català, francès i anglès

102-7

Guia de camins de Sant Julià de Lòria - Sant Julià de Lòria : Comú, 2003.

ISBN: 99920-1-468-7

95 p. : il. col., map. ; 21 cm

Tipus: MON

796.51(467.2)(036) NIC

Entr. pral.(s): 1. NICOLAU VILA, Jordi

Matèria(s): 1. Camins - Sant Julià de Lòria
2. Excursionisme - Sant Julià de Lòria - Itineraris*

Entr. sec.(s): 1. Sant Julià de Lòria. Comú

Notes: Editat també en castellà, francès i anglès

103-7

Guia de l'esquiador : tota la informació imprescindible per gaudir de l'esquí - Barcelona : Ara Llibres, 2003.

ISBN: 84-96201-07-4

175 p. ; 21 cm

Tipus: MON

796.92(234.12) PIE

Entr. pral.(s): 1. PIEDRABUENA, Celes

Matèria(s): 1. Esquí - Pirineu

Notes: Andorra p. 17-30, 71-88, 151-153

104-7

Guia de pràctiques correctes del sector de la restauració - Andorra : Govern. Ministeri de Salut i Benestar, DL. 2003.

ISBN: 99920-0-334-0

91 p. ; 30 cm

Tipus: MON

61.024.3:614.3(083.74) CAS

Entr. pral.(s): 1. CASALS ALÍS, Josep Maria
2. HERREROS COZAR, Meritxell
3. MARSAL LLANES, Gemma

Matèria(s): 1. Restaurants, cafeteries, etc. - Sanejament
2. Restauració col·lectiva - Aspectes sanitaris - Manuals, guies, etc.
3. Aliments - Manipulació - Normes

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Ministeri de Salut i Benestar

Notes: Conté bibliografia

105-7

Guide de chemins de Sant Julià de Lòria - Sant Julià de Lòria : Comú, 2003.

ISBN: 99920-1-470-9

95 p. : il. col., map. ; 21 cm

Tipus: MON

796.51(467.2)(036) NIC

Entr. pral.(s): 1. NICOLAU VILA, Jordi

Matèria(s): 1. Camins - Sant Julià de Lòria
2. Excursionisme - Sant Julià de Lòria - Itineraris*

Entr. sec.(s): 1. Sant Julià de Lòria. Comú

Notes: Editat també en català, castellà i anglès

106-7

Una història d'Andorra, temàtica : 15a Diada

Andorrana XXXIV Universitat catalana d'estiu : 17 d'agost del 2002 : Prada de Conflent - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.

ISBN: 99920-1-445-8

285 p. : il. ; 21 cm

Tipus: MON

946.72(042) UNI

Entr. pral.(s): 1. Universitat Catalana d'Estiu (34a : 2002, 15-25 ag. : Prada de Conflent)

Matèria(s): 1. Andorra - Història - Congressos, conferències, etc.

Entr. sec.(s): 1. SAC

Notes: Exemplar buidat

Conté recull de premsa de l'acte

107-7

Història d'una tradició : les marques de la parròquia de Canillo - [Andorra] : Comú de Canillo, DL. 2003.

ISBN: 99920-1-487-3

134 p. : il. ; 22x28 cm + 1 mapa

Tipus: MON

636.083(467.2) HIS

Matèria(s): 1. Ramaderia - Canillo - Història
2. Marques de bestiar - Canillo
3. Cases pairals* - Canillo

Entr. sec.(s): 1. Canillo. Comú

108-7

Huitième expérience photographique internationale des monuments = Eighth international monuments photographic experience - [Barcelona] : Generalitat de Catalunya, DL. 2003.

285 p. : tot il. col. ; 30 cm

Tipus: MON

77.03(4)“2003” EXP

Entr. pral.(s): 1. Experiència Fotogràfica Internacional de Monuments (8a : 2003)

Matèria(s): 1. Fotografies - Europa
2. Monuments - Europa

Entr. sec.(s): 1. Catalunya. Departament de Cultura

Notes: Andorra p. 13-28

Edició bilingüe francès-anglès

109-7

L'índex de preus de consum d'Andorra - Andorra : Govern. Ministeri de Finances. Servei d'Estudis, cop. 2003.

54 p. : gràf. ; 30 cm

Tipus: 50p

338.57(467.2) IND

Matèria(s): 1. Preus - Andorra

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Ministeri de Finances

Notes: Conté bibliografia

110-7

Índex tipològic de la rondalla catalana - Barcelona : Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, 2003.

ISBN: 84-393-6214-5

405 p. ; 30 cm

(Materials d'etnologia de Catalunya ; 2)

Tipus: MON

398.2(460.23) ORI

Entr. pral.(s): 1. ORIOL CARAZO, Carme
2. PUJOL, Josep M.

Matèria(s): 1. Contes populars catalans - Classificació

Entr. sec.(s): 1. Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana

2. Catalunya. Departament de Cultura

Notes: Conté bibliografia i índex alfabètic

Andorra p. 14, 73, 85, 136

111-7

Indrets màgics del Pirineu català = Lugares mágicos del Pirineo catalán - Bilbao : Sua Edizioak, DL. 2003.

ISBN: 84-8216-165-2

123 p. : il. col. ; 30 cm

Tipus: MON

398.4(234.12) MUN

Entr. pral.(s): 1. MUÑOZ, Juan Carlos
2. RAMIS, Sergi

Matèria(s): 1. Màgia - Pirineu

2. Llegendes - Pirineu

Notes: Andorra p. 14-15, 20-21, 36-37

112-7

Informe anyal al M.I. Consell General : any 2002 - Andorra : Institució del Raonador del Ciutadà, DL. 2003.

ISBN: 99920-1-463-6

336 p. : il. ; 30 cm

(Informes, estudis i documents de la Institució del Raonador del Ciutadà ; 27)

Tipus: MON

351.941“2002”(047) INF

Matèria(s): 1. Defensor del poble - Informes

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Institució del Raonador del Ciutadà

Notes: Conté índex cronològic i analític per matèries

113-7

Informe del Tribunal de Comptes sobre les liquidacions dels pressupostos del Consell General i dels òrgans que hi estan vinculats corresponents a l'exercici 2001 ; Informe del Tribunal de Comptes sobre les liquidacions dels pressupostos de l'administració general i de les entitats parapúbliques corresponents a l'exercici 2001 - Andorra la Vella : [s.n.], 2003.

Vol. I, [260] p. ; 30 cm

Tipus: MON

336.1/.5(467.2)“2001”(047) TRI

Entr. pral.(s): 1. Andorra. Tribunal de Comptes

Matèria(s): 1. Finances públiques - Andorra - Auditories - 2001

Notes: A la coberta: Annex al Butlletí del Consell General

114-7

Informe del Tribunal de Comptes sobre les liquidacions anuals de les despeses realitzades pels comuns rebudes de l'administració general l'any 2001 ; Informe del Tribunal de Comptes sobre les liquidacions de comptes dels comuns de Canillo, Encamp, Ordino, La Massana, Andorra la Vella, Sant Julià de Lòria i Escaldes-Engordany, corresponents a l'exercici 2001 ; Tribunal de Comptes : liquidació de comptes exercici 2002 - Andorra la Vella : [s.n.], 2003.

Vol. II, [242] p. ; 30 cm

Tipus: MON

336.1/.5(467.2)"2001/2002"(047) TRI

Entr. pral.(s): 1. Andorra. Tribunal de Comptes

Matèria(s): 1. Finances públiques - Andorra - Auditories - 2001/2002

Notes: A la coberta: Annex al Butlletí del Consell General

115-7

Informe econòmic 2002 = Economic report 2002 - [Andorra] : Cambra de Comerç, Indústria i Serveis, DL. 2003.

ISBN: 99920-1-491-1

62, xx, xx, 62 p. : gràf. ; 30 cm

Tipus: MON

33(467.2)"2002"(047) INF

Matèria(s): 1. Andorra - Condicions econòmiques - 2002 - Informes

Entr. sec.(s): 1. Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra

Notes: Edició bilingüe català-anglès

116-7

Informe sobre els permisos de construir atorgats l'any 2002 i recull estadístic sobre els atorgats des de l'any 1981 fins al 2002 - Andorra la Vella : Govern d'Andorra. Ministeri d'Ordenament Territorial, 2003.

32 f. : gràf. col. ; 21x30 cm

Tipus: 50p

624:349.442(467.2)"1981/2002"(083.4) INF

Matèria(s): 1. Construcció - Andorra - Estadístiques

2. Urbanisme - Andorra

3. Habitatges - Construcció - Estadístiques

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Ministeri d'Ordenament Territorial

117-7

Una insegura parada d'autobús i altres contes - Andorra : Editorial Andorra, 2003.

ISBN: 99920-53-21-6

37 p. : il. ; 30 cm

(Sant Jordi ; 4)

Tipus: 50p

849.9-34"20" INS

Matèria(s): 1. Literatura andorrana* - S. XXI

2. Contes

Entr. sec.(s): 1. GASCÓ, Pau, il.

2. EROLA, Rosa, il.

3. REBÉS, Xavier, il.

Notes: Contes guanyadors del 9è Concurs infantil i juvenil de narrativa curta organitzat per Biblioteques d'Andorra

Conté:

- Una insegura parada d'autobús / Júlia Mora

- Els quikurums / Iuri Aranda

- Zero a la dreta, zero a l'esquerra / Roger Troguet

118-7

Institut d'Estudis Andorrans - [Andorra] : Institut d'Estudis Andorrans, DL. 2003.

48 p. : il. col. ; 21x30 cm

Tipus: 50p

061(467.2) INS

Entr. pral.(s): 1. Institut d'Estudis Andorrans

Matèria(s): 1. Institut d'Estudis Andorrans*

119-7

Jurisprudència constitucional : volum setè : (gener 2002-desembre 2002) - Andorra : Tribunal Constitucional. Secretaria General, 2003.

ISBN: 99920-1-479-2

Vol. VII, 136 p. ; 24 cm

Tipus: MON

347.99(467.2)"2002" TRI

Entr. pral.(s): 1. Andorra. Tribunal Constitucional

Matèria(s): 1. Jurisprudència - Andorra - Repertoris, etc.

2. Andorra. Tribunal Constitucional*

120-7

Jurisprudència de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia d'Andorra : Volum VIII : 2001 - [Andorra] : [Consell Superior de la Justícia], [2003].

Vol. VIII , xxvii, 849 p. ; 25 cm

Tipus: MON

347.99(467.2)"2001" TRI

Entr. pral.(s): 1. Andorra. Tribunal Superior de Justícia.
Sala Civil

Matèria(s): 1. Jurisprudència civil - Andorra -
Repertoris

2. Tribunals - Andorra

Entr. sec.(s): 1. Consell Superior de la Justícia

Notes: Conté índex de conceptes

121-7

Keops total - Andorra : Límits, 2003.

ISBN: 99920-56-24-X

279 p. ; 21 cm

Tipus: MON

840-31"19" IZZ

Entr. pral.(s): 1. IZZO, Jean-Claude

Matèria(s): 1. Literatura francesa - S. XX

2. Novel·la

Entr. sec.(s): 1. TODOÍ, Lluís Maria, trad.

Notes: Traduït del francès. Títol original "Total Khéops"

122-7

Laurèdia fa cent anys - Andorra : Comú de Sant Julià de Lòria, DL. 2003.

ISBN: 99920-1-449-0

143 p. : molt il. ; 31 cm

Tipus: MON

94(467.2):77.03 LAU

Matèria(s): 1. Sant Julià de Lòria - Història local -
S. XIX/XX

2. Fotografies - Sant Julià de Lòria

3. Carreteres - Andorra

Entr. sec.(s): 1. Sant Julià de Lòria. Comú

Notes: Conté bibliografia

Conté:

- L'origen de la paraula Laurèdia / Josep Morán Ocerinjáregui.
- Sant Julià de Lòria 1885-1913 / Maria Teresa Rodrigo Monsonís.
- La carretera de la Seu d'Urgell a Andorra / Benigne Marqués Sala.

123-7

Legislació i jurisprudència constitucional del Principat d'Andorra - 2a ed. augm. i rev. - Andorra : Premsa Andorrana : Fundació Julià Reig, 2003.

ISBN: 99920-57-19-X

569 p. ; 21 cm

(Set claus ; 1)

Tipus: MON

342.4+347.99(467.2)(094.46) LEG

Matèria(s): 1. Andorra - Dret constitucional -
Legislació

2. Jurisprudència - Andorra - Repertoris,
etc.

Entr. sec.(s): 1. BARTUMEU MARTÍNEZ, Isidre, ed.

2. Fundació Julià Reig

Notes: Conté índex

124-7

Llei sobre el contracte de treball - Andorra : Govern. Ministeri de Finances i Interior, DL. 2003.

ISBN: 99920-0-338-3

53 p. ; 21 cm

Tipus: 50p

331.106(467.2)(094.5) LLE

Entr. pral.(s): 1. Andorra [Llei sobre el contracte de
treball (2003)]

Matèria(s): 1. Contractes de treball - Andorra -
Legislació

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Ministeri de Finances i Interior

125-7

Llibre de la muntanya : catàleg dels llibres de muntanya disponibles en les biblioteques públiques del Principat d'Andorra - Andorra : Govern. Ministeri d'Afers Exteriors, DL. 2003.

ISBN: 99920-0-307-3

232 p. : il. col. ; 24 cm

Tipus: MON

016:796.5(083.82) LLI

Matèria(s): 1. Muntanyes - Bibliografia

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Ministeri d'Afers Exteriors

2. Andorra. Ministeri de Cultura

Notes: Conté índex de títols

126-7

Llistat de col·legiats : febrer 2003 - Andorra : Col·legi Oficial d'Arquitectes, 2003.

47 p. ; 24 cm

Tipus: 50p

72(467.2)(083.81) COA

Entr. pral.(s): 1. Col·legi Oficial d'Arquitectes d'Andorra

Matèria(s): 1. Arquitectes - Andorra - Directoris

127-7

Magister Sancta Columba : la pintura romànica del Mestre de Santa Coloma i la seva època - Barcelona : Viena Edicions ; Andorra : Govern, 2003.

ISBN: 84-8330-243-8

186 p. : il. col. ; 31 cm

Tipus: CAT

75.033.4(083.82) MAG

Matèria(s): 1. Pintura mural - Santa Coloma
2. Pintura romànica - Andorra
3. Art romànic - Andorra - Exposicions - Catàlegs

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Govern

Notes: Conté bibliografia

Exposició realitzada a la Sala d'Exposicions del Govern del 29 de setembre de 2003 al 5 de gener de 2004
Conté:

- Feudalització de les comunitats andorranes : història d'una resistència / Susanna Vela Palomares, Roland Viader. p. 21-28
- Santa Coloma d'Andorra : l'espai arquitectònic de l'església / Josep M. Bosch Casadevall, Antoni Vila Mur. p. 29-38
- Temes i intencions en la pintura mural de temps romànics / Anna Orriols Alsina. p. 39-70
- La pintura mural de Santa Coloma d'Andorra i el seu cercle estilístic / Anke Wunderwald. p. 71-88
- De com es pintava sobre el mur en temps del romànic / Glòria Fernández Somoza. p. 89-102
- La conservació del patrimoni pictòric d'època romànica a Andorra / Lourdes López Montanya. p. 103-120
- La restauració de les pintures murals de Santa Coloma d'Andorra / Bodo Buczynski, Hans Hangleiter. p. 121-130
- Els viatges dels frescos de Santa Coloma / Meritxell Mateu Pi. p. 131-154
- La pintura romànica d'Andorra conservada al Museu Nacional d'Art de Catalunya / Montserrat Pagès Parets. p. 155-162

128-7

Manual de bones pràctiques ambientals per als allotjaments turístics d'Andorra - Andorra : Centre Andorra Sostenible, DL. 2003.

45 p. ; 21x21 cm + cd rom

Tipus: MON

628.4(467.2) GOM

Entr. pral.(s): 1. GOMÀ MIRÓ, Montse
2. COMAPOSADA FEIXAS, Carme
3. GARCIA TRAVERIA, Marta

Matèria(s): 1. Residus - Eliminació - Andorra
2. Hotels - Aspectes ambientals - Andorra
3. Medi Ambient - Andorra
4. Gestió ambiental - Andorra - Manuals, guies, etc.

Entr. sec.(s): 1. Centre Andorra Sostenible

Notes: Conté bibliografia

Inclou el cd rom Qüestionari d'autodiagnosi

129-7

Mapa digital dels hàbitats d'Andorra 1/25.000 - [Andorra] : Institut d'Estudis Andorrans. Centre de Biodiversitat, 2003.

ISBN: 99920-2-024-5

1 disc òptic electrònic : col. ; 12 cm

Tipus: MAP

574(467.2)(084.3) MAP

Matèria(s): 1. Ecologia - Andorra - Mapes
2. Ecosistemes

Entr. sec.(s): 1. Institut d'Estudis Andorrans
2. Barcelona. Universitat
3. Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals

130-7

Memòria 2002 - [Andorra] : Comissió Nacional Andorrana per a la UNESCO, DL. 2003.

ISBN: 99920-0-320-0

85 p. : 25 cm

Tipus: MON

061.21(467.2)"2002"(058) COM

Entr. pral.(s): 1. Comissió Nacional Andorrana per a la UNESCO

Matèria(s): 1. Comissió Nacional Andorrana per a la UNESCO*

2. UNESCO - Andorra - Informes

Notes: Edició bilingüe català-francès

131-7

Memòria 2002 : Duana andorrana - Andorra : Govern. Ministeri de Finances. Duana, [2003].
32 p. : il. , gràf. col. ; 30 cm
Tipus: 50p
336.4"2002"(058) DUA
Autor(s): 1. Duana andorrana
Matèria(s): 1. Duana andorrana
Notes: Text en català, francès, castellà i anglès

132-7

Memòria 2002 : Tribunal Constitucional - [Andorra] : Tribunal Constitucional, [2003].
24 p. ; 21 cm
Tipus: 50p
347.99(467.2)"2002"(058) TRI
Entr. pral.(s): 1. Andorra. Tribunal Constitucional
Matèria(s): 1. Andorra. Tribunal Constitucional*
2. Tribunals - Andorra

133-7

Memòria d'activitats 2000 : Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra - Andorra : Cambra de Comerç, Indústria i Serveis, DL. 2003.
ISBN: 99920-1-456-3
54 p. ; 30 cm
Tipus: 50p
339.17(467.2)"2000"(058) CAM
Entr. pral.(s): 1. Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra
Matèria(s): 1. Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra*
2. Cambres de comerç - Andorra

134-7

Memòria d'activitats 2001-2002 : Fundació CaixaBank - [Andorra] : Fundació CaixaBank., DL. 2003.
ISBN: 99920-1-486-5
69 p. : il. col. ; 30 cm
Tipus: 50p
061.27"2001/2002"(058) FUN
Entr. pral.(s): 1. Fundació CaixaBank
Matèria(s): 1. Fundació CaixaBank
Entr. sec.(s): 1. VALLS, Àlvar

135-7

Memòria de la fiscalia : any judicial 2002-2003 - Andorra : Fiscalia General, 2003.
226 p. ; 30 cm
Tipus: MON
347.963(467.2)"2002/2003"(047.31) FIS
Entr. pral.(s): 1. Andorra. Fiscalia General
Matèria(s): 1. Fiscals - Andorra - Informes
2. Justícia - Administració - Andorra
3. Andorra. Fiscalia General

136-7

Memòria temporada 2002-03 : estat de comptes 2002 - [Andorra] : Esquí Club Pas de la Casa-Grau Roig, DL. 2003.
52 p. : il. ; 21 cm
Tipus: 50p
796.92(467.2)"2002/2003"(061.237) ESQ
Entr. pral.(s): 1. Esquí Club Pas de la Casa-Grau Roig
Matèria(s): 1. Esquí Club Pas de la Casa-Grau Roig*
2. Esquí - Andorra - Concursos

137-7

Mester d'isard - Barcelona : 3i4, 2003.
ISBN: 84-7502-675-3
90 p. ; 20 cm
(Poesia 3i4 ; 114)
Tipus: MON
849.9-1"20" VAL
Entr. pral.(s): 1. VALLS OLIVA, Àlvar
Matèria(s): 1. Literatura andorrana* - S. XXI
2. Poesia

138-7

Els millors racons d'Andorra i l'Alt Urgell : 40 rutes per recórrer Andorra i l'Alt Urgell en automòbil - Barcelona : RACC : Edicions 62, 2003.
ISBN: 84-96149-04-8
191 p. : il. col., map. ; 23 cm
Tipus: MON
796.7(467.2+460.231)(036) FIG
Entr. pral.(s): 1. FIGUERA ABADAL, Manel
2. SÁNCHEZ, Paco
Matèria(s): 1. Itineraris d'automòbils - Andorra - Guies
2. Itineraris d'automòbils - La Seu d'Urgell - Guies

139-7

Mira... : un any de fotoperiodisme a Andorra 2002 - Andorra : Fundació CaixaBank, DL. 2003.

ISBN: 99920-1-460-1

113 p. : tot il. ; 21 cm

Tipus: CAT

Matèria(s): 1. Fotografia - Andorra - Exposicions - Catàlegs

Entr. sec.(s): 1. Fundació CaixaBank

140-7

Muerto - [Andorra] : [Richard Inbernón Ríos], DL. 2003.

ISBN: 99920-1-472-5

103 f. ; 21 cm

Tipus: MON

860-3"20" INB

Entr. pral.(s): 1. INBERNÓN RÍOS, Richard

Matèria(s): 1. Literatura castellana - S. XXI

141-7

Nicolae Fleissig : sculptures monumentales 1997-2003 - [Sainte-Colombre sur l'Hers] : Nicolae Fleissig, DL. 2003.

[48] p. : tot il. col. ; 24 cm

Tipus: CAT

PROG. I CAT. A-E

Matèria(s): 1. Escultures - Catàlegs
2. FLEISSIG, Nicolae

Entr. sec.(s): 1. FEISSIG, Nicolae

Notes: Dipòsit legal: AND.707-2003. Envalira
Edició trilingüe francès, anglès, català

142-7

Obaga - Barcelona : La Magrana, 2003.

ISBN: 84-8264-484-X

143 p. ; 21 cm

(Les ales esteses ; 155)

Tipus: MON

849.9-31"20" VIL

Entr. pral.(s): 1. VILLARÓ, Albert

Matèria(s): 1. Novel·la
2. Literatura catalana - S. XXI

143-7

Ordinació del cementiri de Santa Maria : Aprovada en sessió del Consell de Comú del dia 7 de maig de 2003 : publicada al BOPA núm. 50, any 5 [i.e. 15] de data - Andorra : Comú d'Encamp, DL. 2003.

10 p. ; 27 cm

Tipus: 50p

718(467.2)(094) COM

Entr. pral.(s): 1. Encamp. Comú

Matèria(s): 1. Cementiris - Encamp - Legislació

144-7

El país amagat - Andorra : Premsa Andorrana, 2003.

ISBN: 99920-57-20-3

96 p. : il. ; 21 cm

Tipus: MON

77.03(467.2) RAM

Entr. pral.(s): 1. RAMOS, David

Matèria(s): 1. Fotografies - Andorra

145-7

El paper social de la dona a l'entrada del segle XXI : Amb motiu de la celebració del dia 8 de març, Dia de les Nacions Unides per als drets de la dona i la pau internacional : Publicació de la Taula rodona celebrada el 7 de març del 2002 - Andorra : Govern. Ministeri de Salut i Benestar. Secretaria d'Estat de la Família, [2003].

63 p. ; 21 cm

Tipus: MON

396"20" PAP

Matèria(s): 1. Dones - Condicions socials

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Unitat d'Atenció Social
Especialitzada, coord.
2. Secretaria d'Estat de la Família

Notes: Conté vocabulari

146-7

La paraula jueu - Andorra : Límits Editorial, 2003.

ISBN: 99920-56-23-1

161 p. : 21 cm

Tipus: MON

850-31"19" LOY

Entr. pral.(s): 1. LOY, Rosetta

Matèria(s): 1. Literatura italiana - S. XX

2. Novel·la

Entr. sec.(s): 1. MIRAVITLLES, Francesc, trad.

Notes: Traduït de l'italià. Títol original: "La parola ebreo"

147-7

Parc natural de la Vall de Sorteny : Vall d'Ordino - [Andorra] : Comú d'Ordino, DL. 2003.

ISBN: 99920-1-497-0

59 p. : molt il. col. ; 27x29 cm

Tipus: MON

77.03:502.4(467.2) MON

Entr. pral.(s): 1. MONTANÉ, Alain

Matèria(s): 1. Fotografies - Ordino

2. Parcs nacionals - Andorra

Entr. sec.(s): 1. Banc Internacional

2. Banca Mora

148-7

Pastís de noces - Barcelona : Proa, 2003.

ISBN: 84-8437-608-7

466 p. ; 24 cm

(Proa a tot vent ; 408)

Tipus: MON

849.9-31"20" AGU

Entr. pral.(s): 1. AGUT, Joan

Matèria(s): 1. Literatura catalana - S. XXI

2. Novel·la

Notes: Premi Carlemany de novel·la 2003

149-7

Pirineos 100 cumbres : ascensiones a las montañas más bellas de la cordillera - Madrid : Desnivel Ediciones, 2003.

ISBN: 84-96192-16-4

270 p. : molt il. col., map. ; 32 cm

Tipus: MON

796.52(234.12) LON

Entr. pral.(s): 1. LONGÁS, Jordi

Matèria(s): 1. Alpinisme - Pirineu

Notes: Conté bibliografia i índex toponímic
Andorra p. 56-69

150-7

Pirineos : montaña y luz - Huesca : Pirineo, DL. 2003.

ISBN: 84-87997-43-0

149 p. : tot il. col. ; 33 cm

Tipus: MON

77.04(234.12) SOR

Entr. pral.(s): 1. SORBÉ, Didier

2. DE FAUCOMPRET, Jean-Marc

Matèria(s): 1. Fotografies - Pirineu

Entr. sec.(s): 1. BARRANCO ELFAU, Juan Cruz, trad.

Notes: Andorra p. 89, 106

151-7

El Pirineu perdut : viatge a un món a punt de desaparèixer - Barcelona : Ara Llibres, 2003.

ISBN: 84-932886-8-3

223 p. ; 21 cm

Tipus: MON

910.4:39(234.12) CRE

Entr. pral.(s): 1. CREUS, Jordi

Matèria(s): 1. Pirineu - Descripcions i viatges

2. Pirineu - Indústries

3. Folklore - Pirineu

4. Pirineu - Història local

Notes: Conté bibliografia

Andorra p. 69-74

152-7

Pirineus en esquís : 35 itineraris - Sant Vicenç de Castellet : Farell, 2003.

ISBN: 84-95695-25-1

158 p. : il., map. ; 23 cm

(Llibres de muntanya ; 7)

Tipus: MON

796.92(234.12) GEL

Entr. pral.(s): 1. GEL, Carles

Matèria(s): 1. Esquí - Pirineu

Notes: Conté bibliografia

Andorra p. 29, 35-50, 155-156

153-7

Premios Sant Jordi 2002 - La Margineda : Instituto Español de Andorra, 2003.

ISBN: 99920-1-448-2

82 p. ; 21 cm

Tipus: 50p

84-1/-3"2002" PRE

Entr. pral.(s): 1. Premios Sant Jordi (20ns : 2002 : Andorra)

Matèria(s): 1. Certàmens literaris

Entr. sec.(s): 1. Instituto Español de Andorra

154-7

Primer balanç del pla de sanejament d'Andorra. 1997-2003 - Andorra : Govern. Ministeri d'Agricultura i Medi Ambient. Departament de Medi Ambient, DL. 2003.

18 p. : il. col. ; 21x30 cm

Tipus: 50p

628.33(467.2) PRI

Matèria(s): 1. Aigües residuals - Purificació

2. Aigua - Purificació

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Departament de Medi Ambient

155-7

El Principat d'Andorra i el conveni sobre l'eliminació de tots els tipus de discriminació envers la dona -

Andorra : Govern. Ministeri de Salut i Benestar.

Secretaria d'Estat de la Família, [2003].

39 p. ; 30 cm

Tipus: 50p

396.1(094.2) PRI

Matèria(s): 1. Dones - Condicions socials

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Unitat d'Atenció Social Especialitzada, coord.

2. Secretaria d'Estat de la Família

156-7

La prospección geológica en la obra civil : 2as Jornadas del CRECIT : Andorra la Vella, 18 y 19 de septiembre de 2003 - Andorra : Institut d'Estudis Andorrans. Centre de Recerca en Ciències de la Terra, 2003.

ISBN: 99920-2-027-X

[394] p. : il. ; 30 cm

Tipus: MON

624:55(042) JOR

Entr. pral.(s): 1. Jornades del CRECIT (2es : 2003, 18-19 set. : Andorra la Vella)

Matèria(s): 1. Enginyeria civil - Congressos, conferències, etc.

2. Geotectònica - Congressos, conferències, etc.

3. Geofísica - Congressos, conferències, etc.

Entr. sec.(s): 1. Institut d'Estudis Andorrans

Notes: També editat en català

Exemplar no buidat

Conté:

- Diseño de una campaña de prospección geológica / Joan escuer. 12 p.

- El binomio geólogo sondista / Joan santamaría Casanovas. 10 p.

- Caracterización geotécnica de sedimentos deltaicos mediante piezoconos : aplicación al margen izquierdo del delta del Llobregat / Albert Ventanyol. 25 p.

- Caracterización de un suelo limoso cementado tipo loesico en estado natural y saturado mediante ensayos geotécnicos "in situ" / Marcelo Devincenzi ; Mireia Canicio. 25 p.

- Ensayos de laboratorio / Francisco García. 87 p.

- Auscultación geotécnica y obras subterráneas : (fundamentos y metodología) / Roberto Collado. 27 p.

- Prospección geofísica de superficie aplicada a la obra pública / Teresa Teixidor. 35 p.

- Prospección geofísica en sondeos : aplicaciones en la obra civil / Rosa Alberdi Gamazo. 30 p.

- Seguridad y salud en los trabajos geológicos : normativa técnica / Luis Eugenio Suárez Ordóñez. 36 p.

- Aeropuertos : obra civil / Margarita Loma del Amo. 12 p. Taludes y paleodeslizamientos : (laderas inestables) / Juan Miguel Insua Arévalo. 21 p.

- L9, Nueva línea de Metro de Barcelona : Aspectos geotécnicos del trazado / Pere Buxó. 17 p.

- Estudios geotécnicos en proyectos de túneles en roca : Túnel de Cereixal / Josep Cornelles. 16 p.

157-7

Publicacions del Govern d'Andorra : catàleg 2003 - Andorra : Govern. Ministeri de Cultura. Biblioteca Nacional, 2003.
24 p. : il. col. ; 30 cm
Tipus: CAT
PROG. I CAT. L-O
Matèria(s): 1. Llibres - Andorra - Catàlegs
Entr. sec.(s): 1. Andorra. Biblioteca Nacional
Notes: Publicació anual. Suplement del catàleg 1981-1996

158-7

Les Pyrénées d'ouest en est - Portet-sur-Garonne : Loubatières, DL. 2003.
ISBN: 2-86266-401-4
350 p. : il. ; 24 cm
Tipus: MON
910.4(234.12)"1858" WEL
Entr. pral.(s): 1. WELD, Charles Richard
Matèria(s): 1. Viatgers - Relats personals - 1858
2. Pirineu - Descripcions i viatges
3. WELD, Charles Richard - Biografia
Entr. sec.(s): 1. DARAUX, Jean-Pierre, trad.
Notes: Andorra p. 298
Traduït de l'anglès Títol original "The Pyrenees West and East"

159-7

Quadern d'Arans : (una suite de tankes i haikus) - Andorra : Editorial Andorra, 2003.
ISBN: 99920-53-20-8
130 p. ; 20 cm
(Col·lecció Hedra. Poesia ; 4)
Tipus: MON
849.9-1"20" GIB
Entr. pral.(s): 1. GIBERT VALLÉS, Manuel
Matèria(s): 1. Literatura andorrana* - S. XXI
2. Poesia
Notes: Primer premi en la categoria Recull del IV Concurs de Poesia Dia Mundial del Llibre, organitzat per la Biblioteca Pública del Govern. Jurat compost per Rosa M. Coll, Andreu Escales, Mariona Rossell i Àlvar Valls

160-7

Quadern de natura : educació ambiental - [Andorra] : Fundació CaixaBank : Comú d'Ordino. Centre d'Interpretació de la Natura, DL. 2003.
40 p. : il. ; 30 cm
Tipus: 50p
502.05(467.2)(076) GAR
Entr. pral.(s): 1. GARET, Lourdes
2. FAUNES, Pilar
3. GASCÓN, Anna
Matèria(s): 1. Educació ambiental - Andorra
2. Natura, Estudi de la - Ordino
Entr. sec.(s): 1. Ordino. Comú
2. Fundació CaixaBank

161-7

Que rebentin els artistes = Qu'ils crèvent les artistes = Que revienten los artistas - [Andorra] : [Àlex Tena], DL. 2003.
ISBN: 99920-1-462-8
[48] p. : il. ; 22 cm
Tipus: 50p
77.04 TEN
Entr. pral.(s): 1. TENA, Àlex
Matèria(s): 1. Fotografia artística

162-7

Quin futur per a l'Organització de les Nacions Unides? : Seminari internacional de Paris del Reial Institut d'Estudis Europeus : 15 de gener de 2002 - Andorra : Govern. Centre de Recerca d'Afers Exteriors, 2003.
ISBN: 99920-0-314-6
91 p. ; 21 cm
(Quaderns del Ministeri d'Afers Exteriors ; 1)
Tipus: MON
341.123(042) QUI
Matèria(s): 1. Nacions Unides
Entr. sec.(s): 1. Andorra. Ministeri d'Afers Exteriors
Notes: Text en català, francès, castellà i anglès

163-7

Recull de conferències 2002 : 90 anys de la Teoria de la deriva dels continents - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.

ISBN: 99920-1-500-4

176 p. : il. ; 21 cm

Tipus: MON

061.3"2002" SAC

Entr. pral.(s): 1. SAC

Matèria(s): 1. SAC* - Congressos, conferències, etc.

Notes: Conté biografia i recull fotogràfic de Fèlix Peig
Conté:

- Evolució dels accidents d'esquí / Dídac Haro Cervantes. p. 11-24
- L'espai mediterrani dins el món de la globalització / Andreu Claret Serra. p. 25-34
- La conservació de l'art rupestre (Lascau, Altamira...) / p. 35-42
- 40 anys de la revista "Cavall fort" / Mercè Canela, Joaquim Carbó, Francesc Infante, Oriol Garcia Quera. p. 43-72
- La biodiversitat de la mar / Joandomènec Ros Aragonés. p. 73-78
- La incidència de la pastisseria dins de la gastronomia / Josep Vives Molins. p. 79-90
- Mossén Cinto / Josep Maria Ballarin Montset. p. 91-104
- Gaudí, arquitecte, home de ciència i català universal / Joan Coll Capó, Antoni Pol Solé, Àlvar Valls Oliva. p. 105-116
- 90 anys de la teoria de la deriva dels continents. p. 117-137

164-7

Recull de dades 2002 - Andorra : Govern. Ministeri d'Economia. Departaments de Comerç, Indústria i Transports, [2003].

1 disc òptic electrònic : gràf. ; 12 cm

Tipus: CDR

31:339"2002"(083.4) REC

Matèria(s): 1. Economia - Estadístiques

Entrada Sec.(s): 1. Andorra. Departament de Comerç
2. Andorra. Departament d'Indústria i Transports

165-7

Recull de receptes de casa meva - [Andorra] : [Montserrat Bover Muriana], DL. 2003.

ISBN: 99920-1-502-0

[200] p. : il. ; 24 cm

Tipus: MON

641.5(083.12) BOV

Entr. pral.(s): 1. BOVER MURIANA, Montserrat

Matèria(s): 1. Cuina - Receptaris

166-7

Reflexions : articles - Andorra : Hereus d'Antoni Aristot Gomà, 2003.

ISBN: 99920-1-483-0

94 p. : il. ; 23 cm

Tipus: MON

849.9"19" ARI

Entr. pral.(s): 1. ARISTOT GOMÀ, Antoni

Matèria(s): 1. Literatura andorrana* - S. XX
2. Opinió pública

Notes: Les obres De vers a vers i Reflexions van presentades juntes en una caixa contenidor

167-7

Reglament de l'Arxiu del Comú d'Encamp : aprovat en la sessió del Consell de Comú del dia 31 de juliol de 2002 : publicat al BOPA núm. 71 de data 24 de setembre de 2003 - Encamp : Comú, DL. 2003.

35 p. ; 27 cm

Tipus: MON

930.25(094) COM

Entr. pral.(s): 1. Encamp. Comú

Matèria(s): 1. Arxiu Comunal d'Encamp - Reglaments
2. Arxius - Legislació - Encamp
3. Administració local - Encamp

168-7

Reglament de la Biblioteca Comunal d'Encamp : aprovat en la Junta de Govern del dia 12 de setembre de 2003 : publicat al BOPA núm. 71 de data 24 de setembre de 2003 - Encamp : Comú, DL. 2003.

7 p. ; 27 cm

Tipus: 50p

024(094) COM

Entr. pral.(s): 1. Encamp. Comú

Matèria(s): 1. Biblioteca Comunal d'Encamp - Reglaments
2. Biblioteques - Legislació - Andorra
3. Administració local - Encamp

169-7

Reglament de medi ambient i via pública : aprovat en sessió del Consell de Comú del dia 7 de maig de 2003 : publicada al BOPA núm. 50, any 15 de data - Andorra : Comú d'Encamp, DL. 2003.

18 p. ; 27 cm

Tipus: 50p

628.4(467.2)(094) COM

Entr. pral.(s): 1. Encamp. Comú

Matèria(s): 1. Natura - Protecció - Encamp - Legislació
2. Carrers - Encamp - Legislació
3. Escombraries i aprofitament d'escombraries - Legislació

170-7

Reglament de visat : març 2002 - Andorra : Col·legi Oficial d'Arquitectes, 2003.

49 p. ; 24 cm

Tipus: 50p

72(467.2) REG

Matèria(s): 1. Arquitectura - Andorra - Normes

Entr. sec.(s): 1. Col·legi Oficial d'Arquitectes d'Andorra

171-7

Reglament pel lloguer de la sala de festes, de la sala de congressos i de la sala la Valireta - Andorra : Comú d'Encamp, DL. 2003.

8 p. ; 27 cm

Tipus: 50p

725.8(094.58) COM

Entr. pral.(s): 1. Encamp. Comú

Matèria(s): 1. Auditoris - Reglaments
2. Edificis municipals - Encamp - Reglaments
3. Lloguers - Legislació - Encamp
4. Administració local - Encamp

172-7

El retratista - Tarragona : Arola editors, 2003

ISBN: 84-95985-61-6

163 p. ; 17 cm

(Teatre a port. Teatre contemporani ; 23)

Tipus: MON

849.9-2"20" VAZ

Entr. pral.(s): 1. VÀZQUEZ, Gerard

2. BARRA, Jordi

Matèria(s): 1. Literatura catalana - S. XXI

2. Teatre

Notes: Premi de teatre 50 Aniversari de Crèdit Andorrà.

Formaven el jurat: Carme Tinturé, Pere Tomàs i Josep Anton Rechi

173-7

Rocaguinarda - Barcelona : CIM Edicions, DL. 2003.

ISBN: 84-933271-0-7

56 p. : tot il. col. ; 30 cm

Tipus: MON

849.9-36"20" GAR

Entr. pral.(s): 1. GARCIA QUERA, Oriol

Matèria(s): 1. ROCA GUINARDA, Perot

2. Bandolers

3. Literatura catalana - S. XXI

4. Còmics catalans

Notes: Dipòsit legal: AND.425-2003. Ecograf

Conté bibliografia

174-7

SAAS : memòria 2002 - [Andorra] : [Servei Andorrà d'Atenció Sanitària], DL. 2003.

ISBN: 99920-1-480-6

206 p. : gràf. col. ; 30 cm

Tipus: MON

614"2002"(058) SAA

Entr. pral.(s): 1. SAAS

Matèria(s): 1. SAAS*

2. Salut pública - Andorra

175-7

La sardana pràctica - [Andorra] : Família Pantebre-Trasfí, 2003.

ISBN: 99920-1-451-2

159 p. : il. ; 24 cm + 1 casset

Tipus: MON

793.3 PAN

Entr. pral.(s): 1. PANTEBRE ARQUÉS, Francesc

Matèria(s): 1. PANTEBRE ARQUÉS, Francesc -
Biografia

2. Sardana

Entr. sec.(s): 1. FARRÀS ESPLUGA, Francesc, il.

2. FERRER ALTIMIRA, Josep, il.

3. MARSÀ BOIXADERA, Francesca, il.

4. Pantebre-Trasfí, Família

Notes: Conté vocabulari i bibliografia

176-7

Sense espardenyes - Barcelona : Cim Edicions,
DL. 2003.

ISBN: 84-933271-1-5

85 p. : il. ; 20 cm

(Arguments ; 1)

Tipus: MON

849.9-3"20" DUR

Entr. pral.(s): 1. DURANY, Xavier

Matèria(s): 1. Literatura catalana - S. XXI

Entr. sec.(s): 1. CARBÓ, Joaquim, intr.

2. Lola i Josep, il.

Notes: Dipòsit legal: AND.472-2003. Ecograf

177-7

Situació dels ingressos per taxes i IMI sobre les
importacions ; Comparatiu lliure pràctiques ; Situació
de les exportacions amb retorn d'impost ; Comparatiu
dipòsit duaner : juliol 2003 - Andorra : Govern.

Ministeri de Finances. Duana, 2003.

40 p. : gràf. col. ; 30 cm

Tipus: 50p

339.543(467.2) SER

Entr. pral.(s): 1. Servei d'Estadístiques del Cos de
Duana

Matèria(s): 1. Duanes - Aranzels - Andorra

Entr. sec.(s): 1. Duana Andorrana

178-7

La solana d'Andorra : un conflicte mil·lenari pel
control dels recursos naturals - Encamp : Comú,
DL. 2003.

ISBN: 99920-1-501-2

120 p. ; 21 cm + 1 cd rom

Tipus: MON

341.222(467.2) BON

Entr. pral.(s): 1. BONALES CORTÉS, Jacinto

Matèria(s): 1. Andorra - Límits

2. Andorra - Història

3. Distribució de terres - La Solana

Entr. sec.(s): 1. Encamp. Comú

Notes: Conté bibliografia

179-7

Terminologia de fires i congressos - Barcelona :
TERMCAT, Centre de Terminologia, 2003.

ISBN: 84-393-6317-6

94 p. ; 20 cm

(Terminologies ; 2)

Tipus: DIC

061.3.4(038) BOV

Entr. pral.(s): 1. BOVER SALVADÓ, Jordi

2. CUADRADO CAMPS, Sandra

3. SERRA FIGUERAS, Montserrat

Matèria(s): 1. Fires - Diccionaris - Català

2. Congressos i conferències - Diccionaris -
Català

3. Català - Diccionaris

Entr. sec.(s): 1. COLOMER ARTIGAS, Rosa, dir.

2. TERMCAT, Centre de Terminologia

Notes: Conté bibliografia i índex

Text en català, equivalències en castellà, francès
i anglès

Publicat amb el suport del Govern d'Andorra.

Ministeri d'Educació, Cultura, Joventut i Esports.

Servei de Política Lingüística

180-7

Vall de Cardós : Vall Ferrera - Granollers : Alpina, 2003.

ISBN: 84-8090-155-1

168 p. : il. col., map ; 23 cm

(Guía Alpina ; 7)

Tipus: MON

796.5(234.12)(036) VAL

Matèria(s): 1. Excursionisme - Vall de Cardós

2. Excursionisme - Vall Ferrera

3. Alpinisme - Vall de Cardós

4. Alpinisme - Vall Ferrera

5. Refugis de muntanya*

Notes: Andorra p. 76-79, 156-159

181-7

De vers a vers : poemes - Andorra : Hereus d'Antoni Aristot Gomà, 2003.

ISBN: 99920-1-484-9

92 p. : il. ; 23 cm

Tipus: MON

849.9"19" ARI

Entr. pral.(s): 1. ARISTOT GOMÀ, Antoni

Matèria(s): 1. Literatura andorrana* - S. XX

2. Poesia

Notes: Les obres De vers a vers i Reflexions van presentades juntes en una caixa contenidor

182-7

Vías ferratas : Catalunya, Aragón, Andorra, Pirineo Francés - [s.l.] : La Gatera, 2003.

ISBN: 84-607-7471-6

193 p. : molt il. col. ; 21 cm

Tipus: MON

796.52(234.12) MEL

Entr. pral.(s): 1. MELÚS, Eva

2. UBACH, Kris

Matèria(s): 1. Alpinisme - Pirineu

Notes: Conté índex alfabètic

Andorra p. 102-146

183-7

Viladecans - Andorra : Govern. Ministeri de Cultura. Servei de Promoció Cultural, DL. 2003.

ISBN: 99920-0-311-1

111 p. : molt il. col. ; 28 cm

Tipus: CAT

75.038(083.82) VIL

Matèria(s): 1. VILADECANS, Joan Pere

2. Pintures - Exposicions - Catàlegs

Entr. sec.(s): 1. Andorra. Ministeri de Cultura

Notes: Catàleg de l'exposició d'obres de Joan-Pere

Viladecans realitzada a la Sala d'exposicions

del Govern del 3 d'abril a l'11 de maig del

2003

Conté cronologia

Conté:

- Compassió i geometria trenta anys després / Manuel Vázquez Montalbán. p. 8-29

- Onejant / Sebastià Serrano. p. 30-37

- Joan-Pere Viladecans, 15 anys de trajectòria, 1988-2002 / Joan Gil, Conxita Oliver. p. 38-104

Articles i conferències

184-7

1992-2002 : 10 anys del Centre Cultural i de Congressos Lauredià - Andorra : Comú de Sant Julià de Lòria, 2003.

p. [14-42]

Tipus: BUI

PROG. I CAT. F-K FESTES 2

Matèria(s): 1. Centre Cultural i de Congressos Lauredià*

2. Equipaments culturals - Sant Julià de Lòria

3. Equipaments de congressos - Sant Julià de Lòria

Entr. sec.(s): 1. Festa Major de Sant Julià de Lòria (2003, 25-29 jul.)

185-7

50 Rutas fáciles para niños y niñas montañeros - Bilbao : Sua, 2003.

ISSN: 1138-4123

122 p. : il. col ; 23 cm

Tipus: ART

796.5(234.12) RUT

Matèria(s): 1. Excursionisme - Pirineu

Entr. sec.(s): 1. El mundo de los Pirineos, especial n. 2. Junio 2002

Notes: Andorra p. 39 i 42

186-7

500 anys d'hoteleria - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.

ISBN: 99920-1-445-8

p. 17-22

Tipus: BUI

946.72(042) UNI

Entr. pral.(s): 1. LACUEVA CANUT, Ludmilla

Matèria(s): 1. Hotels - Andorra - Història

Entr. sec.(s): 1. Una història d'Andorra, temàtica. Ref. 106-7

187-7

Ad amicam - Andorra : Premsa Andorrana, 2003.

p. 56-62

Tipus: ART

SUPLEMENTS DEL DIARI D'ANDORRA

Entr. pral.(s): 1. CAUS, Antoni

Matèria(s): 1. Nadal - Contes i llegendes

Entr. sec.(s): 1. Contes de Nadal. Diari d'Andorra, 25-26 de desembre del 2003

188-7

Un alguerès a les Valls d'Andorra el 1959 - Andorra : Centre de la Cultura Catalana, DL. 2003.

ISBN: 99920-1-465-2

p. 47-66

Tipus: BUI

849.9"20" ESC

Entr. pral.(s): 1. MANUNTA, Francesc

Matèria(s): 1. MANUNTA, Francesc - Biografia

Entr. sec.(s): 1. Escriptors d'avui, escriptors d'aquí : Sant Jordi 2003. Ref. 82-7

189-7

Les allaus - Andorra : Institut d'Estudis Andorrans.

Centre de Recerca en Ciències de la Terra, 2003.

ISSN: 1681-5602

p. 8-12 : il. col.

Tipus: ART

55(05) HORITZÓ

Entr. pral.(s): 1. MASES, Montserrat

2. GONZÁLEZ, Marta

Matèria(s): 1. Allaus

2. Neu

Entr. sec.(s): 1. Horitzó, 3. Gener 2003

Notes: Conté bibliografia

190-7

Les allaus i la seguretat a la muntanya hivernal -

Andorra : Institut d'Estudis Andorrans. Centre de Recerca en Ciències de la Terra, 2003.

ISSN: 1681-5602

p. 26-31 : il. col.

Tipus: ART

55(05) HORITZÓ

Entr. pral.(s): 1. OLLER, Pere

Matèria(s): 1. Allaus

2. Accidents - Prevenció

Entr. sec.(s): 1. Horitzó, 3. Gener 2003

Notes: Conté bibliografia

191-7

L'almesquera : un mamífer enigmàtic - Andorra : Institut d'Estudis Andorrans. Centre de Biodiversitat, 2003.

p. 20-25 : il. col.

Tipus: ART

504(05) HÀBITATS

Entr. pral.(s): 1. CASTEL, Elisa

Matèria(s): 1. Mamífers - Andorra

2. Mamífers - Pirineu

3. Almesquera

Entr. sec.(s): 1. Hàbitats, 7. Novembre 2003

Notes: Conté bibliografia i resum en anglès

192-7

L'amor i l'interès : aliances matrimonials de famílies andorranes amb famílies del sud de l'Alt Urgell, els segles XVII, XVIII i XIX - Trespunts Avall : ACTA, 2003.

p. 15-18 : il.

Tipus: ART

908(05) LO BANYUT

Entr. pral.(s): 1. ROCAMORA, Amadeu

Matèria(s): 1. REBÉS, (Família)

2. ROSSELL, (Família)

3. PICART, (Família)

4. Matrimoni - Andorra

5. Matrimoni - Alt Urgell

Entr. sec.(s): 1. Lo Banyut, 16. Tardor-hivern 2003

2. Associació Cultural Trespunts Avall

193-7

Andorra : the ancient Co-principality and its symbols - Toronto : Canadian Flag Association = Association canadienne de Vexilologie, 2003.

ISSN: 8833-1510

p. 10-14 : il.

Tipus: ART

929.9(467.2)(045) JIL

Entr. pral.(s): 1. JILEK, Wolfgang G.

Matèria(s): 1. Símbols - Andorra

2. Banderes - Andorra

Entr. sec.(s): 1. Flagscan : the voice of Vexilology in Canada, 69. Spring 2003

Notes: Conté bibliografia

194-7

Andorra i el Be Negre - Andorra : Govern. Ministeri de Cultura. Biblioteca Nacional, 2003.

p. 3-7 : il. col

Tipus: ART

015(05) EX-LIBRIS CASA BAURÓ

Entr. pral.(s): 1. VILLARÓ, Albert

Matèria(s): 1. Sàtira - Revistes

2. Revistes catalanes

Entr. sec.(s): 1. Ex-libris Casa Bauró : Fulls de bibliografia, 6. 2003

195-7

Andorra, un país de postal - [Andorra] : [El Periódico de Cataluña], 2003

15 p. : il. col. ; 44 cm

91(467.2)(036) AND

Tipus: ART

Matèria(s): 1. Andorra - Descripcions i viatges

Entr. sec.(s): 1. El Periódico, 28 novembre 2003 : Suplement especial

196-7

Art al marge dels pressupostos - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.

ISBN: 99920-1-459-8

p. 23-24

Tipus: BUI

7.071(042) JOR

Entr. pral.(s): 1. COLOM PICH, Teresa

Matèria(s): 1. Creació literària, artística, etc.

Entr. sec.(s): 1. La creació artística, luxe o necessitat? Ref. 68-7

197-7

Art o plàstica? - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.

ISBN: 99920-1-459-8

p. 81-85

Tipus: BUI

7.071(042) JOR

Entr. pral.(s): 1. GASSET FLINCH, Judith

Matèria(s): 1. Art - Ensenyament

Entr. sec.(s): 1. La creació artística, luxe o necessitat? Ref. 68-7

198-7

L'art, una forma d'expressió individual i col·lectiva - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.
ISBN: 99920-1-459-8
p. 59-60
Tipus: BUI
7.071(042) JOR
Entr. pral.(s): 1. MAS ALFONSO, Carme
Matèria(s): 1. Art - Aspectes socials
Entr. sec.(s): 1. La creació artística, luxe o necessitat?
Ref. 68-7

199-7

Les arts aplicades o la prima frontera entre art i artesanía - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.
ISBN: 99920-1-459-8
p. 49-57 : il.
Tipus: BUI
7.071(042) JOR
Entr. pral.(s): 1. MAS BALAGUER, Sergi
Matèria(s): 1. Artesania - Andorra
Entr. sec.(s): 1. La creació artística, luxe o necessitat?
Ref. 68-7

200-7

Les arts plàstiques : el mitjà d'expressió més abstracte - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.
ISBN: 99920-1-459-8
p. 43-44
Tipus: BUI
7.071(042) JOR
Entr. pral.(s): 1. JUVÉS GONZÁLEZ, Mercè
Matèria(s): 1. Creació literària, artística, etc.
Entr. sec.(s): 1. La creació artística, luxe o necessitat?
Ref. 68-7

201-7

La banca, una realitat de prop de 70 anys - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.
ISBN: 99920-1-445-8
p. 231-238
Tipus: BUI
946.72(042) UNI
Entr. pral.(s): 1. CERQUEDA DONADEU, Manel
Matèria(s): 1. Bancs - Andorra - Història
Entr. sec.(s): 1. Una història d'Andorra, temàtica. Ref.
106-7

202-7

Un baroque plein de raison - Paris : Notre histoire, 2003.
ISSN: 0761-8638
p. 10-11 : il. col.
Tipus: ART
946.72(0.074) PAT
Entr. pral.(s): 1. PUJOL, Mercè
Matèria(s): 1. Art barroch
Entr. sec.(s): 1. Notre histoire, 208. Mars 2003

203-7

El batxillerat perd el català a Andorra - València : Edicions del País Valencià, 2003.
p. 39-40
Tipus: ART
(05) EL TEMPS
Entr. pral.(s): 1. VALLS OLIVA, Àlvar
Matèria(s): 1. Català - Ensenyament
2. Català - Aspectes polítics - Andorra
Entr. sec.(s): 1. El Temps, 1010. 21-27 d'Octubre del 2003

204-7

Biodiversitat de fongs d'Andorra - Andorra : Institut d'Estudis Andorrans. Centre de Biodiversitat, 2003.
p. 26-35 : il. col., gràf.
Tipus: ART
504(05) HÀBITATS
Entr. pral.(s): 1. GIRBAL, Josep
2. RADUAN, Gemma
Matèria(s): 1. Bolets - Andorra
Entr. sec.(s): 1. Hàbitats, 7. Novembre 2003
Notes: Conté resum en anglès

205-7

Borís I, rei d'Andorra : reconstruïm la gran farsa del baró Skossyreff - Barcelona : Enciclopèdia Catalana Revistes i Col·leccionables, 2003.
ISSN: 1695-2014
p. 48-51 : il. col. : 30 cm
Tipus: ART
94(467.2)(045) MOR
Entr. pral.(s): 1. MORALES, Joan
Matèria(s): 1. Andorra - Història - S. XX
2. BORÍS I*
Entr. sec.(s): 1. Sàpiens, 11. Setembre 2003

206-7

Els boscos de ribera d'Andorra (II) : tipificació, cartografia i estat de conservació - Andorra : Institut d'Estudis Andorrans. Centre de Biodiversitat, 2003.

p. 3-11 : il. col.

Tipus: ART

504(05) HÀBITATS

Matèria(s): 1. Boscos - Andorra - Influències

Entr. sec.(s): 1. Hàbitats, 6. Maig 2003

2. SALVAT, Andreu

Notes: Conté bibliografia

2a part de l'article publicat a Hàbitats, 5.

Novembre 2002

207-7

El cadastre digital d'allaus d'Andorra : ús d'un sistema d'informació geogràfica per a la gestió del risc d'allaus - Andorra : Institut d'Estudis Andorrans. Centre de Recerca en Ciències de la Terra, 2003.

ISSN: 1681-5602

p. 13-20 : il. col.

Tipus: ART

55(05) HORITZÓ

Entr. pral.(s): 1. FERRER, Pau

2. FURDADA BELLAVISTA, Glòria

Matèria(s): 1. Allaus - Prevenció

Entr. sec.(s): 1. Horitzó, 3. Gener 2003

Notes: Conté bibliografia

208-7

El català a Andorra : tota una lluita - Andorra : Centre de la Cultura Catalana, DL. 2003.

ISBN: 99920-1-465-2

p. 73-103 : gràf.

Tipus: BUI

849.9"20" ESC

Entr. pral.(s): 1. MOLLA RODRÍGUEZ, Guillem

Matèria(s): 1. Català - Aspectes socials - Andorra

Entr. sec.(s): 1. Escriptors d'avui, escriptors d'aquí :

Sant Jordi 2003. Ref. 82-7

Notes: Conté bibliografia

209-7

Centre d'Interpretació de la Natura de la Vall d'Ordino - Andorra : Institut d'Estudis Andorrans. Centre de Biodiversitat, 2003.

p. 22-29 : il. col.

Tipus: ART

504(05) HÀBITATS

Entr. pral.(s): 1. GARET, Lourdes

2. GASCÓN, Anna

3. BABOT, Anna

Matèria(s): 1. Natura, Estudi de la - Ordino

2. Parcs nacionals - Andorra

Entr. sec.(s): 1. Hàbitats, 6. Maig 2003

210-7

El col·leccionista de postals de Nadal - Andorra : Premsa Andorrana, 2003.

p. 4-9

Tipus: ART

SUPLEMENTS DEL DIARI D'ANDORRA

Entr. pral.(s): 1. LACUEVA CANUT, Ludmilla

Matèria(s): 1. Nadal - Contes i llegendes

Entr. sec.(s): 1. Contes de Nadal. Diari d'Andorra, 25-

26 de desembre del 2003

211-7

De com Alí no va arribar a saber mai què volia dir "víctima colateral" - Andorra : Premsa Andorrana, 2003.

p. 40-47

Tipus: ART

SUPLEMENTS DEL DIARI D'ANDORRA

Entr. pral.(s): 1. SORRIBES, Rosa M.

Matèria(s): 1. Nadal - Contes i llegendes

Entr. sec.(s): 1. Contes de Nadal. Diari d'Andorra, 25-

26 de desembre del 2003

212-7

La comprensió de l'art - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.

ISBN: 99920-1-459-8

p. 89-91

Tipus: BUI

7.071(042) JOR

Entr. pral.(s): 1. VALDÉS PUIG, Alfons

Matèria(s): 1. Creació literària, artística, etc.

Entr. sec.(s): 1. La creació artística, luxe o necessitat?

Ref. 68-7

213-7

El coprincipat en el transcurs dels anys - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.
ISBN: 99920-1-445-8
p. 239-244
Tipus: BUI
946.72(042) UNI
Entr. pral.(s): 1. MARQUÉS OSTE, Nemesi
Matèria(s): 1. Institucions polítiques* - Història
2. Andorra - Història
Entr. sec.(s): 1. Una història d'Andorra, temàtica. Ref. 106-7
Notes: Conté bibliografia

214-7

La creació artística en el temps - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.
ISBN: 99920-1-445-8
p. 171-178
Tipus: BUI
946.72(042) UNI
Entr. pral.(s): 1. RODRÍGUEZ ROSSA, Francesc
Matèria(s): 1. Creació literària, artística, etc.
Entr. sec.(s): 1. Una història d'Andorra, temàtica. Ref. 106-7

215-7

La creació artística en les avantguardes - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.
ISBN: 99920-1-459-8
p. 71-74
Tipus: BUI
7.071(042) JOR
Entr. pral.(s): 1. UBACH MORTÉS, Antoni
Matèria(s): 1. Artistes
Entr. sec.(s): 1. La creació artística, luxe o necessitat? Ref. 68-7

216-7

Creació artística i necessitats socials - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.
ISBN: 99920-1-459-8
p. 11-21
Tipus: BUI
7.071(042) JOR
Entr. pral.(s): 1. CARTES IVERN, Jan
Matèria(s): 1. Creació literària, artística, etc. - Aspectes sociològics
Entr. sec.(s): 1. La creació artística, luxe o necessitat? Ref. 68-7
Notes: Conté bibliografia

217-7

La creació artística, luxe o necessitat? - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.
ISBN: 99920-1-459-8
p. 7-10
Tipus: BUI
7.071(042) JOR
Entr. pral.(s): 1. MAS CANALÍS, Roger
Matèria(s): 1. Creació literària, artística, etc.
Entr. sec.(s): 1. La creació artística, luxe o necessitat? Ref. 68-7

218-7

Creació i cultura - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.
ISBN: 99920-1-459-8
p. 63-65
Tipus: BUI
7.071(042) JOR
Entr. pral.(s): 1. UBACH BERNADA, Josep Maria
Matèria(s): 1. Artistes
Entr. sec.(s): 1. La creació artística, luxe o necessitat? Ref. 68-7

219-7

Creativitat des de la invidència - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.
ISBN: 99920-1-459-8
p. 35-38
Tipus: BUI
7.071(042) JOR
Entr. pral.(s): 1. GONZÁLEZ MANRESA, Antoni
Matèria(s): 1. Creació literària, artística, etc.
2. Cecs
Entr. sec.(s): 1. La creació artística, luxe o necessitat? Ref. 68-7

220-7

Des maisons de traditions - Paris : Notre histoire, 2003
ISSN: 0761-8638
p. 12-13 : il. col.
Tipus: ART
946.72(0.074) PAT
Entr. pral.(s): 1. MAS CANALÍS, David
Matèria(s): 1. Arquitectura rural
Entr. sec.(s): 1. Notre histoire, 208. Mars 2003

221-7

Deu anys de català a l'ONU - València : Edicions del País Valencià, 2003.
p. 42-44
Tipus: ART
(05) EL TEMPS
Entr. pral.(s): 1. VALLS OLIVA, Àlvar
Matèria(s): 1. Nacions Unides
2. Català - Aspectes polítics - Andorra
Entr. sec.(s): 1. El Temps, 998. 29 de Juliol - 4 d'agost del 2003

222-7

La diversitat dels paisatges andorrans - Escaldes-Engordany : Banca Privada d'Andorra, DL. 2003.
ISBN: 99920-1-481-4
p. 135-158
Tipus: BUI
33(467.2)"2003"(058) AND
Entr. pral.(s): 1. BOLÓS CAPDEVILA, Maria del Tura de
Matèria(s): 1. Paisatge - Andorra
Entr. sec.(s): 1. Andorra : anuari socioeconòmic 2003.
Ref. 37-7
Notes: Conté bibliografia

223-7

El dret andorrà - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.
ISBN: 99920-1-445-8
p. 217-230
Tipus: BUI
946.72(042) UNI
Entr. pral.(s): 1. PUJADAS DOMINGO, Josep
Matèria(s): 1. Dret - Andorra
Entr. sec.(s): 1. Una història d'Andorra, temàtica. Ref. 106-7

224-7

Editorial Andorra : passat, present i futur - Andorra : Govern. Ministeri de Cultura. Biblioteca Nacional, 2003.
p. 29-33 : il. col.
Tipus: ART
015(05 EX-LIBRIS CASA BAURÓ
Entr. pral.(s): 1. FONT RUANA, Fina
Matèria(s): 1. Editors
Entr. sec.(s): 1. Ex-libris Casa Bauró : Fulls de bibliografia, 6. 2003
Notes: Conté bibliografia

225-7

Encant andorrà - [Andorra] : [El Periódico de Cataluña], 2003.
15 p. : il. col. ; 44 cm
Tipus: ART
91(036) ENC
Matèria(s): 1. Andorra - Descripcions i viatges - Guies
Entr. sec.(s): 1. El Periódico, 19 setembre 2003 : Suplement especial

226-7

Escenaris hipotètics per a l'art del nou segle - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.
ISBN: 99920-1-459-8
p. 45-48
Tipus: BUI
7.071(042) JOR
Entr. pral.(s): 1. PUIG TÀPIES, Ermengol
Matèria(s): 1. Art i societat
Entr. sec.(s): 1. La creació artística, luxe o necessitat?
Ref. 68-7

227-7

Esdeveniments en la història d'Andorra - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.
ISBN: 99920-1-445-8
p. 11-16
Tipus: BUI
9746.72(042) UNI
Entr. pral.(s): 1. CAVERO MUÑOZ, Pere
Matèria(s): 1. Andorra - Història
Entr. sec.(s): 1. Una història d'Andorra, temàtica. Ref. 106-7

228-7

Estudi de l'alimentació dels mamífers carnívors al Principat d'Andorra - Andorra : Institut d'Estudis Andorrans. Centre de Biodiversitat, 2003.

p. 34-45 : il. col., gràf.

Tipus: ART

504(05) HÀBITATS

Entr. pral.(s): 1. GUIXÉ, David

2. MARTÍN, Marc

Matèria(s): 1. Mamífers - Andorra

2. Carnívors

Entr. sec.(s): 1. Hàbitats, 6. Maig 2003

Notes: Conté bibliografia i resum en anglès

229-7

Estudi de risc sísmic a Andorra : utilització de mètodes experimentals i de simulació numèrica per la microzonificació sísmica d'àrees urbanitzades - Andorra : Institut d'Estudis Andorrans. Centre de Recerca en Ciències de la Terra, 2003.

ISSN: 1681-5602

p. 36-41 : il. col.

Tipus: ART

55(05) HORITZÓ

Entr. pral.(s): 1. FIGUERAS, Sara

2. CORAL, Hugo

3. GOULA, Xavier

Matèria(s): 1. Sismologia - Andorra

2. Terratrèmols - Andorra - Prevenció

Entr. sec.(s): 1. Horitzó, 4. Juliol 2003

Notes: Conté bibliografia

230-7

Études géographiques sur la Vallée d'Andorre de Jean-François Bladé, una obra de referència - Andorra : Govern. Ministeri de Cultura. Biblioteca Nacional, 2003.

p. 8-11 : il. col.

Tipus: ART

015(05) EX-LIBRIS CASA BAURÓ

Entr. pral.(s): 1. LLUELLES LARROSA, Maria Jesús

Matèria(s): 1. BLADÉ, Jean-François

2. Andorra - Geografia - Resenyes de llibres

Entr. sec.(s): 1. Ex-libris Casa Bauró : Fulls de bibliografia, 6. 2003

231-7

Evolució de la medicina a Andorra (1968-2000) - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.

ISBN: 99920-1-445-8

p. 165-170

Tipus: BUI

946.72(042) UNI

Entr. pral.(s): 1. PALLARÈS DARSA, Manuel

Matèria(s): 1. Medicina - Història

Entr. sec.(s): 1. Una història d'Andorra, temàtica. Ref. 106-7

232-7

El fet religiós a Andorra. Perspectiva històrica - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.

ISBN: 99920-1-445-8

p. 191-208

Tipus: BUI

946.72(042) UNI

Entr. pral.(s): 1. PUJOL BALCELLS, Joan

Matèria(s): 1. Església - Història

Entr. sec.(s): 1. Una història d'Andorra, temàtica. Ref. 106-7

233-7

El fet teatral : reflex del que vivim - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.

ISBN: 99920-1-459-8

p. 85-88

Tipus: BUI

7.071(042) JOR

Entr. pral.(s): 1. RECHI OBIOLS, Joan Anton

Matèria(s): 1. Teatre

Entr. sec.(s): 1. La creació artística, luxe o necessitat? Ref. 68-7

234-7

La Galeria degli Uffizi - Andorra : Premsa Andorrana, 2003.

p. 16-17

Tipus: ART

SUPLEMENTS DEL DIARI D'ANDORRA

Entr. pral.(s): 1. COLOM PICH, Teresa

Matèria(s): 1. Nadal - Contes i llegendes

Entr. sec.(s): 1. Contes de Nadal. Diari d'Andorra, 25-26 de desembre del 2003

235-7

GEO, Núm. especial 1/2003 : Andorra naturalmente seductora - Madrid : G y J España Ediciones, 2003.

ISSN: 0213-7755

114 p. : molt il. col. ; 30 cm

Tipus: REV

91(05) GEO

Matèria(s): 1. Andorra - Descripcions i viatges
Revistes

Conté:

- Mezcla exacta de proporciones / Rodolfo Chisleanschi. p. 8
- El Principat en cifras. p. 10
- Nombres que hicieron época. p. 12
- Cita con la mejor música. p. 14
- Rasgos de un país singular. p. 16
- Andorra, la esencial del Pirineo. p. 18-31
- La memoria de la tierra / Antoni Morell. p. 32-35
- Torrentes y remansos de belleza / Luis Miguel Marco. p. 36-45
- Avatares de un sueño bicéfalo / Fernando Galtier. p. 46-47
- La tentación vive en una gran avenida / Elena Garcia Quevedo. p. 48-53
- Una historia detrás de cada montaña / Xavier Moret. p. 54-55
- Flores, hierro y verdor en ordino / Elena Garcia Quevedo. p. 56-63
- Hasta donde el físico y la mente resistan / Rodolfo Chisleanschi. p. 64-65
- El espíritu de una nación / Fernando Galtier. p. 66-73
- Un recetario de altura / Teresa Artigas. p. 74-75
- Una superpotencia blanca / Luis Miguel Marco. p. 76-83
- Al son del buen tiempo / José Antonio Rosell. p. 84-85
- Historia íntima de una vieja dama / Elena Garcia Quevedo. p. 88-91
- Tabaco y arte en una tierra pionera / José Antonio Rosell. p. 92-95
- En busca de las esencias / José Antonio Rosell. p. 96-97
- Fragancias de antaño / Elena Garcia Quevedo. p. 98-101
- Devoción en las cumbres / José Antonio Rosell. p. 102-104
- Dos mundos en amable charla / José Antonio Rosell. p. 106-109
- Con la calidez por bandera / José Antonio Rosell. p. 110-112
- Datos prácticos

236-7

Havana 60, Irlanda 55 - Andorra : Premsa Andorrana, 2003.

p. 22-27

Tipus: ART

SUPLEMENTS DEL DIARI D'ANDORRA

Entr. pral.(s): 1. SÁNCHEZ, Rossend

Matèria(s): 1. Nadal - Contes i llegendes

Entr. sec.(s): 1. Contes de Nadal. Diari d'Andorra, 25-26 de desembre del 2003

237-7

La història d'Andorra vista a través dels privilegis - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.

ISBN: 99920-1-445-8

p. 57-80 : il.

Tipus: BUI

946.72(042) UNI

Entr. pral.(s): 1. BASCOMPTE GRAU, Domènec

Matèria(s): 1. Privilegis i immunitats - Història

Entr. sec.(s): 1. Una història d'Andorra, temàtica. Ref. 106-7

Notes: Conté bibliografia

238-7

Una història de la història - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.

ISBN: 99920-1-445-8

p. 27-56

Tipus: BUI

946.72(042) UNI

Entr. pral.(s): 1. VIVES BALMAÑÀ, Elisenda

Matèria(s): 1. Historiografia

Entr. sec.(s): 1. Una història d'Andorra, temàtica. Ref. 106-7

Notes: Conté bibliografia

239-7

La història del pensament polític andorrà - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.

ISBN: 99920-1-445-8

p. 113-122

Tipus: BUI

946.72(042) UNI

Entr. pral.(s): 1. BARÓ SOLÀ, Ladislau

Matèria(s): 1. Andorra - Política i govern - Història

Entr. sec.(s): 1. Una història d'Andorra, temàtica. Ref. 106-7

240-7

I si les muses no existissin...? - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.
ISBN: 99920-1-459-8
p. 67-70
Tipus: BUI
7.071(042) JOR
Entr. pral.(s): 1. SOLÀ SALVÀ, Natàlia
Matèria(s): 1. Creació literària, artística, etc.
Entr. sec.(s): 1. La creació artística, luxe o necessitat?
Ref. 68-7

241-7

Immigració i cultura. Immigrants a Andorra - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.
ISBN: 99920-1-445-8
p. 133-144
Tipus: BUI
946.72(0429) UNI
Entr. pral.(s): 1. MICÓ IBÁÑEZ, Joan
2. PARTE CANO, Isabel de la
Matèria(s): 1. Andorra - Emigració i immigració
Entr. sec.(s): 1. Una història d'Andorra, temàtica. Ref. 106-7
Notes: Conté bibliografia

242-7

Un independentista escocès pels Pirineus - València : Edicions del País Valencià, 2003.
p. 48-55 : il.
Tipus: ART
(05) EL TEMPS
Entr. pral.(s): 1. SEBASTIÀ, Jordi
Matèria(s): 1. Andorra - Descripcions i viatges - S. XX
2. GRAHAM, Robert Bontine Cunninghame
Entr. sec.(s): 1. El Temps, 1001. 19-25 de d'Agost del 2003

243-7

Informe sobre l'economia andorrana : 2002 - Escaldes-Engordany : Banca Privada d'Andorra, DL. 2003.
ISBN: 99920-1-481-4
p. 9-110 : gràf.
Tipus: BUI
33(467.2)"2003"(058) AND
Entr. pral.(s): 1. SÁEZ BÁRCENA, Xavier
Matèria(s): 1. Andorra - Condicions econòmiques - 2002 - Informes
Entr. sec.(s): 1. Andorra : anuari socioeconòmic 2003.
Ref. 37-7

244-7

Llegendes, mites i folklore - Andorra : Centre de la Cultura Catalana, DL. 2003.
ISBN: 99920-1-465-2
p. 67-72
Tipus: BUI
849.9"20" ESC
Entr. pral.(s): 1. MAS BALAGUER, Sergi
Matèria(s): 1. Llibres - Resenyes
2. Llegendes - Andorra
Entr. sec.(s): 1. Escriptors d'avui, escriptors d'aquí : Sant Jordi 2003. Ref. 82-7

245-7

El llibre de colors - Andorra : Premsa Andorrana, 2003.
p. 35-39
Tipus: ART
SUPLEMENTS DEL DIARI D'ANDORRA
Entr. pral.(s): 1. SOLANELLES, Toni
Matèria(s): 1. Nadal - Contes i llegendes
Entr. sec.(s): 1. Contes de Nadal. Diari d'Andorra, 25-26 de desembre del 2003

246-7

Els moviments socials - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.
ISBN: 99920-1-445-8
p. 81-88
Tipus: BUI
946.72(042) UNI
Entr. pral.(s): 1. UBACH VALDÍVIA, Gabriel
Matèria(s): 1. Sindicats
Entr. sec.(s): 1. Una història d'Andorra, temàtica. Ref. 106-7

247-7

Un museu dedicat al tabac - València : Edicions del País Valencià, 2003.
p. 73-75
Tipus: ART
(05) EL TEMPS
Entr. pral.(s): 1. VALLS OLIVA, Àlvar
Matèria(s): 1. Museus - Andorra
2. Tabac - Andorra - Història
Entr. sec.(s): 1. El Temps, 1018. 16-22 de Desembre del 2003

248-7

Nadal d'un segrest - Andorra : Premsa Andorrana, 2003.
p. 48-49
Tipus: ART
SUPLEMENTS DEL DIARI D'ANDORRA
Entr. pral.(s): 1. MORELL, Antoni
Matèria(s): 1. Nadal - Contes i llegendes
Entr. sec.(s): 1. Contes de Nadal. Diari d'Andorra, 25-26 de desembre del 2003

249-7

Un Nadal inoblidable - Andorra : Premsa Andorrana, 2003.
p. 50-55
Tipus: ART
SUPLEMENTS DEL DIARI D'ANDORRA
Entr. pral.(s): 1. FERNÀNDEZ, Gabriel
Matèria(s): 1. Nadal - Contes i llegendes
Entr. sec.(s): 1. Contes de Nadal. Diari d'Andorra, 25-26 de desembre del 2003

250-7

El negre - Andorra : Premsa Andorrana, 2003.
p. 18-21
Tipus: ART
SUPLEMENTS DEL DIARI D'ANDORRA
Entr. pral.(s): 1. VILLARÓ, Albert
Matèria(s): 1. Nadal - Contes i llegendes
Entr. sec.(s): 1. Contes de Nadal. Diari d'Andorra, 25-26 de desembre del 2003

251-7

El nen de la pau - Andorra : Premsa Andorrana, 2003.
p. 10-11
Tipus: ART
SUPLEMENTS DEL DIARI D'ANDORRA
Entr. pral.(s): 1. ROSSELL SERRA, Ramon
Matèria(s): 1. Nadal - Contes i llegendes
Entr. sec.(s): 1. Contes de Nadal. Diari d'Andorra, 25-26 de desembre del 2003

252-7

La neu - Andorra : Institut d'Estudis Andorrans. Centre de Recerca en Ciències de la Terra , 2003.
ISSN: 1681-5602
p 3-7 : il. col.
Tipus: ART
55(05) HORITZÓ
Entr. pral.(s): 1. MASES, Montserrat
2. GONZÁLEZ, Marta
Matèria(s): 1. Neu
2. Meteorologia
Entr. sec.(s): 1. Horitzó, 3. Gener 2003
Notes: Conté bibliografia

253-7

Nieve a lo grande en Andorra - Barcelona : CNR, 2003.
p. 100-103 : il. col. ; 30 cm
Tipus: ART
91(045) ROS
Entr. pral.(s): 1. ROSELL PUJOL, Josep Anton
Matèria(s): 1. Andorra - Descripcions i viatges- Guies
Entr. sec.(s): 1. CNR, 71. Enero 2003
2. FITER, Jordi, fot.

254-7

La nina russa - Andorra : Premsa Andorrana, 2003.
p. 12-15
Tipus: ART
SUPLEMENTS DEL DIARI D'ANDORRA
Entr. pral.(s): 1. GIBERT VALLÉS, Manuel
Matèria(s): 1. Nadal - Contes i llegendes
Entr. sec.(s): 1. Contes de Nadal. Diari d'Andorra, 25-26 de desembre del 2003

255-7

Els notaris, testimonis de la societat - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.
ISBN: 99920-1-445-8
p. 97-104
Tipus: BUI
946.72(042) UNI
Entr. pral.(s): 1. RODRÍGUEZ MIÑANA, Joan Carles
Matèria(s): 1. Notaris
Entr. sec.(s): 1. Una història d'Andorra, temàtica. Ref. 106-7

256-7

Notes d'arquitectura contemporània a Andorra - Andorra : Societat Andorrana de Ciències, 2003.
ISBN: 99920-1-454-7
p. 82-88
Tipus: ART
946.72(05) PAPERS DE RECERCA HISTÒRICA
Entr. pral.(s): 1. CASABELLA VEHILS, Ruth
Matèria(s): 1. Arquitectura moderna - S. XX
Entr. sec.(s): 1. Papers de recerca històrica, 1
Notes: Conté resum i bibliografia

257-7

O coração dos Pirineus - [Lisboa] : Surfportugal, 2003.
p. 67-76
Tipus: ART
796.92(045) VAL
Entr. pral.(s): 1. VALENTE, Joao
Matèria(s): 1. Esports d'hivern - Andorra
Entr. sec.(s): 1. Surfportugal, 122. Març 2003
2. PINTO, Carlos, fot.

258-7

Ofici i creació - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.
ISBN: 99920-1-459-8
p. 29-30
Tipus: BUI
7.071(042) JOR
Entr. pral.(s): 1. PANTEBRE TRASFÍ, Jordi
Matèria(s): 1. Creació literària, artística, etc.
Entr. sec.(s): 1. La creació artística, luxe o necessitat? Ref. 68-7

259-7

Pagesos i artesans - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.
ISBN: 99920-1-445-8
p. 145-152
Tipus: BUI
946.72(042) UNI
Entr. pral.(s): 1. MAS CANALÍS, David
Matèria(s): 1. Ramaderia
2. Agricultura
3. Artesans
Entr. sec.(s): 1. Una història d'Andorra, temàtica. Ref. 106-7

260-7

Les parròquies i el seu marc estatal - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.
ISBN: 99920-1-445-8
p. 123-132
Tipus: BUI
946.72(042) UNI
Entr. pral.(s): 1. BEAL, Josep M.
Matèria(s): 1. Parròquies*
Entr. sec.(s): 1. Una història d'Andorra, temàtica. Ref. 106-7

261-7

Pensaments, com a artista... - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.
ISBN: 99920-1-459-8
p. 39-42
Tipus: BUI
7.071(042) JOR
Entr. pral.(s): 1. MORRISON, John
Matèria(s): 1. Creació literària, artística, etc.
Entr. sec.(s): 1. La creació artística, luxe o necessitat? Ref. 68-7

262-7

La percepció d'Andorra des de l'exterior - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.
ISBN: 99920-1-445-8
p. 23-26
Tipus: BUI
946.72(042) UNI
Entr. pral.(s): 1. FERRER ALTIMIRA, Josep
Matèria(s): 1. Andorra - Història
Entr. sec.(s): 1. Una història d'Andorra, temàtica. Ref. 106-7

263-7

Pla d'emergència exterior del túnel d'Envalira i aplicació informàtica per a la seva gestió - Andorra : Institut d'Estudis Andorrans. Centre de Recerca en Ciències de la Terra, 2003.

ISSN: 1681-5602

p. 26-35 : il. col.

Tipus: ART

55(05) HORITZÓ

Matèria(s): 1. Túnel - Andorra - Mesures de seguretat

Entr. sec.(s): 1. Horitzó, 4. Juliol 2003

2. CID, Javier

264-7

Poders locals : les ordinacions del segle XV - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.

ISBN: 99920-1-445-8

p. 179-190

Tipus: BUI

946.72(042) UNI

Entr. pral.(s): 1. VELA PALOMARES, Susanna

Matèria(s): 1. Andorra. Consell de la Terra (1419)*

Entr. sec.(s): 1. Una història d'Andorra, temàtica. Ref. 106-7

Notes: Conté bibliografia

265-7

La prestació d'homenatge : l'acte central de la senyoria andorrana - Andorra : Societat Andorrana de Ciències, 2003.

ISBN: 99920-1-454-7

p. 24-30

Tipus: ART

946.72(05) PAPERS DE RECERCA HISTÒRICA

Entr. pral.(s): 1. VELA PALOMARES, Susanna

Matèria(s): 1. Història medieval

Entr. sec.(s): 1. Papers de recerca històrica, 1

Notes: Conté resum

266-7

Prevenició contra les allaus : tècniques de desencadenament a distància - Andorra : Institut d'Estudis Andorrans. Centre de Recerca en Ciències de la Terra, 2003.

ISSN: 1681-5602

p. 37-41 : il. col.

Tipus: ART

55(05) HORITZÓ

Entr. pral.(s): 1. MEFFRE, Jean François

Matèria(s): 1. Allaus - Prevenició

Entr. sec.(s): 1. Horitzó, 3. Gener 2003

Notes: Conté bibliografia

267-7

La prevenició del risc d'allau a les estacions d'esquí - Andorra : Institut d'Estudis Andorrans. Centre de Recerca en Ciències de la Terra, 2003.

ISSN: 1681-5602

p. 32-36

Tipus: ART

55(05) HORITZÓ

Entr. pral.(s): 1. URIGÜEN, Marcel

Matèria(s): 1. Allaus - Prevenició

2. Esquí - Andorra

3. Accidents - Prevenició

Entr. sec.(s): 1. Horitzó, 3. Gener 2003

268-7

Prospecció sísmica a la cubeta d'Andorra la Vella - Escaldes-Engorgany - Andorra : Institut d'Estudis Andorrans. Centre de Recerca en Ciències de la Terra, 2003.

ISSN: 1681-5602

p. 3-25 : il. col., gràf.

Tipus: ART

55(05) HORITZÓ

Matèria(s): 1. Sismologia - Escaldes-Engordany

2. Sismologia - Andorra la Vella

3. Terratrèmols - Andorra - Prevenició

Entr. sec.(s): 1. Horitzó, 4. Juliol 2003

2. TEIXIDÓ, Teresa

Notes: Conté bibliografia

269-7

A qui interessa l'art? - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.

ISBN: 99920-1-459-8

p. 31-34

Tipus: BUI

7.071(042) JOR

Entr. pral.(s): 1. PIERA MUSSONS, Gemma

Matèria(s): 1. Art - Aspectes socials

Entr. sec.(s): 1. La creació artística, luxe o necessitat?

Ref. 68-7

270-7

Ramaderia i comerç exterior al segle XVIII - Andorra : Societat Andorrana de Ciències, 2003.

ISBN: 99920-1-454-7

p. 31-41

Tipus: ART

946.72(05) PAPERS DE RECERCA HISTÒRICA

Entr. pral.(s): 1. MAS CANALÍS, David

Matèria(s): 1. Ramaderia - Andorra - S.XVIII

2. Andorra - Comerç exterior - Història

Entr. sec.(s): 1. Papers de recerca històrica, 1

Notes: Conté resum i bibliografia

271-7

Recerca i divulgació de la natura andorrana : una tasca constant d'ADN - Andorra : Govern. Ministeri de Cultura. Biblioteca Nacional, 2003.

p. 12-14 : il. col.

Tipus: ART

015(05) EX-LIBRIS CASA BAURÓ

Entr. pral.(s): 1. ADN

Matèria(s): 1. ADN*

2. Llibres - Ressenyes

Entr. sec.(s): 1. Ex-libris Casa Bauró : Fulls de bibliografia, 6. 2003

272-7

Records de l'Hotel Mirador - Andorra : Govern. Ministeri de Cultura. Biblioteca Nacional, 2003.

p. 20-28 : il. col.

Tipus: ART

015(05) EX-LIBRIS CASA BAURÓ

Entr. pral.(s): 1. CANTURRI MONTANYA, Pere

Matèria(s): 1. Hotels - Andorra - Història

Entr. sec.(s): 1. Ex-libris Casa Bauró : Fulls de bibliografia, 6. 2003

273-7

Un repàs a la gastronomia andorrana d'ahir - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.

ISBN: 99920-1-445-8

p. 89-96

Tipus: BUI

946.72(042) UNI

Entr. pral.(s): 1. RIBES ROIGÉ, Maria Dolors

Matèria(s): 1. Cuina andorrana - Història

Entr. sec.(s): 1. Una història d'Andorra, temàtica. Ref.

106-7

274-7

Ressuciten les disputes territorials - València : Edicions del País Valencià, 2003.

p. 45-46

Tipus: ART

(05) EL TEMPS

Entr. pral.(s): 1. VALLS OLIVA, Àlvar

Matèria(s): 1. Ordino - Límits

2. La Massana - Límits

3. Parròquies* - Límits

Entr. sec.(s): 1. El Temps, 990. 3-9 de Juny del 2003

275-7

Le roman des vallées - Paris : Notre histoire, 2003.

ISSN: 0761-8638

p. 6-10 : il. col.

Tipus: ART

946.72(0.074) PAT

Entr. pral.(s): 1. CANTURRI MONTANYA, Pere

Matèria(s): 1. Art romànic

Entr. sec.(s): 1. Notre histoire, 208. Mars 2003

276-7

Sant Julià de Lòria, la porta d'Andorra - Escaldes-Engordany : Banca Privada d'Andorra, DL. 2003.

ISBN: 99920-1-481-4

p. 111-134 : gràf.

Tipus: BUI

33(467.2)"2003"(058) AND

Entr. pral.(s): 1. LLUELLES LARROSA, Maria Jesús

Matèria(s): 1. Sant Julià de Lòria

2. Planificació regional - Sant Julià de Lòria

Entr. sec.(s): 1. Andorra : anuari socioeconòmic 2003.

Ref. 37-7

Notes: Conté bibliografia

277-7

La Santa - Andorra : Premsa Andorrana, 2003.
p. 28-31
Tipus: ART
SUPLEMENTS DEL DIARI D'ANDORRA
Entr. pral.(s): 1. PUJADES, Pius
Matèria(s): 1. Nadal - Contes i llegendes
Entr. sec.(s): 1. Contes de Nadal. Diari d'Andorra, 25-26 de desembre del 2003

278-7

La solidaritat viscuda a Andorra : segles XVIII-XX - Barcelona : L'Avenç, 2003
14 p.
Tipus: ART
392.3:94(467.2)"17/19" CAM
Entr. pral.(s): 1. CAMIADE BOYER, Martina
Matèria(s): 1. Andorra - Història - S: XVII/XX
2. Comunitats - Andorra
3. Administració local - Andorra - Història
Notes: Comunicació presentada al VI Congrés Internacional d'Història local de Catalunya. Barcelona, 30 de novembre i 1 de desembre de 2001. Versió completa a:
<http://www.lavenc.com/actes6congres>

279-7

La sostenibilitat no és un joc - Andorra : Institut d'Estudis Andorrans. Centre de Biodiversitat, 2003.
p. 3-7 : il. col.
Tipus: ART
504(05) HÀBITATS
Entr. pral.(s): 1. LA VOLA
Matèria(s): 1. Medi ambient
2. Natura - Protecció - Andorra
3. Desenvolupament sostenible - Andorra
Entr. sec.(s): 1. Hàbitats, 7. Novembre 2003
Notes: LA VOLA és la Companyia de Serveis Ambientals d'Andorra, adjudicatària de la gestió del Centre Andorra Sostenible

280-7

La tomba de Segudet (Ordino) : una nova aportació per al neolític a Andorra - Andorra : Societat Andorrana de Ciències, 2003.
ISBN: 99920-1-454-7
p. 10-23 : il.
Tipus: ART
946.72(05) PAPERS DE RECERCA HISTÒRICA
Entr. pral.(s): 1. YÁÑEZ DE ALDECOA, Cristina
Matèria(s): 1. Tomba de Segudet (Ordino: Jaciment arqueològic)
2. Neolític
Entr. sec.(s): 1. Papers de recerca històrica, 1
Notes: Conté resum i bibliografia

281-7

Treballes o dissenyes? - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.
ISBN: 99920-1-459-8
p. 61-62
Tipus: BUI
7.071(042) JOR
Entr. pral.(s): 1. XANDRI, Joan
Matèria(s): 1. Grafisme
Entr. sec.(s): 1. La creació artística, luxe o necessitat?
Ref. 68-7

282-7

Trens amb pessigolles - Andorra : Premsa Andorrana, 2003.
p. 32-24
Tipus: ART
SUPLEMENTS DEL DIARI D'ANDORRA
Entr. pral.(s): 1. PASTOR CASTILLO, Robert
Matèria(s): 1. Nadal - Contes i llegendes
Entr. sec.(s): 1. Contes de Nadal. Diari d'Andorra, 25-26 de desembre del 2003

283-7

Tres segles d'imatges fotogràfiques - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.
ISBN: 99920-1-445-8
p. 153-164
Tipus: BUI
946.72(042) UNI
Entr. pral.(s): 1. UBACH BERNADA, Josep Maria
Matèria(s): 1. Fotografies - Andorra
Entr. sec.(s): 1. Una història d'Andorra, temàtica. Ref. 106-7

284-7

Une indépendance originale - Paris : Notre histoire, 2003.

ISSN: 0761-8638

p. 2-5 : il. col.

Tipus: ART

946.72(0.074) PAT

Entr. pral.(s): 1. BASCOMPTE GRAU, Domènec
2. VELA PALOMARES, Susanna

Matèria(s): 1. Institucions polítiques* - Història

Entr. sec.(s): 1. Notre histoire, 208. Mars 2003

285-7

L'univers sonor : la composició musical i l'ús de les noves tecnologies - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.

ISBN: 99920-1-459-8

p. 25-28 : il.

Tipus: BUI

7.071(042) JOR

Entr. pral.(s): 1. GINESTÀ ANDREU, Albert

Matèria(s): 1. Composició musical

Entr. sec.(s): 1. La creació artística, luxe o necessitat?
Ref. 68-7

286-7

Usos i costums d'Andorra - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.

ISBN: 99920-1-445-8

p. 209-216

Tipus: BUI

946.72(042) UNI

Entr. pral.(s): 1. CANTURRI MONTANYA, Pere

Matèria(s): 1. Usos i costums

Entr. sec.(s): 1. Una història d'Andorra, temàtica. Ref.
106-7

287-7

Els valors representatius de la societat - [Andorra] : Societat Andorrana de Ciències, 2003.

ISBN: 99920-1-445-8

p. 105-112

Tipus: BUI

946.72(042) UNI

Entr. pral.(s): 1. COMPTE PUIGGALÍ, Marta

Matèria(s): 1. Ètica social

Entr. sec.(s): 1. Una història d'Andorra, temàtica. Ref.
106-7

288-7

Viatge del primer periodista català a Andorra : La revolució vista per Valentí Almirall per al "Diari Català" - Andorra : Societat Andorrana de Ciències, 2003.

ISBN: 99920-1-454-7

p. 41-81

Tipus: ART

946.72(05) PAPERS DE RECERCA HISTÒRICA

Entr. pral.(s): 1. FIGUERAS, Josep M.

Matèria(s): 1. Viatgers - Relats personals - 1879/81

2. ALMIRALL, Valentí

3. Andorra - Història - S. XIX

Entr. sec.(s): 1. Papers de recerca històrica, 1

Notes: Conté resum

Conté reproducció de 44 articles de Valentí Almirall sobre Andorra

289-7

Viatgers, amunt i avall - València : Edicions del País Valencià, 2003.

p. 68-69

Tipus: ART

(05) EL TEMPS

Entr. pral.(s): 1. ORDUÑA PONTI, Cristina

Matèria(s): 1. Línies d'autobusos - Andorra

2. Autos Pujol Huguet - Història

3. Societat Hispano Andorrana - Història

Entr. sec.(s): 1. El Temps, 1014. 18-24 de Novembre del 2003

290-7

"Vides migrades : expressions identitàries del canvi a Andorra" - Barcelona : Generalitat de Catalunya.

Departament de Cultura. Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana, 2003

ISSN: 1132-6581

p. 58-69

Tipus: ART

39(467.2) PAR

Entr. pral.(s): 1. PARTE CANO, Isabel de la

Matèria(s): 1. Etnologia - Andorra

Entr. sec.(s): 1. Vida, memòria i oblit : Revista d'etnologia de Catalunya, 23.
Novembre 2003

Publicacions periòdiques*

291-7

Àgora cultural - Andorra : Àgora Cultural, 2003.

26 cm

Tipus: REV

008(05) AGO

Matèria(s): 1. Cultura - Revistes

Entrada Sec.(s): 1. Àgora Cultural

Notes: Inici de la publicació: Desembre 2003

292-7

Empresarial magazine - Andorra : Fundació Agualeles, 2003.

32 cm

Tipus: REV

33(05) AGO

Matèria(s): 1. Andorra - Condicions econòmiques - Revistes

2. Economia - Revistes

Entrada Sec.(s): 1. Fundació Agualeles

Notes: Inici de la publicació: Maig 2003

Periodicitat irregular

293-7

Le feuillet de l'Alliance Andorrano-Française – Andorra :

Aliança Andorrano-Francesa, 2003.

21 cm

Tipus: REV

008(05) FEU

Matèria(s): 1. Cultura francesa - Revistes

Entrada Sec.(s): 1. Aliança Andorrano-Francesa

Notes: Inici de la publicació: Octubre 2003

Periodicitat trimestral

294-7

Kronos - Andorra : Comitè Olímpic Andorrà, 2003.

30 cm

Tipus: REV

79(05) KRO

Matèria(s): 1. Esports - Andorra - Revistes

Entrada Sec.(s): 1. Comitè Olímpic Andorrà

Notes: Inici de la publicació: Juny 2003

Periodicitat trimestral

295-7

Margined@.es - Andorra : Instituto Español de Andorra, 2003.

30 cm

Tipus: REV

37(05) MAR

Matèria(s): 1. Revistes d'estudiants

Entrada Sec.(s): 1. Instituto Español de Andorra

Notes: Inici de la publicació: Febrer 2003

Periodicitat trimestral

296-7

El mussol : actualitat de l'Associació per a la Defensa de la Natura - Andorra: ADN, 2003.

30 cm

Tipus: REV

504(05) MUS

Matèria(s): 1. Medi ambient - Andorra

2. Natura - Revistes

3. Desenvolupament sostenible - Andorra

Entrada Sec.(s): 1. ADN

Notes: Inici de la publicació: Tardor 2003

297-7

L'observatori : revista d'informació del CRES - Andorra : Institut d'Estudis Andorrans. Centre de Recerca Sociològica, 2003.

30 cm

Tipus: REV

31(05) OBS

Matèria(s): 1. Andorra - Condicions socials - Revistes

2. Sociologia - Revistes

Entrada Sec.(s): 1. Institut d'Estudis Andorrans

Notes: Inici de la publicació: Tercer trimestre del 2003

Periodicitat trimestral

298-7

Papers de recerca històrica - Andorra : Societat Andorrana de Ciències, 2003.

24 cm

Tipus: REV

94(467.2)(05) PAP

Matèria(s): 1. Andorra - Història - Revistes

Entrada Sec.(s): 1. SAC

Notes: Inici de la publicació: Març 2003

Periodicitat anual

* En aquesta secció s'han ressenyat les publicacions creades l'any 2003

ÍNDIX D'AUTORS, TÍTOLS I EDITORS

10 Anys de jurisprudència constitucional 1993-2003 :
recull de sentències i autes: 2-7

110 Anys de telecomunicacions a Andorra: 5-7

1992-2002 : 10 anys del Centre Cultural i de
Congressos Lauredià: 184-7

2001 : Andorra i el seu sistema financer: 6-7

2002 : Andorra i el seu sistema financer: 7-7

2a mostra motos per al record : col·leccions privades:
8-7

35 Anys del Cercle de les Arts i de les Lletres: 9-7

3i4 (Ed.): 137-7

50 Rutas fáciles para niños y niñas montañeros: 185-7

500 anys d'hoteleria: 186-7

6 artistes 6 conceptes: 10-7

IV Fòrum de l'esport : esport escolar: 1-7

XIIa Mostra gastronòmica d'Andorra: 3-7

XXVa Fira concurs d'Andorra: 4-7

A qui interessa l'art?: 269-7

Ad amicam: 187-7

Adolescència i esport a Andorra : una sociografia de
l'esport escolar a la seva prospectiva educativa: 11-7

Agenda local 21 : Escaldes-Engordany ciutat sostenible :
indicadors i seguiment: 12-7

Agenda local 21 : pla d'accions : estat d'avançament :
octubre 2003: 13-7

Àgora Cultural (Ed.): 291-7

Àgora cultural: 291-7

AGUT, Joan: 148-7

AINA (Ed.): 14-7

AINA colònies populars de Canillo: 14-7

Àlex Tena (Ed.): 161-7

Aliança Andorrano-Francesa (Ed.): 293-7

Alpina (Ed.): 180-7

Amor d'idiota: 16-7

Anàlisi dels visitants d'Andorra : abril de 2003: 28-7

Anàlisi dels visitants d'Andorra : agost de 2003: 17-7

Anàlisi dels visitants d'Andorra : desembre 2002 - abril
2003: 25-7

Anàlisi dels visitants d'Andorra : desembre de 2003: 29-7

Anàlisi dels visitants d'Andorra : estiu 2002 vs. 2003:
30-7

Anàlisi dels visitants d'Andorra : febrer de 2003: 23-7

Anàlisi dels visitants d'Andorra : gener - desembre de
2003: 32-7

Anàlisi dels visitants d'Andorra : gener de 2003: 21-7

Anàlisi dels visitants d'Andorra : hivern 02-03
(desembre 02 - abril 03): 20-7

Anàlisi dels visitants d'Andorra : juliol de 2003: 33-7

Anàlisi dels visitants d'Andorra : juny de 2003: 22-7

Anàlisi dels visitants d'Andorra : maig - setembre 2003:
18-7

Anàlisi dels visitants d'Andorra : maig - setembre de
2003: 34-7

Anàlisi dels visitants d'Andorra : maig de 2003: 31-7

Anàlisi dels visitants d'Andorra : març de 2003: 26-7

Anàlisi dels visitants d'Andorra : novembre de 2003:
27-7

Anàlisi dels visitants d'Andorra : octubre de 2003: 24-7

Anàlisi dels visitants d'Andorra : setembre 2003: 19-7

Andbanc (Ed.): 56-7, 63-7, 66-7

Andorra (Ed.): 117-7, 159-7

Andorra : 15 ascensions i 11 escalades hivernals: 36-7

Andorra : anuari socioeconòmic 2003: 37-7

Andorra : manual de vendes 2004: 38-7

Andorra : the ancient Co-principality and its symbols:
193-7

Andorra a l'ONU 10è aniversari : discurs del Cap de
Govern Óscar Ribas Reig davant l'Assemblea
General de les Nacions Unides el dia de l'admissió
del Principat d'Andorra: 39-7

Andorra en xifres 2003: 40-7

Andorra i el Be Negre: 194-7

Andorra romànica : Katalanische und westeuropäische
Wandmalereien des 12. Jahrhunderts: 41-7

- Andorra, el meu país 1963/2003: 42-7
- Andorra, un país de postal: 195-7
- Andorra: 35-7
- Antoni Aristot Gomà (Ed.): 42-7
- Anuari 2002 : Diari d'Andorra: 45-7
- Anuari 2002 : Enciclopèdia Catalana: 46-7
- Anuari del cos diplomàtic i consular : Principat d'Andorra 2003: 47-7
- Anuari estadístic 2003: 48-7
- Ara Llibres (Ed.): 103-7, 151-7
- ARISTOT GOMÀ, Antoni: 166-7, 181-7
- Arola (Ed.): 172-7
- Arrestos de la taba de la parròquia d'Encamp any 2003: 50-7
- Art al marge dels pressupostos: 196-7
- Art Centre (Ed.): 69-7
- Art o plàstica?: 197-7
- Arxiu de l'església catalana durant la Guerra Civil : I. juliol-desembre 1936: 51-7
- Associació Cultural Trespunts Avall (Ed.): 192-7
- Associació de Bancs Andorrans (Ed.): 6-7, 7-7
- Associació de Dones Migrants d'Andorra (Ed.): 76-7
- Associació per a la Defensa de la Natura (Ed.): 64-7, 271-7, 296-7
- BABOT, Anna: 209-7
- Balanç de gestió comunal : 2000/2003: 52-7
- Banc Internacional (Ed.): 54-7, 71-7, 98-7, 147-7
- Banca Mora (Ed.): 54-7, 71-7, 98-7, 147-7
- Banca Privada d'Andorra (Ed.): 37-7, 73-7, 222-7, 243-7, 276-7
- BARÓ SOLÀ, Ladislau: 239-7
- BARRA, Jordi: 172-7
- BASCOMPTE GRAU, Domènec: 237-7, 284-7
- Batx o no batx : anuari 2003: 53-7
- BAULENAS, Lluís-Anton: 16-7
- BEAL, Josep M.: 260-7
- BELLERA GRÀCIA, Àurea: 66-7
- Biodiversitat de fongs d'Andorra: 204-7
- BOLÓS CAPDEVILA, Maria del Tura de: 222-7
- BONALES CORTÉS, Jacinto: 178-7
- Borís I, rei d'Andorra : reconstruïm la gran farsa del baró Skossyreff: 205-7
- BOVER MURIANA, Montserrat: 165-7
- BOVER SALVADÓ, Jordi: 179-7
- BROWN, Dan: 62-7
- Caixa Andorrana de Seguretat Social (Ed.): 75-7
- CaixaBank (Ed.): 60-7
- Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra (Ed.): 78-7, 79-7, 115-7, 133-7
- Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra: 133-7
- CAMIADÉ BOYER, Martina: 278-7
- Camins d'esperança : llar d'acolliment "Lathaste" a Cambodja: 54-7
- Canadian Flag Association (Ed.): 193-7
- Cançoner: 55-7
- CANTURRI MONTANYA, Pere: 272-7, 275-7, 286-7
- Carmen López García (Ed.): 96-7
- CARTES IVERN, Jan: 216-7
- CASABELLA VEHILS, Ruth: 256-7
- CASALS ALÍS, Josep Maria: 99-7, 104-7
- Cases de trobada a Catalunya i Andorra : cases de colònies, cases d'espiritualitat i santuaris: 57-7
- CASTEL, Elisa: 191-7
- Càtars al Pirineu català: 59-7
- CAUS, Antoni: 187-7
- CAVERO MUÑOZ, Pere: 227-7
- Cenobi: 60-7
- Centre Andorra Sostenible (Ed.): 128-7
- Centre de la Cultura Catalana (Ed.): 58-7, 82-7, 188-7, 208-7, 244-7
- Centre d'Interpretació de la Natura de la Vall d'Ordino: 209-7
- Cerca-temps: 61-7
- Cercle d'Estudis Històrics i Socials de Girona (Ed.): 91-7
- Cercle de les Arts i de les Lletres (Ed.): 9-7
- Cercle de les Arts i de les Lletres: 9-7

- CERQUEDA DONADEU, Manel: 201-7
- CID, Javier: 263-7
- CIM (Ed.): 173-7, 176-7
- CNR (Ed.): 253-7
- Col·legi Oficial d'Arquitectes d'Andorra (Ed.): 83-7, 126-7, 170-7
- COLOM PICH, Teresa: 196-7, 234-7
- Columna (Ed.): 15-7, 49-7
- COMAPOSADA FEIXAS, Carme: 128-7
- Comissió Nacional Andorrana per a la UNESCO (Ed.): 130-7
- Comissió Nacional Andorrana per a la UNESCO: 130-7
- Comitè Olímpic Andorrà (Ed.): 294-7
- COMPTE PUIGGALÍ, Marta: 287-7
- Comú d'Encamp (Ed.): 50-7, 143-7, 167-7, 168-7, 169-7, 171-7, 178-7
- Comú d'Encamp: 143-7, 167-7, 168-7, 169-7, 171-7
- Comú d'Escaldes-Engordany (Ed.): 12-7, 13-7, 80-7
- Comú de Canillo (Ed.): 8-7, 107-7
- Comú de La Massana (Ed.): 52-7
- Comú de La Massana: 52-7
- Comú de Sant Julià de Lòria (Ed.): 81-7, 94-7, 101-7, 102-7, 105-7, 122-7, 184-7
- Comú d'Ordino (Ed.): 147-7, 160-7
- Consell de Mallorca (Ed.): 95-7
- Consell General (Ed.): 65-7
- Consell Superior de la Justícia (Ed.): 120-7
- Conservar el trençalòs, un repte per Andorra: 64-7
- Constitució del Principat d'Andorra: 65-7
- Contes de manairons: 66-7
- Cor Nacional dels Petits Cantors d'Andorra (Ed.): 67-7
- Cor Nacional dels Petits Cantors d'Andorra: 67-7
- CORAL, Hugo: 229-7
- Cossetània (Ed.): 36-7
- Creació artística i necessitats socials: 216-7
- Creació i cultura: 218-7
- Creativitat des de la invidència: 219-7
- CREUS, Jordi: 151-7
- CUADRADO CAMPS, Sandra: 179-7
- CUSSÀ, Jordi: 15-7
- "Darreres constants" : escultures : Pep Fajardo: 69-7
- De com Alí no va arribar a saber mai què volia dir "víctima colateral": 211-7
- DE FAUCOMPRET, Jean-Marc: 150-7
- De vers a vers : poemes: 181-7
- Debat d'orientació política : sessió del Consell General del dia 19 de juny del 2003 : intervenció de Jaume Bartumeu Cassany : Grup Parlamentari Socialdemòcrata: 70-7
- Des maisons de traditions: 220-7
- Descobriment vital: 71-7
- Desmontando la Siciliana: 72-7
- Desnivel (Ed.): 149-7
- Deu anys de català a l'ONU: 221-7
- Dibuixos de Joaquim Mir : la confiança de l'artista: 73-7
- Diccionari d'historiografia catalana: 74-7
- Dona i càncer de mama: 75-7
- Duana andorrana (Ed.): 131-7
- Duana andorrana: 131-7
- DURANY, Xavier: 176-7
- Edat Antiga i Mitjana : Segona ensenyança: 77-7
- Edicions 62 (Ed.): 16-7, 138-7
- Edicions del País Valencià (Ed.): 203-7, 221-7, 242-7, 247-7, 274-7, 289-7
- Editorial Andorra : passat, present i futur: 224-7
- EDO, José Antonio: 11-7
- El batxillerat perd el català a Andorra: 203-7
- El cadastre digital d'allaus d'Andorra : ús d'un sistema d'informació geogràfica per a la gestió del risc d'allaus: 207-7
- El carrer dels petons : (o l'època tràgica i revolucionària del Compte d'Espanya a Catalunya): 56-7
- El català a Andorra : tota una lluita: 208-7
- El català en joc : recull de jocs populars d'Andorra: 58-7

- El codi Da Vinci: 62-7
- El col·leccionisme a Andorra : art del segle XX en col·leccions particulars andorranes: 63-7
- El col·leccionista de postals de Nadal: 210-7
- El coprincipat en el transcurs dels anys: 213-7
- El dret andorrà: 223-7
- El fet religiós a Andorra. Perspectiva històrica: 232-7
- El fet teatral : reflex del que vivim: 233-7
- El llibre de colors: 245-7
- El mussol : actualitat de l'Associació per a la Defensa de la Natura: 296-7
- El negre: 250-7
- El nen de la pau: 251-7
- El país amagat: 144-7
- El paper social de la dona a l'entrada del segle XXI: 145-7
- El Periódico de Cataluña (Ed.): 195-7, 225-7
- El Pirineu perdut : viatge a un món a punt de desaparèixer: 151-7
- El Principat d'Andorra i el conveni sobre l'eliminació de tots els tipus de discriminació envers la dona: 155-7
- El retratista: 172-7
- Els boscos de ribera d'Andorra (II) : tipificació, cartografia i estat de conservació: 206-7
- Els millors racons d'Andorra i l'Alt Urgell : 40 rutes per recórrer Andorra i l'Alt Urgell en automòbil: 138-7
- Els moviments socials: 246-7
- Els notaris, testimonis de la societat: 255-7
- Els valors representatius de la societat: 287-7
- Empresarial magazine: 292-7
- Empúries (Ed.): 62-7
- Encant andorrà: 225-7
- Enciclopèdia Catalana (Ed.): 46-7, 74-7
- Enciclopèdia Catalana Revistes i Col·leccionables (Ed.): 205-7
- Enquestes de conjuntura : resultats gener - juny 2003: 78-7
- Enquestes de conjuntura : resultats juliol - desembre 2002: 79-7
- Escaldes-Engordany sostenible : tu ho fas possible!: 80-7
- Escenaris hipotètics per a l'art del nou segle: 226-7
- Escola Andorrana de Batxillerat (Ed.): 53-7
- Escola Andorrana de Batxillerat: 53-7
- ESCORIHUELA MAGRINYÀ, Isidre: 93-7
- Escriptors d'avui escriptors d'aquí : Sant Jordi 2003: 82-7
- Escrips d'arquitectura i urbanisme : Andorra 1935-1979: 83-7
- Esdeveniments en la història d'Andorra: 227-7
- Esfera (Ed.): 72-7
- Espías, contrabando, maquis y evasión : la Segunda Guerra Mundial en los Pirineos: 84-7
- Esquí Club Pas de la Casa-Grau Roig (Ed.): 136-7
- Esquí Club Pas de la Casa-Grau Roig: 136-7
- Estadístiques de població : any 2002: 85-7
- Estadístiques universitàries : curs 2000-2001: 87-7
- Estadístiques universitàries : curs 2001-2002: 86-7
- Estats financers : 2002: 88-7
- Estudi de l'alimentació dels mamífers carnívors al Principat d'Andorra: 228-7
- Estudi de mercat de la despesa turística : desembre'02 - abril'03: 89-7
- Estudi de mercat de la despesa turística : maig - setembre 2003: 90-7
- Estudi de risc sísmic a Andorra : utilització de mètodes experimentals i de simulació numèrica per la microzonificació sísmica d'àrees urbanitzades: 229-7
- Études géographiques sur la Vallée d'Andorre de Jean-François Bladé, una obra de referència: 230-7
- Evolució de la medicina a Andorra (1968-2000): 231-7
- Família Pantebre-Trasfí (Ed.): 175-7
- Farell (Ed.): 152-7
- FAUNES, Pilar: 160-7
- Fèlix Peig : 1953-1983: 93-7
- FERNÁNDEZ, Gabriel: 249-7
- FERRER ALTIMIRA, Josep: 262-7
- FERRER, Pau: 207-7
- FIGUERA ABADAL, Manel: 138-7
- FIGUERAS, Josep M.: 288-7

- FIGUERAS, Sara: 229-7
- Fiscalia General (Ed.): 135-7
- Fiscalia General: 135-7
- FITÉ ARGERICH, Marcel: 56-7
- FONT RUANA, Fina: 224-7
- Forces Elèctriques d'Andorra (Ed.): 88-7
- Forces Elèctriques d'Andorra: 88-7
- Francesc de Borja Moll : la paraula que foradà la roca: 95-7
- Fundació Agualeles (Ed.): 292-7
- Fundació CaixaBank (Ed.): 93-7, 134-7, 139-7, 160-7
- Fundació CaixaBank: 134-7
- Fundació Julià Reig (Ed.): 123-7
- FURDADA BELLAVISTA, Glòria: 207-7
- G y J España (Ed.): 235-7
- Gaia : en busca de la gran Diosa: 96-7
- GARCIA PUY, Adelaida: 58-7
- GARCIA QUERA, Oriol: 173-7
- GARCIA TRAVERIA, Marta: 128-7
- GARET, Lourdes: 160-7, 209-7
- GASCÓN CHOPO, Carles: 59-7
- GASCÓN, Anna: 160-7, 209-7
- GASSET FLINCH, Judith: 197-7
- GEL, Carles: 36-7, 152-7
- Generalitat de Catalunya (Ed.): 108-7, 110-7, 290-7
- GEO, Núm. especial 1/2003 : Andorra naturalmente seductora: 235-7
- GIBERT VALLÉS, Manuel: 159-7, 254-7
- GINESTÀ ANDREU, Albert: 285-7
- GIRBAL, Josep: 204-7
- Globalitzacions : Annals : XVI Universitat d'estiu: 97-7
- GOMÀ MIRÓ, Montse: 128-7
- GONZÁLEZ MANRESA, Antoni: 219-7
- GONZÁLEZ, Marta: 189-7, 252-7
- GOULA, Xavier: 229-7
- Govern d'Andorra (Ed.): 17-7, 18-7, 19-7, 20-7, 21-7, 22-7, 23-7, 24-7, 25-7, 26-7, 27-7, 28-7, 29-7, 30-7, 31-7, 32-7, 33-7, 34-7, 127-7
- Grup d'Esplai Lauredià (Ed.): 55-7
- Guia de bones pràctiques del manipulador d'aliments: 99-7
- Guia de Calvinyà i el seu terme: 100-7
- Guía de caminos de Sant Julià de Lòria: 101-7
- Guia de camins de Sant Julià de Lòria: 102-7
- Guia de l'esquiador : tota la informació imprescindible per gaudir de l'esquí: 103-7
- Guia de pràctiques correctes del sector de la restauració: 104-7
- Guia d'estudis universitaris : curs 2003-2004: 98-7
- Guide de chemins de Sant Julià de Lòria: 105-7
- GUIXÉ, David: 228-7
- Havana 60, Irlanda 55: 236-7
- Hereus d'Antoni Aristot Gomà (Ed.): 166-7, 181-7
- HERREROS COZAR, Meritxell: 99-7, 104-7
- Història d'una tradició : les marques de la parròquia de Canillo: 107-7
- Huitième expérience photographique internationale des monuments: 108-7
- I si les muses no existissin...?: 240-7
- Immigració i cultura. Immigrants a Andorra: 241-7
- INBERNÓN RÍOS, Richard: 140-7
- Índex tipològic de la rondalla catalana: 110-7
- Indrets màgics del Pirineu català: 111-7
- Infants del món (Ed.): 54-7
- Informe anyal al M.I. Consell General : any 2002: 112-7
- Informe del Tribunal de Comptes sobre les liquidacions anuals de les despeses realitzades pels comuns rebudes de l'administració general l'any 2001 ; Informe del Tribunal de Comptes sobre les liquidacions de comptes dels comuns de Canillo, Encamp, Ordino, La Massana, Andorra la Vella, Sant Julià de Lòria i Escaldes-Engordany, corresponents a l'exercici 2001 ; Tribunal de Comptes : liquidació de comptes exercici 2002: 114-7
- Informe del Tribunal de Comptes sobre les liquidacions dels pressupostos del Consell General i dels òrgans que hi estan vinculats corresponents a l'exercici 2001 ; Informe del Tribunal de Comptes sobre les liquidacions dels pressupostos de l'administració general i de les entitats parapúbliques corresponents a l'exercici 2001: 113-7

- Informe econòmic 2002: 115-7
- Informe sobre els permisos de construir atorgats l'any 2002 i recull estadístic sobre els atorgats des de l'any 1981 fins al 2002: 116-7
- Informe sobre l'economia andorrana : 2002: 243-7
- Iniciatives Turístiques d'Ordino (Ed.): 3-7
- Institució del Raonador del Ciutadà (Ed.): 112-7
- Institut d'Estudis Andorrans (Ed.): 11-7, 86-7, 87-7, 118-7, 129-7, 156-7, 189-7, 190-7, 191-7, 204-7, 206-7, 207-7, 209-7, 228-7, 229-7, 252-7, 263-7, 266-7, 267-7, 268-7, 279-7, 297-7
- Institut d'Estudis Andorrans: 98-7, 118-7
- Instituto Español de Andorra (Ed.): 153-7, 295-7
- IZZO, Jean-Claude: 121-7
- Jaume Riba Sabaté (Ed.): 61-7
- JILEK, Wolfgang G.: 193-7
- Josep M. Troguet Ribes (Ed.): 100-7
- Jurisprudència constitucional : volum setè : (gener 2002-desembre 2002): 119-7
- Jurisprudència de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia d'Andorra : Volum VIII : 2001: 120-7
- JUVÉS GONZÁLEZ, Mercè: 200-7
- Keops total: 121-7
- Kronos: 294-7
- La banca, una realitat de prop de 70 anys: 201-7
- La comprensió de l'art: 212-7
- La creació artística en el temps: 214-7
- La creació artística en les avantguardes: 215-7
- La creació artística, luxe o necessitat? : Vuitenes Jornades de la Societat Andorrana de Ciències: 68-7
- La creació artística, luxe o necessitat?: 217-7
- La diversitat dels paisatges andorrans: 222-7
- La dona i la llei al Principat d'Andorra : 1993-2000: 76-7
- La fascinació del periodisme : cròniques (1930-1936): 92-7
- La Galeria degli Uffizi: 234-7
- La Gatera (Ed.): 182-7
- La història d'Andorra vista a través dels privilegis: 237-7
- La història del pensament polític andorrà: 239-7
- La Magrana (Ed.): 142-7
- La neu: 252-7
- La nina russa: 254-7
- La paraula jueu: 146-7
- La percepció d'Andorra des de l'exterior: 262-7
- La prestació d'homenatge : l'acte central de la senyoria andorrana: 265-7
- La prevenció del risc d'allau a les estacions d'esquí: 267-7
- La prospección geológica en la obra civil : 2as Jornadas del CRECIT: 156-7
- La Santa: 277-7
- La sardana pràctica: 175-7
- La solana d'Andorra : un conflicte mil·lenari pel control dels recursos naturals: 178-7
- La solidaritat viscuda a Andorra : segles XVIII-XX: 278-7
- La sostenibilitat no és un joc: 279-7
- La tomba de Segudet (Ordino) : una nova aportació per al neolític a Andorra: 280-7
- LA VOLA: 279-7
- L'alfil sacrificat: 15-7
- L'almesquera : un mamífer enigmàtic: 191-7
- L'amor i l'interès : aliances matrimonials de famílies andorranes amb famílies del sud de l'Alt Urgell, els segles XVII, XVIII i XIX: 192-7
- L'Andorre du IXè au XIVè siècle : montagne, féodalité et communautés: 43-7
- L'Andorre en chiffres 2003: 44-7
- L'any dels francs: 49-7
- L'art, una forma d'expressió individual i col·lectiva: 198-7
- L'Avenç (Ed.): 278-7
- L'escola francesa de Sant Julià de Lòria : 1900-1980: 81-7
- L'exili català del 1936-1939 : un balanç: 91-7
- L'índex de preus de consum d'Andorra: 109-7
- L'observatori : revista d'informació del CRES: 297-7
- L'univers sonor : la composició musical i l'ús de les noves tecnologies: 285-7

- LACUEVA CANUT, Ludmilla: 186-7, 210-7
- Laurèdia fa cent anys: 122-7
- Le feuillet de l'Alliance Andorrano-Française: 293-7
- Le roman des vallées: 275-7
- Legislació i jurisprudència constitucional del Principat d'Andorra: 123-7
- Les allaus i la seguretat a la muntanya hivernal: 190-7
- Les allaus: 189-7
- Les arts aplicades o la prima frontera entre art i artesanía: 199-7
- Les arts plàstiques : el mitjà d'expressió més abstracte: 200-7
- Les parròquies i el seu marc estatal: 260-7
- Les Pyrénées d'ouest en est: 158-7
- Límits (Ed.): 121-7, 146-7
- LONGÁS, Jordi: 149-7
- LÓPEZ GARCÍA, Carmen: 96-7
- Loubatières (Ed.): 158-7
- LOY, Rosetta: 146-7
- Llegendes, mites i folklore: 244-7
- Llei sobre el contracte de treball: 124-7
- Llibre de la muntanya : catàleg dels llibres de muntanya disponibles en les biblioteques públiques del Principat d'Andorra: 125-7
- Llistat de col·legiats : febrer 2003: 126-7
- LLUELLES LARROSA, Maria Jesús: 230-7, 276-7
- Magister Sancta Columba : la pintura romànica del Mestre de Santa Coloma i la seva època: 127-7
- MANDICÓ RIBERAYGUA, Francesca: 81-7
- Manual de bones pràctiques ambientals per als allotjaments turístics d'Andorra: 128-7
- MANUNTA, Francesc: 188-7
- Mapa digital dels hàbitats d'Andorra 1/25.000: 129-7
- Margined@.es: 295-7
- MARQUÉS OSTE, Nemesi: 213-7
- MARSAL LLANES, Gemma: 99-7, 104-7
- MARTÍ, Montse: 63-7
- MARTÍN, Marc: 228-7
- MAS ALFONSO, Carme: 198-7
- MAS BALAGUER, Sergi: 199-7, 244-7
- MAS CANALÍS, David: 217-7, 220-7, 259-7, 270-7
- MASES, Montserrat: 189-7, 252-7
- MEFFRE, Jean François: 266-7
- MELÚS, Eva: 182-7
- Memòria 2001 : Duana andorrana: 131-7
- Memòria 2002 : Tribunal Constitucional: 132-7
- Memòria 2002 : Comissió Nacional Andorrana per a la UNESCO: 130-7
- Memòria d'activitats 2000 : Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra: 133-7
- Memòria d'activitats 2001-2002 : Fundació CaixaBank: 134-7
- Memòria de la fiscalia : any judicial 2002-2003: 135-7
- Memòria temporada 2002-03 : estat de comptes 2002: 136-7
- Mester d'isard: 137-7
- MICÓ IBÁÑEZ, Joan: 241-7
- Milenio (Ed.): 84-7
- Ministeri d'Afers Exteriors (Ed.): 47-7, 125-7, 162-7
- Ministeri d'Agricultura i Medi Ambient (Ed.): 4-7, 154-7
- Ministeri de Cultura (Ed.): 10-7, 93-7, 125-7, 157-7, 183-7, 194-7, 224-7, 230-7, 271-7, 272-7
- Ministeri de Finances (Ed.): 40-7, 44-7, 48-7, 109-7, 131-7, 177-7
- Ministeri de Finances i Interior (Ed.): 124-7
- Ministeri de Justícia i Interior (Ed.): 85-7
- Ministeri de la Presidència i Turisme (Ed.): 35-7, 38-7, 89-7, 90-7
- Ministeri de Salut i Benestar (Ed.): 99-7, 104-7, 145-7, 155-7
- Ministeri d'Economia (Ed.): 164-7
- Ministeri d'Educació, Cultura, Joventut i Esports (Ed.): 54-7
- Ministeri d'Educació, Joventut i Esports (Ed.): 1-7, 77-7, 97-7
- Ministeri d'Ordenament Territorial (Ed.): 116-7
- Mira... : un any de fotoperiodisme a Andorra 2002: 139-7

- MOLLA RODRÍGUEZ, Guillem: 208-7
- MONTANÉ, Alain: 54-7, 147-7
- MONTERO, Pau: 71-7
- Montserrat Bover Muriana (Ed.): 165-7
- MORALES, Joan: 205-7
- MORELL, Antoni: 248-7
- MORRISON, John: 261-7
- Muerto: 140-7
- MUÑOZ, Juan Carlos: 111-7
- Nadal d'un segrest: 248-7
- Nicolae Fleissig (Ed.): 141-7
- Nicolae Fleissig : sculptures monumentales 1997-2003: 141-7
- NICOLAU VILA, Jordi: 94-7, 101-7, 102-7, 105-7
- Nieve a lo grande en Andorra: 253-7
- Notes d'arquitectura contemporània a Andorra: 256-7
- Notre histoire (Ed.): 202-7, 220-7, 275-7, 284-7
- O coração dos Pirineus: 257-7
- Obaga: 142-7
- Ofici i creació: 258-7
- OLLER, Pere: 190-7
- Ordinació del cementiri de Santa Maria: 143-7
- ORDUÑA PONTI, Cristina: 289-7
- ORIOI CARAZO, Carme: 110-7
- Óscar Ribas Reig (Ed.): 39-7
- Pagès (Ed.): 59-7
- Pagesos i artesans: 259-7
- PALLARÈS DARSA, Manuel: 231-7
- PANTEBRE ARQUÉS, Francesc: 175-7
- PANTEBRE TRASFÍ, Jordi: 258-7
- Papers de recerca històrica: 298-7
- Parc natural de la Vall de Sorteny : Vall d'Ordino: 147-7
- PARTE CANO, Isabel de la: 241-7, 290-7
- Partit Socialdemòcrata (Ed.): 70-7
- Partit Socialdemòcrata: 70-7
- Pastís de noces: 148-7
- PASTOR CASTILLO, Robert: 282-7
- Pensaments, com a artista...: 261-7
- PIEDRABUENA, Celes: 103-7
- PIERA MUSSONS, Gemma: 269-7
- Pirineo (Ed.): 150-7
- Pirineos : montaña y luz: 150-7
- Pirineos 100 cumbres : ascensiones a las montañas más bellas de la cordillera: 149-7
- Pirineus en esquís : 35 itineraris: 152-7
- Pla d'Actuacions per a la Conservació del Trencalòs (Ed.): 64-7
- Pla d'emergència exterior del túnel d'Envalira i aplicació informàtica per a la seva gestió: 263-7
- Poders locals : les ordinacions del segle XV: 264-7
- POLO, Irene: 92-7
- Pòrtic (Ed.): 57-7
- Premios Sant Jordi 2002: 153-7
- Prensa Andorrana (Ed.): 45-7, 123-8, 144-7, 187-7, 210-7, 211-7, 234-7, 236-7, 245-7, 248-7, 249-7, 250-7, 251-7, 254-7, 277-7, 282-7
- Presses Universitaires du Mirail (Ed.): 43-7
- Prevenió contra les allaus : tècniques de desencadenament a distància: 266-7
- Primer balanç del pla de sanejament d'Andorra. 1997-2003: 154-7
- Proa (Ed.): 148-7
- Prospecció sísmica a la cubeta d'Andorra la Vella - Escaldes-Engorgany: 268-7
- Publicacions de l'Abadia de Montserrat (Ed.): 51-7
- Publicacions del Govern d'Andorra : catàleg 2003: 157-7
- PUIGORIOL LLADÓ, Albert: 42-7
- PUIG TÀPIES, Ermengol: 226-7
- PUJADAS DOMINGO, Josep: 223-7
- PUJADES, Pius: 277-7
- PUJAL CARABANTES, Cinta: 93-7
- PUJOL BALCELLS, Joan: 232-7
- PUJOL, Josep M.: 110-7
- PUJOL, Mercè: 202-7
- Quadern d'Arans : (una suite de tankes i haikus): 159-7

- Quadern de natura : educació ambiental: 160-7
- Quaderns Crema (Ed.): 92-7
- Que rebentin els artistes: 161-7
- Quin futur per a l'Organització de les Nacions Unides? :
Seminari internacional de Paris del Reial Institut
d'Estudis Europeus: 162-7
- RACC (Ed.): 138-7
- RADUAN, Gemma: 204-7
- RAGUER SUÑER, Hilari: 51-7
- Ramaderia i comerç exterior al segle XVIII: 270-7
- RAMIS, Sergi: 111-7
- RAMOS, David: 144-7
- Recerca i divulgació de la natura andorrana : una tasca
constant d'ADN: 271-7
- Records de l'Hotel Mirador: 272-7
- Recull de conferències 2002 : 90 anys de la Teoria de
la deriva dels continents: 163-7
- Recull de dades 2002: 164-7
- Recull de receptes de casa meua: 165-7
- RECHI OBIOLS, Joan Anton (Ed.): 233-7
- Reflexions : articles: 166-7
- Reglament de la Biblioteca Comunal d'Encamp: 168-7
- Reglament de l'Arxiu del Comú d'Encamp: 167-7
- Reglament de medi ambient i via pública: 169-7
- Reglament de visat : març 2002: 170-7
- Reglament pel lloguer de la sala de festes, de la sala de
congressos i de la sala la Valireta: 171-7
- Ressuciten les disputes territorials: 274-7
- RIBA SABATÉ, Jaume (Ed.): 61-7
- RIBAS REIG, Óscar: 39-7
- RIBES ROIGÉ, Maria Dolors: 273-7
- Richard Invernón Ríos (Ed.): 140-7
- Rocaguinarda: 173-7
- ROCAMORA, Amadeu: 192-7
- RODRÍGUEZ MIÑANA, Joan Carles: 255-7
- RODRÍGUEZ ROSSA, Francesc: 58-7, 214-7
- ROMERO SIMÓ, Ferran: 63-7
- ROSELL PUJOL, Josep Anton: 253-7
- ROSSELL SERRA, Ramon: 251-7
- SAAS : memòria 2002: 174-7
- SÁEZ BÁRCENA, Xavier: 243-7
- SALVAT, Andreu: 206-7
- SÁNCHEZ AGUSTÍ, Ferran: 84-7
- SÁNCHEZ, Paco: 138-7
- SÁNCHEZ, Rossend: 236-7
- Sant Julià de Lòria, la porta d'Andorra: 276-7
- SEBASTIÀ, Jordi: 242-7
- Sense espardenyes: 176-7
- SERRA FIGUERAS, Montserrat: 179-7
- Servei Andorrà d'Atenció Sanitària (Ed.): 174-7
- Servei Andorrà d'Atenció Sanitària: 174-7
- Servei de Telecomunicacions d'Andorra (Ed.): 5-7
- Servei d'Estadístiques del Cos de Duana: 177-7
- SIRÈS GRAU, Montserrat: 93-7
- Situació dels ingressos per taxes i IMI sobre les
importacions ; Comparatiu lliure pràctiques ;
Situació de les exportacions amb retorn d'impost ;
Comparatiu dipòsit duaner : juliol 2003: 177-6
- Skulpturensammlung und Museum für Byzantinische
Kunst (Ed.): 41-7
- Societat Andorrana de Ciències (Ed.): 68-7, 106-7,
163-7, 186-7, 196-7, 197-7, 198-7, 199-7, 200-7,
201-7, 212-7, 213-7, 214-7, 215-7, 216-7, 217-7,
218-7, 219-7, 223-7, 226-7, 227-7, 231-7, 232-7,
233-7, 237-7, 238-7, 239-7, 240-7, 241-7, 246-7,
255-7, 256-7, 258-7, 259-7, 260-7, 261-7, 262-7,
264-7, 265-7, 269-7, 270-7, 273-7, 280-7, 281-7,
283-7, 285-7, 286-7, 287-7, 288-7, 298-7
- SOLÀ SALVÀ, Natàlia: 240-7
- SOLANELLES, Toni: 245-7
- SORBÉ, Didier: 150-7
- SORRIBES, Rosa M.: 211-7
- Sua (Ed.): 111-7, 185-7
- Surfportugal (Ed.): 257-7
- TEIXIDÓ, Teresa: 268-7
- TENA, Àlex: 161-7
- TERMCAT, Centre de Terminologia (Ed.): 179-7
- Terminologia de fires i congressos: 179-7

The footpath guide : Sant Julià de Lòria: 94-7
 Treballes o dissenyes?: 281-7
 Trens amb pessigolles: 282-7
 Tres segles d'imatges fotogràfiques: 283-7
 Tribunal Constitucional (Ed.): 2-7, 119-7, 132-7
 Tribunal Constitucional: 2-7, 119-7, 132-7
 Tribunal de Comptes (Ed.): 113-7, 114-7
 Tribunal de Comptes: 113-7, 114-7
 Tribunal Superior de Justícia: 120-7
 TROQUET RIBES, Josep M.: 100-7
 TUBAU PASQUAL, Sadurní: 60-7
 UBACH BERNADA, Josep Maria: 218-7, 283-7
 UBACH MORTÉS, Antoni: 215-7
 UBACH VALDÍVIA, Gabriel: 246-7
 UBACH, Kris: 182-7
 Un alguerès a les Valls d'Andorra el 1959: 188-7
 Un baroque plein de raison: 202-7
 Un independentista escocès pels Pirineus: 242-7
 Un museu dedicat al tabac: 247-7
 Un Nadal inoblidable: 249-7
 Un repàs a la gastronomia andorrana d'ahir: 273-7
 Una història d'Andorra, temàtica : 15a Diada
 Andorrana XXXIV Universitat catalana d'estiu: 106-7
 Una història de la història: 238-7
 Una insegura parada d'autobús i altres contes: 117-7
 Une indépendance originale: 284-7
 URIGÜEN, Marcel: 267-7
 Usos i costums d'Andorra: 286-7
 VALDÉS PUIG, Alfons: 212-7
 VALENTE, Joao: 257-7
 Vall de Cardós : Vall Ferrera: 180-7
 VALLS OLIVA, Àlvar: 137-7, 203-7, 221-7, 247-7, 274-7
 VÀZQUEZ, Gerard: 172-7
 VELA PALOMARES, Susanna: 264-7, 265-7, 284-7
 VIADER, Roland: 43-7
 Vías ferratas : Catalunya, Aragón, Andorra, Pirineo
 Francés: 182-7
 Viatge del primer periodista català a Andorra : La
 revolució vista per Valentí Almirall per al "Diari
 Català": 288-7
 Viatgers, amunt i avall: 289-7
 "Vides migrades : expressions identitàries del canvi a
 Andorra": 290-7
 Viena Edicions (Ed.): 127-7
 Viladecans: 183-7
 VILLA, Jesús de la: 72-7
 VILLARÓ, Albert: 49-7, 142-7, 194-7, 250-7
 VIVES BALMAÑÀ, Elisenda: 238-7
 WELD, Charles Richard: 158-7
 XANDRI, Joan: 281-7
 YÁÑEZ DE ALDECOA, Cristina: 280-7